

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 5. FEBRUARJA 1981

ŠTEVILKA: 5 • LETO: XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Zelezarja začel izhajati 26. januarja 1937. Zelezar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Zelezarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

PRIPRAVE NA III. KONGRES SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE V JESENIŠKI OBČINI

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je že ob sprejemanju odločitev o sklicu in pripravah na III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo junija letos, zadolžil organizacije in organe sindikatov, da z organizirano družbenopolitično aktivnostjo delavcev in vseh delovnih ljudi prispevajo svoj delež v pripravah in k izvedbi kongresa. Občinski svet zveze sindikatov Slovenije — Jesenice je v ta namen imenoval sedemčlanski koordinacijski odbor za spodbujanje in vodenje aktivnosti v pripravah na kongres in opredelil okvirne naloge v pripravah.

NALOGE V PRIPRAVAH IN IZVEDBI III. KONGRESA SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE

Glede na svojo družbeno vlogo v razvoju socialističnega samoupravljanja in pri krepitvi vloge delavskega razreda, daje občinski svet Zveze sindikatov Slovenije — Jesenice poseben poudarek pripravam in izvedbi tretjega kongresa. Zato postavlja te naloge v središče svoje aktivnosti in prevzema svoj del odgovornosti za uspešno izvedbo kongresa.

Poseben poudarek daje tistim aktivnostim, ki bodo prispevale k nadaljnjemu razvoju samoupravljanja in krepitvi njegove materialne osnove, k afirmaciji doseženih rezultatov in pozitivnih izkušenj, k spoznavanju vzrokov in problemov,

ki zavirajo razvoj samoupravnih odnosov in k opredeljevanju smeri njihovega premagovanja. S temi kongresnimi cilji uresničujemo svojo družbeno vlogo v združenem delu in

v družbi. S koordinirano dejavnostjo bo sindikat:

- spodbujal aktivno, ustvarjalno obravnavo razvitosti in uveljavljanosti samoupravnih odnosov v vsaki organizaciji združenega dela ter prispeval k temu, da bodo delavci v organizirani akciji pristopili k reševanju in odpravljanju spoznanih slabosti in problemov že med pripravi na kongres. S tem bomo ustvarili tudi podlago za hitrejši in najširši uresničevanje kongresnih opredelitev;

(Nadaljevanje na 6. strani)

O POSLOVANJU IN ZAKLJUČNIH RAČUNIH DO KONCA FEBRUARJA

»Pred ugotovitvijo periodičnega obračuna oziroma zaključnega računa delavci v temeljnih organizacijah obravnavajo in ocenjujejo rezultate svojega dela in poslovanja temeljne organizacije na podlagi informacije in poročila njenega poslovnega organa.« (zakon o združenem delu, člen 150)

Delavci v naših temeljnih organizacijah združenega dela bodo v naslednjih dneh pregledovali in ocenjevali, kako uspešno so poslovali v pre-

teklem letu in kako so uresničevali v gospodarskem načrtu opredeljene naloge in cilje. V kritičnih in samokritičnih ocenah gospodarjenja in poslovanja v preteklem letu in zadnjem obdobju, bodo delavci ugotavljali in ocenjevali svoj družbenoekonomski položaj, organiziranost, doseženo raven uveljavljenosti zakona o združenem delu in koliko doseženi rezultati gospodarjenja ustrezajo sprejetim opredelitvam in ciljem. Na osnovi ugotovljenega stanja pa bodo seveda tudi opredeljevali najpomembnejše naloge za hitrejši spreminjanje svojega družbenoekonomskega položaja pri upravljanju in gospodarjenju s celotno družbeno reprodukcijo.

Nedvomno pa bosta kvaliteta in učinkovitost razprav močno odvisni

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 8. strani)

OCENA TEHNOLOŠKEGA DELA V TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Od nastanka pa do leta 1980 je izvaljana količina v hladni valjarni Bela strmo rasla, v letu 1980 pa je zaradi pomanjkanja polproizvoda v primerjavi z letom 1979, padla za približno 15.000 ton. Zaradi istega vzroka predstavlja leto 1980 tudi nazadovanje v asortimentu, glede na glavni kvalitetni grupi, to je nerjavna in dinamo jekla.

Če je bila količina izvaljanih dinamo jekel v primerjavi z letom 1979 nekoliko višja, pa je bila po drugi strani količina izvaljanih nerjavnih jekel nižja za 609 ton ali 26 %. Pri tako okrnjeni proizvodnji je bil pod vprašajem tudi poslovni uspeh TOZD, zato je bilo tudi tehnološko delo usmerjeno predvsem v čimboljši finančni rezultat s polproizvodom, ki nam je bil na voljo.

Pri pregledu doseženih rezultatov v letu 1980 lahko ugotovimo, da je bilo tehnološko delo zelo uspešno. To lahko trdimo na osnovi rezultatov, ki so bili doseženi pri izplenu, izboljšanju asortimenta in pri korekcijah oziroma postavljanju novih tehnologij.

Planirani izplen hladne predelave je bila presežena za 1 %. To je v borbi za čimboljši izkoristek materiala dober rezultat, še posebno zato,

(Nadaljevanje na 2. strani)

ODSOTNOST IN ODHAJANJE DELAVCEV IZ DELOVNE ORGANIZACIJE

Podatki iz letnega poročila kažejo na veliko odsotnost z dela in na vse večje odhajanje delavcev iz TOZD in delovnih skupnosti naše železarne in to pri vseh vrstah odhodov. Ustrezne oziroma vsaj številčne zamenjave za odhajajoče in odsotne ni, saj je sprejem veliko manjši kakor so potrebe. Kadra, ki bi se želel zaposliti v temeljnih organizacijah naše delovne organizacije v občini in bližnji okolici ni, ker mu tudi ne moremo nuditi pogojev, ki bi ga motivirali za delo pri nas.

Prav tako pa ni realnih možnosti za pridobitev delavcev od drugod, saj so kadrovske vire precej usahnili in tudi ni v skladu z razvojem naše družbe vleči v nedogled zaposlovanje delavcev iz drugih krajev pri enostavnih težkih fizičnih delih. Pač pa je naloga nas vseh — posodobitev

industrije in organiziranje dela tako, da bo postalo delo pri nas privlačnejše.

Odhajanje delavcev je močno negativen pojav, ki v taki širini, kot je sedaj in ko ni nadomestnih kadrov za usposabljanje, že lahko

(Nadaljevanje na 2. strani)

DOSEŽKI SLOVENSkih ŽELEZARJEV V DECEMBRU IN LETU 1980

Težave, ki so spremljale naše delo v decembru in lanskem letu nasploh, so že močno zbledele. Zato naj bo, sicer nekoliko zamujena informacija o tem, kako smo delali v decembru in lanskem letu, opozorilo na težave, ki so še prisotne in spodbuda za odgovornejše delo v prvem letu novega srednjeročnega načrta.

Čeprav so bila v decembru že po tradiciji prisotna večja prizadevanja, vidnejših rezultatov ni bilo, vsaj takih ne, ki bi pomenila neko prelomnico, oziroma pomembnejši prispevek k boljši letni bilanci.

Vsi rezultati niso slabi. V štorski jeklarni so v decembru izdelali doslej najvišjo mesečno količino jekla in prvič presegli v enem mesecu 10.200 ton.

V jeseniški hladni valjarni so izvaljali doslej največjo mesečno količino dinamo kvalitet in sicer 3.762 ton. Pomembno je tudi to, da od

19. novembra 1980 dalje poskusno obratuje nova kovaška linija v železarni Ravne in da so do konca decembra skovali 370 ton odkovkov. Seveda je to postopno uvajanje proizvodnje in bosta šele od februarja dalje uvedeni dve izmenj.

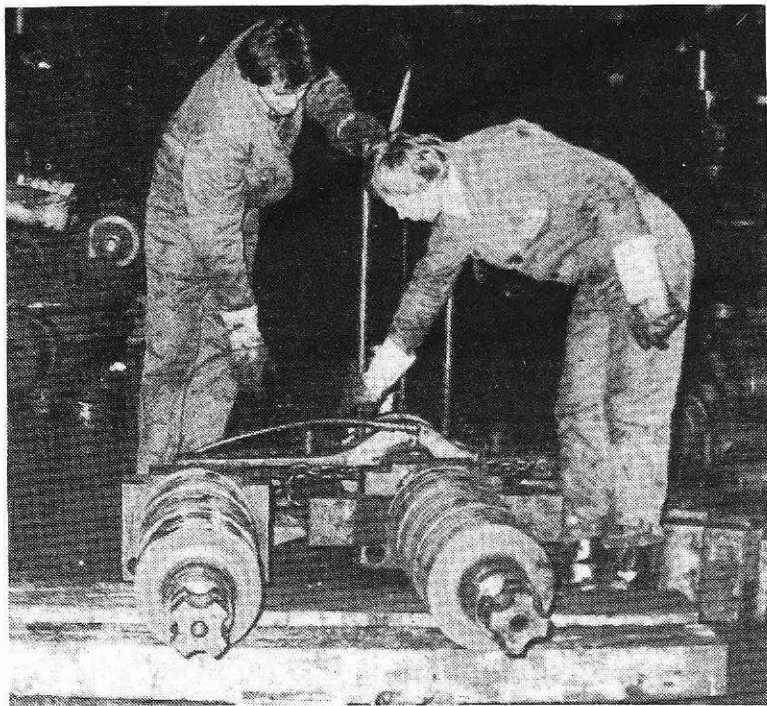
Mesečni plan izvoza je bil presežen po količini in vrednosti. Mesečni načrt vrednosti prodaje je bil visoko presežen, kar je pripomoglo, da je bila dosežena in presežena tudi letno načrtovana realizacija, kar je žal

(Nadaljevanje na 7. strani)

Živimo v času velike znanstvene revolucije v svetu. Jasno je, da ima sleherno zaostajanje v napredku in v uporabi znanstveno-tehničnih dosežkov za razvoj vsake države zelo resne posledice. Naša socialistična družba si mora materialno, politično in drugače še bolj prizadevati, da bi šli vzporedno z razvojem znanosti in tehnike v svetu, ker se bo še uspešneje razvijala le s trdno naslonitvijo na znanost.

Pri graditvi socialističnih družbenih odnosov, zasnovanih na delavskem in družbenem samoupravljanju, pripada zelo velika vloga naši inteligenci. Zaradi svojega posebnega položaja v družbeni delitvi dela je sposobna in mora dajati odgovore na številna ključna vprašanja našega razvoja. V vsaki moderni družbi, zlasti še pri nas, se mora inteligenca popolnoma uveljaviti kot aktiven in konstruktiven faktor družbenega in splošnega napredka.

Tovariš Tito na zagrebški univerzi, 17. decembra 1969



Sodelavca-vzdrževalca na Beli (Foto S. Kokalj)

RAZVOJ IN GOSPODARSKA STABILIZACIJA ZAHTEVATA POLNO PRISOTNOST ZNANSTVENIH ZMOGLJIVOSTI

Na problemski konferenci Zveze komunistov Slovenije so pretekli teden govorili o vlogi in nalogah znanosti v nadaljnjem družbenoekonomskem razvoju, čemur je partija v zadnjem obdobju posvečala precejšnjo pozornost. Član predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije dr. Anton Vratuša je v svojem uvodnem referatu izpostavil predvsem: vprašanje povezanosti znanosti s strokovnim delom in proizvodnjo ter drugimi družbenimi dejavnostmi; družbeni položaj znanstvenika-raziskovalca in strokovnih dejavnosti; dileme v zvezi z usposabljanjem in usposobljenostjo znanosti, da dejansko izvršuje svojo družbenozgodovinsko poslanstvo v vsestranskem razvoju družbe in njenih socialističnih vrednot; probleme v zvezi z uresničevanjem vloge znanosti in tehnologije pri razvijanju sistema pretoka znanstvenih in drugih informacij, prenosa tehnologije in znanja ter pri pospeševanju mednarodnega sodelovanja.

Izhodišče za razpravo je bila opredelitev razvoja znanosti in tehnike v programu Zveze komunistov Jugoslavije, ki jo je podčrtal France Popit z besedami, da sedanji trenutek našega razvoja in borba za gospodarsko stabilizacijo terjata polno zavzetost in izrabo znanstvenih zmogljivosti, ki morajo biti s svojimi dosežki aktivno prisotne v boju za dolgoročno stabilizacijo gospodarstva in družbenega življenja v celoti.

Na problemski konferenci so ugotovili, da so bila sicer v uvodu navedena vprašanja sicer mnogokje prisotna, vendar pa so se razprave navadno zadrževale na površini. Pri posameznih vprašanjih nismo šli do dna problemov, ponavljali smo že znane zahteve in naloge, ki jih imata, oziroma, ki bi jih morala imeti znanost in tehnika v naši socialistični samoupravni družbi in zato tudi ni bilo bistvenih premikov.

Podobno je bilo tudi v naši delovni organizaciji, ko smo zelo vehementno poudarjali pomen znanosti, raziskovalne, strokovne in inovacijske dejavnosti predvsem v materialno-proizvodni sferi, mnogo manj pa na družbenoekonomskem, oziroma družbenopolitičnem področju. Poudarjali, ne pa se tudi poglobljeno lotili posameznih vprašanj, kajti mnogo lažje je frazariati, kot poglobljeno strokovno in znanstveno spregovoriti o posameznih področjih tega razvojnega pomembnega vprašanja.

Če se pri tem zaustavimo pri našem samoupravnem sporazumu o temeljnih srednjeročnega plana delovne organizacije Železarna Jesenice za obdobje 1981 — 1985, potem bomo že v četrtem členu, v katerem opredeljujemo skupne interese in cilje, naleteli na številne naloge, katerih uresničitev zahteva zelo poglobljeno znanstveno-strokovno delo od vseh nosilcev nalog. Kajti nadaljni kvalitetni napredek nam bodo prinesle le take odločitve in opredelitve, ki bodo imele znanstveno podlago in ki bodo zasnovane na strokovno preverjenih dejstvih in podatkih. Prav tako bo opredelitev raziskovalne in inventivne dejavnosti v delovni organizaciji v 15. členu morala biti deležna nadaljnje dodelave in opredelitve ter poleg navedenih razširjena tudi na druge znanstvene organizacije.

Praksa iz preteklosti nas uči, da kjerkoli smo se lotili stvari dovolj znanstveno in strokovno poglobljeno, smo dosegli kvalitetni napredek, najsibo na proizvodno-materialnem področju ali na področju samoupravljanja oziroma družbenoekonomskih odnosov. Nasprotno pa na pamet sprejete rešitve niso dale ustreznih rezultatov.

V naši železarni imamo, vsaj formalno, za to vse pogoje, imamo strokovne službe, raziskovalni oddelke, center za proučevanje samoupravljanja ... da se poglobljeno znanstveno in strokovno lotimo nalog opredeljenih v samoupravnem sporazumu razvoja za naslednjih pet let, kakor tudi vseh tekočih nalog in problemov. Da obnovimo sodelovanja z nekaterimi znanstvenimi organizacijami in da tudi sicer več naredimo pri afirmaciji znanstveno-strokovnega dela. Seveda pa bomo morali tudi v Železarni narediti znanstveno-strokovne analize in študije sprejemati bolj odgovorno. Tudi tu bi lahko navedli nekaj uspešnih študij in analiz, ki so s svojimi zaključki ostale zaprte v predalih.

V okviru teh prizadevanj pa bo naša odgovorna pozornost morala veljati razvoju množične inventivne dejavnosti in spodbujanju ustvarjalne prisotnosti delavcev na vseh področjih življenja in dela.

OCENA TEHNOLOŠKEGA DELA V TOZD HLADNA VALJARNA BELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

ker je bil izplen najbolj presežen pri nerjavnih in silicijevih jeklih. Pri nerjavnih jeklih je bil za končni izdelek v obliki plošč izplen presežen za 4,2 %, pri silicijevih jeklih pa je bil za končni izdelek v obliki kolobarjev izplen presežen za 1 %. Izpleni so bili zelo dobri v zadnjem tromesečju, ko so prišli do izraza napori za izboljšanje izplena. Dober izplen je rezultat ukrepov za dvig izplena v vseh fazah tehnološkega procesa, kar velja še posebno za valjarno, kjer smo bistveno skrajšali tehnološko pogoje neizvaljane konce kolobarjev. Dodatni vpliv na boljši izplen pa so imeli tudi razrez, ravnanje, sortiranje in prodaja neizvaljanih koncev kolobarjev nerjavnih jekel. Septembra smo formirali ekipo strokovnega kadra TOZD Hladna valjarna Bela, z nalogo, da prouči in poišče možnost predelave neizvaljanih koncev, ki bi bili primerni za plama na tržišče. Ekipo je svojo nalogo uspešno opravila saj smo do sedaj prodali 95 ton razrezanih koncev nerjavnih jekel v vrednosti dinarjev 9.000.000,00. V teku je tudi predelava previjalne linije, na kateri bomo potem lahko razrezovali tudi neizvaljane konce nizkoogljčnih jekel.

Pomemben dosežek na področju izboljševanja asortimenta je izdelava plavljenih povezovalnih travkov. V prejšnjih letih smo za povezovalne lastnih izdelkov uporabljali razrezane dresirane travke, ki pa glede na mehanske lastnosti in rjavenje niso najbolj primerni za ta namen. Zaradi tega smo razmišljali o izdelavi kvalitetnih povezovalnih travkov z ustrezno trdnostjo in raztezkom. Rezultat teh prizadevanj je bila izdelava plavljenih povezovalnih travkov po določeni tehnologiji primerni za naše proizvodne naprave. Kvaliteta teh travkov je bila v pogledu mehanskih lastnosti dobra, modra oksidna plast na površini pa je dala traku lep izgled in preprečevala rjavenje. Ker so travki ustrezali normam inozemskih travkov (tam travke izdelujejo na posebnih in dragih linijah za plavljenje) in v Jugoslaviji ni drugega izdelovalca teh travkov, smo jih pričeli prodajati tudi na našem tržišču. Tako smo v letu 1980 izdelali 1422 ton povezovalnih travkov. Najvažnejše pri tem je, da smo za izdelavo teh travkov porabili nekvaliteten vložek nizkoogljčnih jekel (Č 0146, Č 0147, Č 0361), kvalitetne izdelke pa prodali po dobri ceni in s tem iztržili čez sto milijonov dinarjev boljši prihodek na trgu. Drugi v sedanjem času zelo važen prihodek, pa je prihodek deviz. Povezovalne travke za polavtomatski povezovalni stroj pakirne linije smo morali namreč uvažati iz Avstrije, sedaj pa smo te popolnoma enakovredno nadomestili z lastnimi travkami, v planu za leto 1981, pa je celo predvideno 360 ton za izvoz.

Spremembe in dograjevanje tehnologije je proces, ki stalno spremlja proizvodnjo in jo pospešuje, izbira optimalne tehnologije pa tudi znižuje stroške proizvodnje in zvišuje kvaliteto izdelkov.

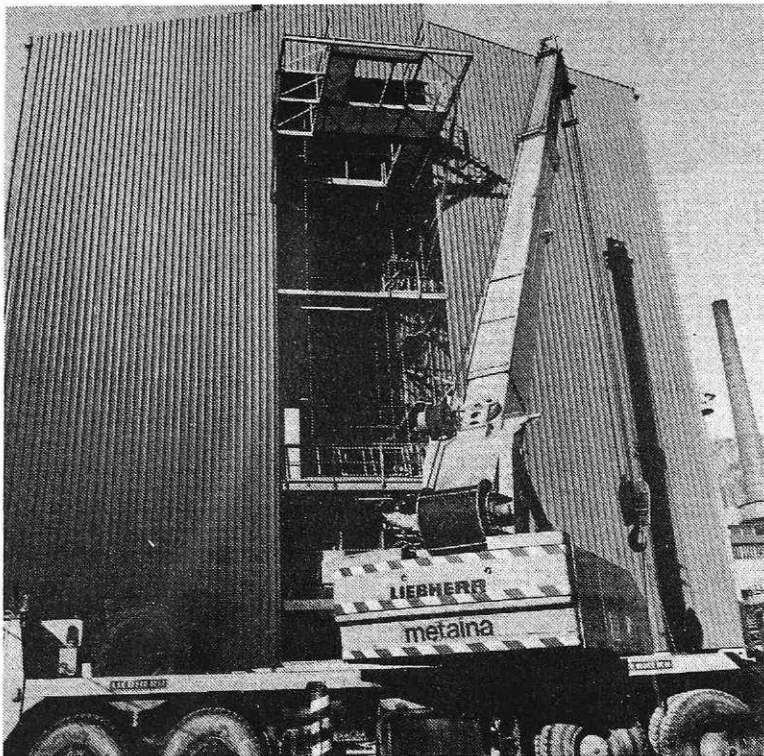
V letu 1980 je bil tudi na tem področju dosežen velik napredek, kar dokazuje število vnešenih sprememb v tehnologijo: dokončno smo postavili tehnologijo za hladno predelavo visoko ogljčnih in nizko legiranih jekel, spremenili pogoje za gašenje avstenitnih nerjavnih HVT, pričeli z medfaznim žarjenjem dinam v zvonastih pečeh, izpopolnili tehnologijo razreza ozkih travkov, pričeli z nanašanjem folije na brusilni liniji, vpeljali nov lak za lakiranje dinam jekel, pričeli z valjanjem nizko Si-jekel brez predhodnega žarenja TVT, pričeli s poskuski žarjenja za odpravo napetosti nerjavnih TVT v zvonastih pečeh, izdelali vzorčno količino marteizintnih nerjavnih HVT, itd.

Dosežen napredek in spremembe v tehnologiji so tudi odraz dobrega sodelovanja z raziskovalnim oddelkom, ki bi bilo lahko še boljše, če bi se omejilo predvsem na reševanje tehnoloških problemov.

Iz navedenih podatkov zaključimo, da je bilo preteklo leto uspešno v tehnološkem pogledu in da se v tem uspehu odraža usposobljenost strokovnega kadra ter boljša tehnološka disciplina vseh zaposlenih v TOZD Hladna valjarna Bela. Tehnološko disciplino pa bo treba še po-

večati in s tem izboljšati kvaliteto izdelkov, kar je predpogoj za zmanjšanje števila reklamacij. Število reklamacij v letu 1980 se je v primerjavi z letom 1979 povečalo, zato mora biti letos naša glavna naloga to število zmanjšati, kar pa je možno doseči z različnimi ukrepi. Najboljši ukrep pa je vsekakor ta, da z vestnim in strokovnim delom izboljšamo kvaliteto v vseh fazah tehnološkega procesa od izdelave jekla do končnega izdelka.

Janez Jamar



Nove odpraševalna naprave (Foto I. Kučina)

ODSOTNOST IN ODHAJANJE DELAVCEV IZ DELOVNE ORGANIZACIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

ogroža normalno obratovanje, če ne iščemo organizacijskih in drugih rešitev in vztrajamo pri enakem načinu dela in odnosih, kot v prejšnjih obdobjih, ko je bilo delavcev (in to dokaj dobro usposobljenih) dovolj.

Ugotavljamo, da vzroki odhajanja niso toliko v posameznikih, od katerih se nekateri ne morejo prilagoditi okolju, ampak je prav v tem času vedno bolj jasno, da je družbeni pojav, ki ga povzročajo spleti družbenih, ekonomskih, tehničnih, psiholoških in drugih činiteljev ter okolnosti, ki so prisotne v delovni organizaciji, izven nje in v samem osebnem življenju posameznika.

Poleg že evidentiranega odhoda pa je po našem mnenju še precej potencialnih kandidatov, ki bodo ob nekoliko intenzivnejših frustracijskih pritiskih, tudi zapustili železarno. Zmanjšana možnost zadovoljevanja raznovrstnih potreb, neprimerno delovno okolje v primerjavi z drugim, kjer je tudi možna zaposlitev in nezadostna pripravljenost oziroma, že sama prilagojenost človeka delovnim pogojem ter tudi dokajšnjo zaostajanje na področju prilagajanja delovnih naprav in priprav delavcu, vpliva na povečan odhod ter zmanjšuje možnosti za pridobitev novih delavcev.

Za delno ustavitve odhoda je bilo storjenih nekaj ukrepov (tudi povzročanje osebnega dohodka), drugo pa ostaja pred nami in je v glavnem pogojeno z organizacijskimi in tehnološkimi spremembami v temeljnih organizacijah in delovnih skupno-

stih pa tudi z večjimi finančnimi sredstvi za posodobitev tehnologije.

Organizacijske spremembe in spremembe v tehnologiji pa zahtevajo tudi spreminjanje medsebojnih odnosov. Stari odnosi v novi organiziranosti ponavadi niso več vzdržni in če na njih preveč vztrajamo je v njih tudi vzrok za odhajanje drugim.

Potrebna je večja demokratizacija odnosov, ki pa ne sme preiti v anarhijo. Odnosi v delovni skupini se ne našajo le na osebne dohodke in standard posameznika, ampak morajo biti v vsaki zaključeni enoti prizadevanja usmerjena v to, da se enota organizira v skupino delavcev, ki bo dosegala primeren nivo produkcije s čim manj nezadovoljstva in fluktuacije. Prav tukaj pa se kažejo naloge vodij, saj za uspešno vodenje ne zadostja le strokovno znanje ampak veliko več, kajti delo, ki ga vodja nadzira je dokaz njegovega poslovanja, to pomeni izvrševanje določenih ciljev brez nepotrebnega zaplavljanja časa, denarja, energije... Naloge mora vodja (na vseh ravneh) pri sebi rangirati in vedeti katerim nalogam mora posvetiti več pozornosti. Med tistimi nalogami, ki zahtevajo več pozornosti so prav gotovo medsebojni odnosi in prav na njih moramo graditi, če hočemo, da se bomo lahko uspešno vključevali v organizirano delo in še naprej razvijali samoupravljanje. Glede na uspehe, ki smo jih dosegli in tudi na rešene napake, mora biti vsakomur jasno, da bomo napredovali le kot organizirana, povezana sila, ki živi od svojega dela. Tega se moramo zavesti in tiste, ki v to dvomijo prepričati, da je to resnica.

Podatki o odsotnosti kažejo, da smo slabo organizirani in da prihaja do izpadov prav zaradi odsotnosti, ki ni planirana. Kljub temu, da imamo v samoupravnih aktih dogovorjeno, kako bomo organizirali odsotnost, smo še vedno preveč odsotni zaradi in v primerih reševanja lastnih problemov in so nam dogajanja v temeljni organizaciji prav malo mar. To pa povzroča pomanjkanje delavcev za ustrezno organizirano delo, izpostavlja na delu prisotne delavce večjim neposrednim možnostim poškodb in obolenj, večjim naporom, onemogoča usposabljanje in v končni obliki vpliva na količino ter kvaliteto proizvodnje.

To zadnje nam potrjujejo tudi rezultati dela med prazniki v TOZD Jeklarna, ko zaradi velike odsotnosti nismo dosegli planiranih rezultatov.

Vse to so vprašanja o katerih bo potrebno več spregovoriti na sestankih samoupravnih delovnih skupin in dosledno izvajati že dogovorjene določbe pravilnika o delovnih razmerjih ter ostalih samoupravnih aktov.

JEZIKOVNO RAZSODIŠČE

SLOVENSKA BESEDILA PRI IZDELKIH IZ DRUGIH REPUBLIK

Med pomanjkljivimi 'slovenskimi' besedili, ki jih tovarne iz drugih republik prilagajajo svojim izdelkom, zbuja zadnji čas pozornost in jezo zlasti »Garancija kakovosti«, ki jo raznim svojim izdelkom prilaga tozd KANDIT iz Osijeka.

Naše razsodišče je dobilo listek od petih dopisnikov, tednik »7 dni« za svojo jezikovno rubriko od treh, in podobno je moralo biti še kje. Tovarno je zaradi tega listka že grajal »Ljubljanski dnevnik«. Naš dopisnik Z. C. iz Ljubljane meni, da gre za »višek nemarnosti, sramoto in nespoštovanje tujega jezika«.

KANDIT za takšno besedilo gotovo zasluži grajo, žal pa je le eden izmed številnih. Tekstilno-kemično podjetje VELURFLOK iz Skopja recimo prilaga svojim pregrinjalom takšne 'slovenske' besedilo:

»Naimenovanje MIMOZA. Artikel Pregrinjalo. Dolžina sm. 130. Širina sm. 70. Teža gr/kom. 455. Surovinski sestav: ... Navodilo za održavanje: Pranje: pri t. 40 stop. C svim sredstvi za pranje brez drgnjenja. Likanje: ni dovoljeno. Lahko se četka. Kemisko čiščenje: ročno, z benzinom i perhloretinom. Podleži na JUS. Atest br. 15369. Kontrola.«

Marsikdo bi bil do takih spačkov prizanesljiv, češ da je že dosti, da se drugod sploh trudijo s prevajanjem besedil v slovenščino. Vendar naš zgled kaže, da delajo to dostikrat brez prave volje in brez prizadevanja, da bi dobili ZARES SLOVENSKO BESEDILO.

Tako si najdejo za prevajanje koga, ki misli, da zna slovensko, sami pa njegovega 'izdelka' tudi ne morejo oceniti. Dokler ne bodo nadzorstva nad takimi besedili določili ustreznejši zakonski predpisi, bomo iz drugih republik še naprej dobivali jezikovne mešanice, ki bodo Slovence jezile, ker bodo nerazumljive ali ker bodo pačile slovenščino.

...

Razsodišče vabi vse posameznike, društva, ustanove in organizacije, ki jim skrb za slovenski jezik ni tuja, naj predloge in pobude za boljše jezikovne izražanje pošljejo na naslov:

Sekcija za slovenščino v javnosti, Jezikovno razsodišče, RK SZDL Slovenije, 61000 Ljubljana, Komenskega 7.
Dober slovenski jezik naj bo naša skupna skrb!

PORTRET SODELAVCA

MARJAN KOBLAR je vodja NC oddelka v TOZD Strojne delavnice. Oddelke obstaja od julija lani in je še v začetni fazi delovanja. Ukvarja pa se z uvajanjem nove tehnologije pri obdelavi valjev predvsem za potrebe valjarne žice, Jumping ograjda in valjarne bluming stekel, s pomočjo računalnika. Zaenkrat imajo eno tako strožnico, ki je poljske izdelave, krmilje pa je izdelek nemške firme Siemens.

Bistvena razlika med navadnim in računalniško vodenim strojem je v tem, da pri navadnem stroju delavec določa hitrost struženja, koliko bo stružil, vrstni red operacij in podobno. Tukaj pa za vse to poskrbi računalnik na podlagi naprej izdelanega programa. Prav z izdelavo teh programov pa se ukvarja Marjan s svojimi sodelavci, saj je za tak način obdelave valjev potrebna nova tehnologija. Treba je namreč ugotoviti optimalne hitrosti, to je število

radi kontrole meri obdelovanec samo pred koncem struženja, dočim mora delavec pri navadni strožnici nenehno kontrolirati točnost dimenzij. Imamo znatne prihranke na času in možno je tudi narediti po več popolnoma enakih kosov. Kljub temu, da je strožnica vodena računalniško, pa mora biti delavec vseeno ves čas struženja zraven, zaradi menjave orodja, ki je potrebno za posamezno operacijo. Zgodi se tudi, da se kakšno orodje polomi, ali pa da pride do prevelike obrabe. Tudi v tem primeru je treba zamenjati nož, ki se nahaja na menjalni ploščici iz karbidnih trdin.

Čeprav je tehnologija pri tem dokaj moderna, pa ima sama strožnica nekaj pomanjkljivosti. Vpenjanje obdelovanca in orodja je mehansko, to pa vzame veliko časa še posebno ker je obdelovanca treba tudi centrirati. Dosti časa bi prihranili, če bi vpenjanje bilo hidravlično. Sama obdelava se tudi nekoliko razlikuje od navadne. Na navadnem stroju delajo kalibre oziroma utore z noži, ki imajo obliko samega kalibra, tu pa se dela z nožem standardne oblike, ker računalnik omogoča potovanje noža po ravnih linijah in vseh vrstah krožnic.

Vsekakor bo treba še veliko delati in mogoče tudi spreminjati samo tehnologijo, da bomo dobili čimboljše izkoristke. To pomeni, da moramo težiti k temu, da se zmanjša trajanje posameznih faz obdelave. Kajti obdelavna ura na tem stroju stane okoli 1.600 din, na navadnem stroju pa okoli 300 do 400 din, se pravi, da bi morali delati okoli 4 do 5-krat hitreje, če bi v tem oziru hoteli konkurirati konvencionalnim strojem. Ta strožnica obratuje od konca avgusta lanskega leta, torej še nekaj mesecev. To pa je prekratka doba, da bi lahko prišli do kakšnih zanesljivejših podatkov o rezultatih dela. Nekatere valje izdelujemo tudi do 4-krat hitreje kot na navadnih strožnicah, druge pa le 2-krat hitreje. Ti rezultati seveda niso dokončni, ker bomo skušali uvesti keramične ploščice namesto sedanjih, ki so iz karbidnih trdin. S tem bomo lahko dosegli večje hitrosti in tako zmanjšali čas obdelave.

Maksimalni premer obdelovanca, ki ga tu lahko stružimo, je 800 mm, dolžino pa lahko meri 4 metre.

Marjan je rojen 1952. leta na Jesenicah. Sedaj živi na Bohinjski Beli. Končal je srednjetehtnično šolo na Jesenicah, potem pa se fakulteto za strojništvo v Ljubljani. Na pobudo inž. Malenška in pod njegovim mentorstvom je delal diplomlo na temo o NC tehnologiji. »K temu delu me je pritegnil inž. Malenšek, ki se je tudi sam zelo zanimal za NC tehnologijo in se tudi zavzemal za to, da bi to tehnologijo vpeljali v železarno, na žalost pa tega sam ni dočakal.«



obratov pri posameznih operacijah in podobno. Program pa mora vsebovati tudi geometrijo obdelovanca, oziroma razne premere, radije... Od okoli 50 različnih oblik valjev, ki jih izdelujejo v strugarni valjev na Beli imajo v teh pol leta izdelane programe za dvajset različnih oblik.

»To je za našo železarno povsem nova stvar,« je o svojem delu povedal Marjan. »Druge železarne, predvsem Ravne, imajo že precej izkušenj z računalniško vodenimi stroji. Na Ravnah so jih začeli uvajati že pred osmimi leti in so v tem danes že veliko pred nami. Tudi programirajo že z računalnikom, dočim imamo mi še vedno ročno krmiljenje, tako, da mora pri vstavljanju programa stroj mirovati, kar z vidika ekonomičnosti ni ravno najbolj smotno. Čas programiranja ni vedno isti. Odvisen je od dolžine programa. Da bi ta mrtev čas odpravili, bi morali nabaviti napravo za ročno luknjanje travkov. To imamo v planu v naslednjih letih, poleg nabave še ene ali dveh strožnic, seveda če se ne bo kaj zataknilo v zvezi z uvozom ali financami.

Prednosti te strožnice so očitne. Ni treba stalno preverjati točnosti posameznih dimenzij, ampak se za-



Sodelavci v kisikarni Sava
(Foto S. Kokalj)

SINDIKAT IN DELEGACIJE

Čeprav smo se pri vprašanju odgovornosti običajno vsi od kraja kaj hitro pripravili skriti za razne »objektivne okoliščine«, pa vseeno kaže ob pripravah na letne konference osnovnih sindikalnih organizacij opozoriti na že večkrat v Železarni podčrtano misel, da je sindikalna organizacija politično odgovorna za delovanje delegatskega sistema v združenem delu.

Podatki (kvantitativni) o delovanju delegacij za interesne skupnosti v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje (verjetno pa tudi o delegacijah drugih delovnih skupnosti in TOZD ne bi bili bistveno drugačni) nas namreč prepričujejo, da bi morali o delu delegacij spregovoriti tudi na sindikalnih skupinah. Posebej pa bi se ob tem morali vprašati o povezavi sindikata kot subjektivnega faktorja z delegacijami.

Na ravni Železarn so se v lanskem letu delegacije desetih samoupravnih interesnih skupnosti sešale na štiridesetih sejah konferenc delegacij (torej vsake poprečno štirikrat v enem letu), če pa računamo tudi nekaj nesklepčnih, pa celo večkrat. Teh sej so se delegati delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve še kar dobro udeleževali (prisotni niso bili na devetih sejah). Problematično pa postane to vprašanje, če pomislimo, da bi se morale pred sejo konference delegacij sestati delegacije v delovni skupnosti, da bi razpravljale o gradivu, oblikovale stališča in morebitne pripombe ter delegirale delegata v konferenco delegacij, da bi jih uskladili z delegati ostalih delovnih skupnosti in temeljnih organizacij Železarn (pri tem vprašanja povezave delegata z delegatsko bazo, torej drugimi delavci, niti ne izpostavljamo). Kako se delegacije pred konferenco delegacij sestajajo, če se sploh sestajajo, ali so sklepe ali niso, namreč na podlagi zapisnikov, ki bi jih morale poslati na CPSI, sploh ne moremo ugotoviti prejeti smo namreč le devet zapisnikov s sej delegacij, z enaindeset sej delegacij pa nobene. Nobenega zapisnika nismo prejeli od delegacij SIS za zdravstvo, kulturo, raziskovanje, otroško varstvo, SPIZ, zaposlovanje in za telesno kulturo. Iz zapisnikov delegacij za izobraževalno skupnost ter skupnost socialnega skrbstva — imeli sta po pet sej, prejeli pa smo od vsake po tri zapisnike — pa je moč razbrati, da se včasih soočata z vprašanjem sklepnosti. S štirih sej SIS stanovanjskega gospodarstva smo prejeli tri zapisnike (tudi tu so bili na eni seji trije delegati odsotni). Vzorčno se je sestajala pravzaprav le delegacija za zbor združenega dela, ki je bila na dvanajstih sejah vedno sklepčna, razen tega pa se je delegat te delegacije vedno udeleževal tudi seje konference delegacij za zbor združenega dela.

In kakšen naj bi bil prispevek sindikalne organizacije k osvetlitvi in razreševanju te problematike? Konec lanskega leta so bile v naši delovni skupnosti izvedene dopolnilne volitve v posamezne delegacije SIS (posamezni delegati so se zaposlili drugje ali pa so se upokojili), še pred tem pa je bil izveden tudi sestanek z vodji delegacij (vsi se ga niso udeležili) o problemih, ki se pojavljajo pri delovanju delegacij. Odločili smo se tudi, da delo delegacij spremljamo preko zapisnikov. Vendar pa to ni dovolj. Zdi se, da je potrebno razmišljati tudi o ustreznejši organizacijski povezavi.

Ob tem kaže omeniti, da smo v okviru izvršilnega odbora osnovne organizacije (iz članov odbora) oblikovali več komisij (za samoupravljanje, za socialno problematiko, za izlete, za šport, za kulturo). Te komisije bi se morale ukvarjati s specifično problematiko in olajševati delo celotnemu izvršilnemu odboru tako, da bi pripravljale za seje izvršilnega odbora vnaprej konkretne predloge za reševanje konkretne problematike (tako, da ne bi reševale samo različnih vlog, ki prispejejo na odbor). Problem pa je v tem, ker člani teh komisij (povprečno trije), poznajo predvsem le problematiko v svoji ožji sredini (oddelek, delovna skupina) ne pa v celotni delovni skupnosti. Zato smo razmišljali o tem, da bi jih ustrezno okrepili: tako, da bi bila v vsaki komisiji zastopana vsaka SDS (teh je sedem) z enim članom, ki bi opozarjal s kakšnimi vprašanji se, na primer, na socialnem področju, na področju samoupravljanja itd. srečuje njegova sredina, hkrati pa bi bilo na ta način možno npr. učinkoviteje in bolj množično organizirati kakšno športno prireditev ali udeležbo kulturne prireditve, pa tudi prenesti najrazličnejše pobude v izvršilni odbor sindikalne organizacije; skratka bolj učinkovito in organizirano bi preko sindikata usmerjali specifične interese ter zadovoljevali potrebe delavcev. Člani komisije za samoupravljanje (katere dejavnost bi morala najbrž pokrivati celoten splet družbenoekonomskih odnosov) naj bi na primer neposredno kontaktirali z vodji delegacij in delegati, ki so člani njegove delovne skupine — in obratno: vodje delega-

cij in delegati naj bi se v primeru problemov obračali na člane določene komisije, ki naj bi preko sindikata poskrbeli za ustrezno reševanje problematike.

No, kdo bi rekel, da bi to lahko že delali poverjeniki sindikalnih skupin v izvršilnem odboru. Toda ob tem kaže pomisliti, da ne kaže vseh članov izvršilnega odbora obremenjevati z vso pestro in široko problematiko s katero se (bi se morala!) ukvarjati sindikalna organizacija. Poleg tega pa je delo v naši delovni skupnosti (prostorsko in časovno) dokaj razdrobljeno, zaradi česar postaja vprašljiva učinkovitost komuniciranja posameznega člana z vodji delegacij in posameznimi delegati.

Poudariti je treba, da pri povezavi sindikata z delegacijami ne bi smelo iti zgolj za neko formalnost, ki jo je treba opraviti zato, da bi bil nek volk sit in neka koza cela. Gre tudi za to, da se politično dogovorjena stališča sindikata (pri tem je vprašanje, koliko jih sami člani izvršilnega odbora sploh poznamo in koliko sploh sindikalna baza sodeluje pri njihovem oblikovanju), ki nimajo v vidu samo stanja in želja na posameznem področju porabe, prenašajo v delegacije, kot tudi, da v nasprotju z odborniškim ponašanjem (delegat, vodja delegacije, se udeleži konfe-

rence delegacij, ne da bi se delegacija prej sestala), pride do izraza v procesu demokratičnega dogovarjanja in sporazumevanja pluralizem družbenih interesov. Predvsem pa je v današnji situaciji treba misliti na to, da so stališča delegacij (in konferenc delegacij) še kako pomembna, saj gre navsezadnje za odločitve o racionalni porabi denarja, ki ga delavci združujejo v različnih SIS za uresničevanje skupnih potreb (za zagotavljanje določene ravni družbenega standarda), večkrat tudi za denar, za katerega bi bilo mogoče bolje, da bi ga gospodarstvo naložilo v modernizacijo proizvodnje, v posodabljanje tehnologije — od česar navsezadnje zavisi tudi produktivnost in ustvarjanje dohodka. Slednje, zdi se, radi pozabljamo (tako kot tudi na vlogo znanja in organizacije dela), ko včasih že kar nestrojno naglašamo (npr.: v zapisnikih SDS) samo ali predvsem vlogo discipline in delovne zavzetosti (poudarjamo vlogo naporega fizičnega dela) pri ustvarjanju dohodka.

Navsezadnje pa bi bilo zelo prav, da bi delegati, ki ogrožajo sklepčnost delegacije ali organa, v katerega so delegirani, ali ki se malomarno pripravo na sestanek, pomislili, kako se na zahodu delavci še vedno bore za tako imenovano participacijo pri vodenju podjetij ali pa, s kakšnim ognjem se je predvojni italijanski revolucionar Antonio Gramsci zavzemal (čeprav neuspešno) za ustanavljanje delavskih svetov.

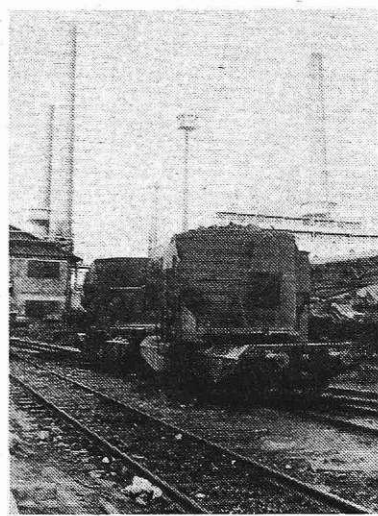
Božidar Lakota

ZBIRALI BOMO VES STAR PAPIR

Na sektorju za ekonomiko in organizacijo naše železarn pripravljajo osnutek navodila za ravnanje z odpadki. Med drugim bo vsebovalo tudi postopek zbiranja in prodaje odpadnega papirja, tudi tistega, ki ga sedaj mečemo v koše za smeti. Da bi v prihodnje rešili čim več te iskane surovine in preprečili njeno sežiganje, je v interesu naše celotne skupnosti, da ta papir zberemo in ga oddamo oziroma prodamo DINOSU. Tu so namreč pokazali velik interes in bodo dali tudi ustrezne kontejnerje za zbiranje, razen tega bodo zbrani papir tudi sami odvažali.

Da bo zbiranje možno, bomo morali imeti po pisarnah in v drugih delovnih prostorih najmanj dva koša za smeti. V enega bomo odlagali samo odpadni papir, v drugega pa odpadke za smetišče. Tam kjer dveh košev nimajo, se bo v ustrezen prostor, na primer v umivalnico, postavilo koš za odpadke, ki jih odvažajo delavci TOZD Transport na mestno smetišče. V delovnem prostoru, kjer je samo en koš, bo le-ta namenjen samo za papir, če seveda ta prevladuje. Če bi bilo več odpadkov kot papirja pa se namembnost lahko zmenja. Se pravi, da se urejanje tega prepušča TOZD, sektorjem, oddelkom in pododdelkom, ki bodo to najustrezneje uredili glede na konkretne pogoje.

Nepravilnosti v zvezi z odlaganjem papirja in odpadkov bodo čistilke javljale pristojni tajnici TOZD oziroma sektorju in pri tem skrbale, da bodo odpadni papir odlagale v kontejner, na katerem bo pisalo »samo za papir«. V koše za papir in v kontejner pa se ne sme odmetavati zastarelih spisov, časopisov in zaključnega arhiva, ki ga bodo še naprej zbirali, tako kot doslej skladiščniki TOZD in splošnega sektorja.



Pripravljena »hrana« za elektropeč (Foto S. Kokalj)

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu februarju je in bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: RADOVAN KOLJANIN, elektrode — 1. februarja, MARTIN ŠTRK, jeklovlek — 10. februarja, DANILO KNEŽEVIČ, vzdrževanje — 11. februarja, FRANC TAVČAR, valjarna bluming štekel, ZDENKA HRIBAR, strojne delavnice — 20. februarja, STJEPAN MATUSAK, remontne delavnice — 20. februarja, PETER JUSTIN, jeklarna — 21. februarja, ANA MOHORIČ, družbena prehrana — 22. februarja, ALBIN ZUBER, transport — 22. februarja, JOŽE OSREDKAR, vzdrževanje — 24. februarja, ŠTEFAN NEMEC, poslovodni odbor — 25. februarja in JOŽICA SODJA, FRS — 28. februarja.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 9. DO VKLJUČNO 15. FEBRUARJA

9. februarja, VITO GRICAR, Vodja TOZD valj. deb. ploč., Jesenice, Titova št. 2, štev. tel. 81-279
10. februarja, ERNE HOČEVAR, vodja prodajnega oddelka Jesenice Kejžarjeva 38, štev. tel. 82-118
11. februarja, SAŠO KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, štev. tel. 81-413
12. februarja, MEDJA JAKOB, vodja OTK, Jesenice, Titova 1 A, številka tel. 81-117
13. februarja, OSKAR KÜRNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 9, štev. tel. 81-214
14. februarja, BOŽO BARTEL, član PO, Jesenice, Titova 3 A, štev. telefona 81-453
15. februarja, SAŠO JEZERŠEK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Titova 3, štev. tel. 82-789
V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. tel. 601 soba št. 19.
Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni.
V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je dežurstvo od 7. do 19. ure doma in od 19. do 7. zjutraj v Železarni Jesenice.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 9. 2.	IGOR MEŽEK	MARTIN BRUMAT
TOREK – 10. 2.	BOŽO PRISTAVEC	IVAN MOLAN
SREDA – 11. 2.	FRANC NOVAK	BOGOMIR SVETINA
ČETRTEK – 12. 2.	VANDA ENIKO	IGOR LOGAR
PETEK – 13. 2.	IVAN SLAMNIK	DUŠAN BAK
SOBOTA – 14. 2.	JANEZ ARH	MARJAN ERMAN
NEDELJA – 15. 2.	MARJAN TRONTELJ	MARJAN PINTAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ur
nočni pa od 18.00 do 6.00 ur
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 9. do 14. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante.
dopolodne: I. obratna ambulanta — dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle,
popoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.
V soboto, 14. februarja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.
Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle.
ZOBNE AMBULANTE:
Dopolodne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
Za Železarno v torek, 10. februarja, od 13. do 19. ure.
Za borce v četrtek, 12. februarja, od 13. do 19. ure.
Popoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
Za Železarno v torek, 10. februarja in v četrtek, 12. februarja, od 7. do 13. ure.
V soboto, 14. februarja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

OBVESTILO DELAVCEM ŽELEZARNE

V zakonu o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 1981 (Uradni list SFRJ št. 41/80) je v 8. členu določeno, da morajo za potrebe popisa vse delovne organizacije in skupnosti do 20. marca 1981 izpolniti pomožne popisne obrazce za vsakega delavca posebej. Na obrazce moramo vpisati tudi osebno matično številko, zato prosimo vse zaposlene, da svojo osebno matično številko, ki ste jo dobili v letu 1980 vpišete na poseben obrazec, ki bo priložen izplačilnemu listu 15. 2. 1981 in ga čimprej vrnete svoje personaliki.
Kadrovski sektor

EKSKURZIJA ČLANOV ZIT V PLAMEN KROPA

Društvo strojnih inženirjev in tehnikov Jesenice organizira za člane ZIT Jesenice EKSKURZIJO V TOVARNO PLAMEN V KROPI z avtobusom v četrtek, 26. februarja.
Odhod avtobusa bo ob 14.30 izpred Čufarja na Plavžu s postanki na vseh avtobusnih postajah.
V Kropi bo ogled obratov tovarne, kovaškega muzeja in delavnice umetnega kovaštva. Po ogledu bo strokovni posvet.
Prijava zbira Tjaša Kalan (tel. 553) do 20. februarja. Ob prijavi vplačate 100 din udeležbe.

IO DSIT — komisija za ekskurzije

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna blumingštekel z dne 27. 1. 1981 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge:

1. Strokovni sodelavec za avtomatsko obdelavo podatkov, U-5, 17 kat., 1 oseba

Pogoji:

- dipl. inž. tehnične smeri,
- inž. tehnične smeri, inž. org. dela,
- dve leti prakse v TOZD ali obdelavi podatkov

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na kadrovski sektor železarn Jesenice z oznako »za TOZD Blumingštekel«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja ali pri kadrovikih.

16. SEJA DELAVSKEGA SVETA

6. SEJA ODBORA ZA URESNIČEVANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU ŽELEZARNE

V torek, 27. januarja je predsednik odbora za uresničevanje zakona o združenem delu sklical 6. redno sejo odbora in predlagal naslednji dnevni red: analiza izdelave kataloga, imenovanje strokovnih komisij in obravna stališče problemske konference zveze komunistov.

Glavni namen se je bil pregledati, kako daleč smo v železarni z izdelavo katalogov in kaj je potrebno narediti za pospešitev tega dela. Pod drugo točko dnevnega reda je odbor imenoval tudi strokovne komisije, organizirane po sorodnih temeljnih organizacijah in pa usklajevalno komisijo na nivoju železarn. Pod zadnjo točko pa je odbor obravnaval stališča, ki jih je na seji dne 12. januarja sprejela problemska konferenca ZK. Na konferenci so bili prisotni sekretarji OO ZK, predsedniki OO sindikata, predstavniki ZSMS in ostali predstavniki vodstvene strukture naše delovne organizacije. Problemska konferenca je pregledala stanje in nadaljnje naloge na področju ustvarjanja in delitve dohodka, vrednotenja nalog in delitve sredstev za osebne dohodke. Ker se nekatere naloge oz. zadolžitve nanašajo tudi na odbor za uresničevanje zakona o združenem delu, je odbor pod točko točko delil pregledal in zavzel ustrezne sklepe.

Vodja strokovne službe je podal kratak pregled o poteku dela po po-

sameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Člani odbora so nato pregledali še ugotovitve in zadolžitve, ki jih je v zvezi z metodologijo razvoda delovnih nalog sprejela problemska konferenca. Odbor je sklenil, da bo vse naloge vključil v svoj program, ki ga bo na naslednji seji pregledal in sprejel.

V razpravi okrog kataloga so razpravljali menili, da se je treba ustrezno »pripraviti« na obsežna dela, ki bodo sledila v drugi fazi dela. Poudarjali so, da se je nalog treba lotiti kompleksno, zadolžitve je treba razširiti na širši krog ljudi, ne pa

samo zadolževati posameznikov. Ljudi je treba razdeliti po projektih, vse navedene naloge izpeljati v rokih, ne pa dela zavlačevati. Treba je dopolniti tudi delovne grupe in če je to potrebno, jih je treba tudi ponovno imenovati. Strokovna služba naj pripravi tudi časovni raspored za obravnavo in posvet po posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih oziroma sektorjih.

Pod zadnjo točko dnevnega reda so člani odbora pregledali še ostale ugotovitve in zadolžitve problemske konference ZK, in sicer na področju ustvarjanja in delitve dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke. Posebej so se seznanili tudi s projektom oddelka za organizacijo dela, ki vsebuje še nekatere posebne naloge, ki jih je potrebno vključiti v program. Poleg nalog iz projekta oddelka za organizacijo dela je potrebno v program odbora vključiti tudi vse ostale zadolžitve problemske konference.

Z. V.

22. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNE

V sredo, 28. januarja, je bila 22. redna seja odbora za splošne zadeve. Predsednik odbora je za sejo predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila o opravljenih službenih potovanjih in tekoče zadeve.

Odbor je obravnaval poročila o izvrševanju sklepov prejšnje seje in ugotovil, da so sklepi izvršeni.

Odbor je odobril službena potovanja v tujino naslednjim sodelavcem: — Vasiliju Komaru, ERC, v Belgijo, kjer se bo udeležil mednarodnega seminarja z naslovom »Vodenje obdelave podatkov«.

— Janezu Bidovcu, nabavni sektor, v ČSSR. Imenovani je moral igrirati in pospešiti dobavo 4.500 ton slabov in 1.500 ton TVT iz naslova M aranžmaja, podpisati je moral pogodbo za 3.000 ton dinamo pločevine za slabe za valjarno Bela, pogodbo za 2.000 ton VAC žice za slabe za valjarno Bela.

— Bertiju Brunu in Matežu Gluharju, TOZD Jeklovlek, v Zahodno Nemčijo. Imenovana sta potovala k firmi Schumag na ogled poizkusnega obratovanja brusilnega in polirnega stroja ter k firmi Wako zaradi ogleda in nabave ravnalnega stroja.

Pod tretjo točko dnevnega reda so člani odbora obravnavali le poročila o porabi sredstev za reprezentanco in poročila o opravljenih službenih potovanjih v mesecu novembru, decembru in v letu 1980. Na poročila niso imeli pripomb, ker niso ugotovili nobenih odstopanj, celo nasprotno, število službenih potovanj se je zmanjšalo. Člani odbora so sklenili, da je tudi v prihodnje treba stremeti k stabilizacijskemu prizadevanju v prav takem obsegu kot v letu 1980. Pod točko razno pa so obravnavali tri vloge in jih ustrezno rešili.

Z. V.

SEJA ODBORA ZA URESNIČEVANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Predsednik Brane Strmole je 29. januarja sklical sejo odbora, na kateri so pregledali predloga poslovnika o delu skupne disciplinske komisije.

Odbor je obravnaval predlog poslovnika o delu skupne disciplinske komisije in ugotovil, da se večina dodatnih členov in praksi skupne disciplinske komisije že izvaja. Odbor se z novim predlogom poslovnika v glavnem strinja, pripomba je le na 95. člen, v katerem bi bilo treba natančneje definirati na kakšen način in v kateri višini se lahko uveljavlja za kršitelje denarna kazen.

Odboru je bila dana informacija o stanju izdelave kataloga del in nalog v železarni in nekoliko podrobnejše o izdelavi v TOZD. Ugotovili so, da je opis del in nalog v TOZD izdelan v enakem obsegu kot večini ostalih

TOZD. Ker se nekaj služb oz. sektorjev in TOZD Remontne delavnice s popisom še niso začeli ali imajo še zelo malo narejenega, je bil odbor mnenja, da komisija TOZD prične z oceno del in nalog šele tedaj, ko bodo popis opravili v vseh TOZD v železarni.

Odbor je predlagal, da se po sprejetju prečiščenega besedila poslovnika o delu skupne disciplinske komisije razdeli vsem delegatom delavskega sveta TOZD po en izvod. To je potrebno zaradi tega, ker poslovniki vsebuje tudi postopke dela delavskega sveta v primeru pritožb kršiteljev.

Z. J.

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Alojz Beguš je 30. januarja sklical 16. redno sejo, na kateri so bili prisotni tudi vodja TOZD Noč Miroslav, vodje obratov, predsednik odbora samoupravne delavske kontrole, računovodja TOZD in predsednik odbora za spremljanje zakona o združenem delu. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi izvedeni, razen sklepa 8. 3., ki je dolgoročnega značaja in je vprašanje, če ga bodo lahko izvajali.

Delavski svet je brez pripomb potrdil elaborat o inventuri in v zvezi s tem sprejel sklepe, ki jih je predložil odbor za gospodarstvo.

V nadaljevanju so obravnavali in sprejeli pravilnik o organizaciji in načinu vodenja knjigovodstva v železarni Jesenice, poslovnik o delu skupne disciplinske komisije pa sprejel z naslednjimi pripombami:

— V 1. členu temeljnih določb je potrebno natančno definirati samoupravni splošni akt, po katerem se bo delavcu, ki je kršil delovno obveznost, izrekel ukrep.

— Iz vseh členov, ki določajo potek disciplinskega prekrška, se črta beseda »kršitelj« in se jo nadomesti z besedo »delavec«.

— Iz členov, v katerih je uporabljena beseda »senat«, se besedo črta in nadomesti z »disciplinska komisija«. To utemeljujejo s tem, da v senatu zasedajo le sodišča, v tem primeru pa lahko govorimo le o disciplinski komisiji.

Pripombe bodo posredovane v usklajevalni postopek odboru za uresničevanje zakona o združenem delu na ravni delovne organizacije. Obravnavali in sprejeli so še naslednje samoupravne sporazume:

— samoupravni sporazum regionalne zdravstvene skupnosti Kranj glede združevanja sredstev za nadomestilo osebnega dohodka v času nezmožnosti za delo zaradi poškodbe ali poklicne bolezni,

— samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega plana Ljubljanske banke — temeljne banke Gorenjske Kranj za obdobje 1981 do 1985,

— spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v Jugobanko — temeljno banko Ljubljana,

— spremembe in dopolnitve statuta Jugobanke — temeljne banke Ljubljana in

— samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega plana Jugo-

banke — temeljne banke Ljubljana za obdobje 1981 — 1985.

Delavski svet TOZD Remontne delavnice je sprejel predlagano enotno metodologijo za sestavo razvoda del in opravil s pripombo, da se omogoči ustrezne korekture, če bi se v nadaljnjem postopku izkazala za pomembno in neprimerno.

Na predlog kadrovskega sektorja je delavski svet potrdil nove višine nagrad za prakso učencev in študentov jeseniške in radovljanske občine.

Delegati so bili seznanjeni s spremembami financiranja nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti, po katerih se zmanjša obremenitev bruto osebnega dohodka. Z upoštevanjem predvidenega poslovnega uspeha za leto 1980 in na predlog poslovnega odbora železarn je delavski svet sklenil, da se bruto obračunske postavke osebnega dohodka ne spreminjajo.

Brez pripomb je sprejet samoupravni sporazum o temeljnih plana posebne izobraževalne skupnosti za metalurgijo in kovinarstvo SRS za obdobje 1981 — 1985.

Delegat SDS plastika je postavil vprašanje, zakaj delavnica GRD ni ogrevana. Odgovor bo dobil na naslednji seji.

Delavski svet je bil seznanjen z vlogo Čeda Zrnica, v kateri prosi za podporo pri urejanju stanovanjskega vprašanja. Hkrati je obravnaval tudi dopis patronažne službe Jesenice in izjavo Vencija Koširja, ki se je pripravljen predčasno izseliti iz stanovanja, če bi ga dobil Zrnica.

Glede na predvideno povečanje pristojnosti temeljne organizacije pri odločanju o trošenju sredstev za stanovanja, so naročili strokovni službi, da poskuša ta problem izjemoma rešiti tako, kot je predlagano.

Vodja TOZD je prisotne seznanil z glavnimi orientacijskimi roki preselitve nekaterih oddelkov temeljne organizacije.

ZK

13. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V četrtek, 29. januarja, je Zdenko Cund, predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Remontne delavnice sklical 13. redno sejo. Pri pregledu izvrševanja sklepov prejšnje seje je ugotovil, da so sklepi izvršeni ali v izvajanju.

Odbor je obravnaval poročila o izvedbi inventure in predlagal delavskemu svetu TOZD v sprejem naslednje sklepe:

— inventura je bila izvedena v skladu z zakonom in predpisi,

— za izvedbo sprememb so odgovorni obratovodje, ki jih morajo izvesti v prvem tromesečju leta 1981,

— odpišejo se sporne terjatve do hokejskega kluba Jesenice v višini 91.756,50 din.

Na predlog vodstva elektro remontnih delavnic in v skladu z ugotovitvami inventurne komisije je odbor odobril odpis nekaterih osnovnih sredstev.

Odbor je obravnaval predlog delovnih nalog, za katere je potreben strokovni izpit in na osnovi informacije odločil, da se za odgovorno opravljanje delovnih nalog po seznamu od št. 1 do 19 zahteva obvezen oziroma zahteven strokovni izpit.

Odbor je odobril vključitev štirih delavcev — upokojencev TOZD Energetika v delo po pogodbi za čas od 1. januarja do 31. decembra 1981.

Odbor je brez pripomb sprejel poročila o inovacijah v letu 1981.

Na predlog vodstva strojno remontnih delavnic je odbor odobril enkratno nagrado v višini po 800,00

din naslednjim sodelavcem: Karlu Koblarju, Ladu Sodju in Andreju Oniču. Nagrada se podeljuje za uspešno popravilo stroja Caterpillar 235.

Na predlog vodstva obrata RTA je odbor za uspešno delo na predelavi kurjenja peč SM 07 odobril enkratne nagrade v višini od 500,00 do 1.000,00 dinarjev naslednjim sodelavcem: Marku Dolancu, Francu Svetinu, Janezu Tomanu, Marjanu Skumvaču, Janezu Odarju in Romanu Bezniku.

Odbor je potrdil spremembo plana letnih remontov v prvem tromesečju letos. Ob tem je ugotovil, da so pred našo temeljno organizacijo velike obveze in naročil sodelavcem odgovorno izvajanje nalog po planu remontov.

Obravnaval je predlog za dežurstvo na domu in odločil, da sedanja določila v pravilniku ostanejo. Vodstvo TOZD naj s posebnim odlokom regulira čas in trajanje dežurstva z upoštevanjem nočne in popoldanske izmene ter proste člove, kar daje ustrezno nadomestilo. Odbor opozarja, da ni dovoljeno ure dežurstva na domu koristiti kot proste ure.

ZK

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz dveh temeljnih organizacij ter iz ene delovne skupnosti prejeli zapisnike z osmih sestankov samoupravnih delovnih skupin. Na sestankih je bila prisotna dokaj različna problematika: od ocenjevanja delovne uspešnosti do ožjih obratnih vprašanj ter nekaterih predlogov samoupravnih skupnosti.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5. Na teh sestankih se je najpogosteje pojavljalo vprašanje discipline in dopolnilnega dela na remontu bluming-štekla. SDS vzdrževanje Bela 1 je bila seznanjena z načinom zbiranja sredstev za pokojninsko zavarovanje in z informacijo za tečaj mazinil ključavničarjev. Sklenila je, da naj ocena delovne uspešnosti ostane nespremenjena ter podprla predlog za napredovanje desetih članov SDS. Spregovorila je tudi o problematiki vzdrževanja brusilnih strojev v adustuži bluminga ter o redu v delavnici in v obratu. Pritožuje se, da še vedno ni prejela pojasnila, zakaj je bila potrebna ukinitve vra-

tarnice Bela 2. SDS vzdrževanje Bela 2 in 5 prav tako vprašuje, zakaj se ne odgovori, kdaj bo odprta vratarnica na vzhodni strani na Beli. Glede osebne ocene ugotavljata, da ni več stimulativna, ker imajo vsi povprečje 13 %. Prav tako ugotavljata, da je potrebno izboljšati montažo valjev za vse proizvodne temeljne organizacije, da je na RAU preveč zastojev ter da bi bilo potrebno okrepiti dežurstva. V zapisniku je tudi nekoliko provokativno zapisano, da »delavec N. N. sprašuje, če na sestanku SDS lahko pošlje delegata, ker to delajo iz administracije, iz vsake pisarne pošljejo po enega delegata«. Tudi SDS vzdrževanje Bela 3 je glasovala za nespremenjeno oceno delovne uspešnosti. Za napredovanje je predlagala dva sodelavca, dogovorila pa se je tudi o nadomeščanju na posameznih delovnih mestih (zaradi relativno visoke bolezenske odsotnosti) ter o delu (enkrat mesečno) na remontu bluming-štekla v prostih dneh. Veliko nezadovoljstvo med delavci povzroča še vedno nezadostno ogrevanje sanitarnih prostorov v aneksu. Strokovno poročilo o tem se skupini ne zdi sprejemljivo. Mnenja so, da je izračun ogrevanja sanitarnih prostorov pomanjkljiv, ker verjetno ni upoštevano, da se morajo grelna telesa dimenzirati tudi glede na kvaliteto vgrajenih izolacijskih materialov. Člani SDS so bili opozorjeni, naj ne odhajajo iz obrata tam, kjer ni dovoljeno, obravnavali pa so tudi primer odklonitve dela. Tudi SDS vzdrževanje Bela 4 se je med drugim seznanila s sistemom pokojninskega zavarovanja, oziroma z dodatki, ki se štejejo v višino pokojnine, z dopolnilnim izobraževanjem dežurnih mazinil ključavničarjev ter s problematiko vzdrževanja brusilnih

strojev (mnenja so, da večjih okvar ne more odpraviti dežurni, zato naj bi se v takšnih primerih angažirala dopoldanska remontna skupina). Pod razno pa je bilo govora o slabih razmerah v garderobi (mraz, preprih itd.). Zato SDS predlaga, da naj bi napravili garderobo v prostorih starega skladišča v delavnici in prizidali sanitarije. Po njenem mnenju bi bila tako odpravljena marsikatera nevarnost, prisotnost dežurnih vzdrževalcev za časa umivanja in prihoda na delo pa bi bila boljša.

SDS promet + vleka 1 in 4 (TOZD T₂ANSPORT) sta na sestankih izvolili delegate za ocenjevanje delovne uspešnosti.

SDS kontrola kvalitete (DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE) je na sestanku podprla tako pravilnik o organizaciji in načinu vodenja knjigovodstva, v železarni kot predlog regionalne zdravstvene skupnosti, izvolila pa je tudi dva delegata za konferenco osnovne organizacije sindikata. Seznanila se je z delom, ki ga je opravila v lanskem letu (uspešno delo se kaže v zmanjšanju vrednosti reklamiranega materiala). Pod razno SDS omenja, da nasprotuje možnosti pisanja prostih sobot le v sklopu rednega dopusta, zavzema pa se tudi za regresiranje vožnje delavcev na delo in z dela za ožje območje Jesenic. Razen tega pa ugotavlja, da je dokončno treba urediti raspored delavcev kontrole kvalitete na potrjene delovne naloge in opravila.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

DELOVNA GRUPA RK ZSMS V TOZD JEKLARNA

V torek, 20. januarja so obiskali TOZD Jeklarno sekretar republiške konference ZSMS Robert Černe, predsednik komisije za SLO in družbeno samozastito Andrej Barvar, član predsedstva RK Srečo Nečimer in odgovorni urednik Mladine Srečo Zajc, ob spremstvu predstavnikov občinske konference in koordinacijskega sveta ZSMS Železarnice. Gostje so si najprej ogledali Jeklarno in se seznanili s proizvodnjo in delovnimi pogoji mladih jeklarjev. Po ogledu jeklarne so se gostje zbrali v sejni sobi TOZD Jeklarne, kjer so se pogovarjali z mladimi jeklarji, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in vodstvom TOZD Jeklarne.

TOZD Jeklarno je predstavil vodja TOZD Alojz Kalan, delo mladih pa sekretar osnovne organizacije. Povedal je, da je v TOZD Jeklarno 254 mladincev, od tega 233 iz drugih republik in pokrajin Jugoslavije. Poprečna izobrazba mladih je sedem razredov osnovne šole, samo 15 mladincev pa ima poklicno ali srednjo šolo. Mladinska organizacija deluje v težkih pogojih. Prisotnost na sestankih je majhna zaradi dela po sistemu 4+1, bolezenske odsotnosti in fluktuacije.

Aktivirani so uspeli okrog 60 mladih vendar tudi za druge ne moremo trditi, da niso aktivni, ker delujejo v drugih družbenopolitičnih organizacijah in razen tega pa tudi v samoupravnih organih, ob pomanjkanju delavcev pa tudi dosti pomagajo. Nekaj mladih pa je tudi takšnih, da delajo v TOZD Jeklarno samo toliko časa, da dobijo boljše zaposlitev in ti nimajo interesa za delo v mladinski organizaciji, niti na delovnem mestu, pač pa v večini primerov samo kritizirajo. Mladinska organizacija vlaga veliko naporov, da bi bilo delo čim boljše, z občasnimi akcijami urejajo okolico, vključujejo se v akcije na nivoju KS ZSMS in občinske konference. Veliko pozornost posvečajo izobraževanju mladih. Poleg raznih seminarjev in šol so tudi sami uvedli sistem idejnopolitične vzgoje. Pripravili in posredovali so nekaj tem kot so:

- Zgodovina mednarodnega delavskega gibanja;
- Zgodovina delavskega gibanja na jugoslovanskem ozemlju;
- Kolektivno vodenje in odgovornost

Aktivno se vključujejo skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v postopke evidentiranja ob volitvah v samoupravne organe, da bi bili mladi ustrezno zastopani v samoupravnih organih. Vključujejo se v priprave in čim večjo udeležbo na referendumih. Z IO OO ZS Jeklarna sodelujejo v akciji, da bi vsi, ki nimajo osnovne šole to dokončali in ker je bil v lanskem letu slab odziv, bodo z akcijo letos nadaljevali.

V jeklarni se dosti pozornosti posveča poklicnemu izobraževanju, vendar je šolanje težavno, saj po zelo napornem, težkem fizičnem delu ni lahko pet ali šest ur slediti še predavanju v šoli. Premalo pozornosti pa se posveča mladim delavcem pri uvajanju v delo in ker so prve dni preobremenjeni z delom, se hitro naveličajo in zapuste obrat. Vzrok za to je verjetno tudi v slabem razumevanju vodilnih in starejših sodelavcev, kar ne pomeni, da niso pripravljeni pomagati mladim, vendar pri veliki fluktuaciji ti delavci letno uvajajo v delo veliki mladih s tem pa so preobremenjeni in včasih upravičeno nejevoljni. Tudi

stanovanjski pogoji niso najboljše, saj večina mladih stanuje v samskih domovih. Večina mladih je že poročena ali pa se želijo poročiti in ker ne dobijo stanovanja odidejo drugam.

Na Jesenicah so življenjski stroški visoki v prostem času mladi nimajo kam, kjer bi se lahko zabavali in tako na žalost posedajo po gostilnah in se vdajajo alkoholu. Tako namesto pridnega delavca večkrat dobijo samo številko, ta številka pa pomeni dodatno obremenitev zdravnikom, sodelavcem in disciplinski komisiji.

Delo v Jeklarni je težko. Več let se primanjkuje delavcev, zato pa je obremenitev prisotnih delavcev večja in je težko dobiti svoj redni dopust, mladi pa bi svoj rojstni kraj radi večkrat obiskali.

Mladinska organizacija je vključena v akcijo za izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca. Najboljše mladince predlagajo za sprejem v zvezo komunistov in jih nagradujejo s knjigami, značkami in drugimi priznanji, s tem pa jih tudi spodbujajo za večjo odgovornost do delovnih obveznosti, za boljše izkoriščanje in vzdrževanje delovnih naprav in strojev.

Jeklarna oziroma martinarna je obrat z zastarelimi proizvodnimi napravami, težkimi delovnimi pogoji, dosti je prahu, dima, hrupa, prepiha in posledica tega je velika bolezenska odsotnost.

Količinski plan je glede na iztrošenost naprav in strojev nedosegljiv, vendar si prizadevajo, da bi naredili čim več in upajo, da bodo vzdržali do nove jeklarne, ki edina lahko reši vse te probleme.

7. SEJA PREDSEDSTVA KS ZSMS ŽELEZARNE

V četrtek, 29. januarja je bila sedma seja predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarnice, na kateri so obravnavali priprave na letno konferenco. Razpravljali so tudi o predlogih programov dela komisij in sicer za kulturo, za idejnopolitično delo in komisije za informiranje za leto 1981.

V nadaljevanju so potrdili finančno poročilo za leto 1980, ki bo predloženo vsem osnovnim organizacijam ZSMS v TOZD in delovnih skupnostih.

Dogovorili so se, da zaradi neaktivnosti in neudeležbe na sejah zamenjajo nekatere člane predsedstva.

V nadaljevanju je Trako Nesib spregovoril o najaktualnejših problemih mladih v jeklarni, opozoril na dolgo čakalno dobo za stanovanje, na slabo aktivnost mladih v KS in poudaril dobro informiranost v jeklarni.

O športno-rekreacijski dejavnosti mladih jeklarjev je govoril Denič Šeherzad.

Po predstavitvi mladinske organizacije in problemov, so se predstavniki RK zanimali o prisotnosti mladih pri razporejanju dohodka, pri sprejemanju plana proizvodnje, delovanju mladih v krajevni skupnosti, vzrokih za veliko fluktuacijo delavcev, o stanovanjskih problemih in osebnem dohodku mladih.

V razpravi, ki je sledila so sodelovali: Tihomir Kostić, Ana Pagon, Miro Mohorič, Nesib Trako, Boško Suvajac, Sabahudin Kožar, Janez Rozman, kadrovnik Polde Lomovšek, predsednik IO OO ZS Jeklarna Alojz Avguštin in vodja TOZD Jeklarna Alojz Kalan.

Posebno se je delovna grupa RK ZSMS zanimala za konkretna prizadevanja mladih na področju družbenoekonomskih odnosov, zanimalo jih je koliko in kako člani OO ZSMS vplivajo na sprejemanje samoupravnih aktov in delovanje delegatov.

Iz razprave je bilo razvidno, da se v to vključuje le manjše število mladih, ker je za tovrstno aktivnost potreben tudi določen nivo znanja oz. usposobljenosti članstva OO ZSMS, in da prav na tem področju osnovna organizacija dela intenzivno in da so tudi določeni rezultati.

Na koncu so se gostje zahvalili za sprejem in zaželeli, da bi mladi jeklarji še naprej tako delali in k aktivnem sodelovanju vključili čim več mladih.

Safet Imamović

O PROGRAMSKI KONFERENCI OO ZSMS ŽIROVNICA

V petek, 30. januarja, so se mladi iz Žirovnice zbrali na programski konferenci. Kljub temu, da je v krajevni skupnosti Žirovnica deset naselij in veliko število mladih, se jih je programske konference udeležilo le okoli 50 članov osnovne organizacije ZSMS. Ob tem pa moramo poudariti, da je OO ZSMS Žirovnica ena najbolj aktivnih v svoji področni konferenci in je bila lani predlagana za priznanje »najboljše OO ZSMS v občini za leto 1979«.

AKCIJSKI PROGRAM:

Mladi so potrdili naslednje programske usmeritve svoje organizacije:

- mladina Doslovč, Smokuča in Rodin je odmaknjena od mladinske organizacije, zato se bodo povezali z Gasilskim društvom Smokuč, ki združuje večino mladih tega območja. V delo bodo bolj pritegnili mlade iz Vrbe;
- za zagotavljanje kontinuitete dela bodo še naprej sodelovali z osnovno šolo Gorenjskega odreda;
- skupaj z družbenimi organizacijami in društvi bodo uresničevali načela kolektivnega članstva;
- komisije za posamezna področja (šport, kulturo) se bodo povezala z društvi, ki pokrivajo področje svojega delovanja, to naj bi bilo področje najširšega udejstvovanja mladih;
- prizadevanja za razvoj mladinskega prostovoljnega dela bodo usmerili v evidentiranje brigadirjev in spodbujanje lokalnih delovnih akcij v sodelovanju s krajevno skupnostjo;
- na področju SLO in družbene samozastite bodo vodili aktivnost v lastnih vrstah in v sodelovanju z ostalimi v KS;
- pri OO ZSMS deluje aktiv mladih komunistov, ki predvsem skrbijo za izvajanje idejnopolitičnega izobraževanja članstva OO ZSMS;
- na področju informiranja bodo izkoristili vse možnosti informiranja

v glasilih, lokalnem radiu in v glasilu Novice izpod Stola;

- še naprej bodo razvijali sodelovanje z ostalimi OO ZSMS na območju Žirovnice - v krajevni skupnosti ZSMS;

- kot že doslej bodo sodelovali z družbenopolitičnimi organizacijami v KS, zlasti bodo aktivni v KK SZDL, kjer se koordinira aktivnost vseh dejavnikov KS;

- še naprej se bodo prizadevali za sistemsko ureditev financiranja OO ZSMS v krajevni skupnosti;

- dobro poznane slabosti delegatskega sistema bodo odpravljali po svojih najboljših močeh;

- na področju ohranjanja in razvijanja pridobitev NOV in socialistične revolucije bodo še naprej sodelovali s KO ZB NOV Žirovnica;

- OO ZSMS je pobratena z mladimi iz doma Dragi Milovanović iz Beograda in bodo to sodelovanje še okrepili;

- skupaj z vsemi dejavniki v KS se bodo mladi vključili v prizadevanja za varovanje človekovega naravnega okolja in kulturne dediščine v KS.

OPERATIVNI PROGRAM:

Februar: sodelovali bodo v pohodu na Stol; obeležili kulturni praznik, 8. februar;

Marec: počastitev 8. marca - mednarodnega dneva žensk;

April: prireditve ob sprejemu štafete mladosti, volilna konferenca, kurjenje kresov;

Maj: udeležba na pohodu okoli okupirane Ljubljane, soorganizacija pohoda po poteh Kokrškega odreda, udeležba na pohodu na Pristavo;

Junij: ureditev spomenika D. Milovanovića in okolice, praznovanje krajevnega praznika;

Julij: družina Počitniške zveze bo organizirala izlet;

Avugst: udeležba na pohodu »po poteh karavanskih graničarjev«;

September: organizacija veselih iger; volilno programska seja.

J.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI OB KEMIČNEM NAPADU

Z notranjo porodniško preiskavo preiščemo porodnico, plodove mehurje, plodno vodo in plod.

Porodna pota morajo biti gladka, spolzka, razategljiva in odprta. Najpogostejše se ne odpre dovolj ustje maternice.

Ob preiskavi so plodovi mehurji še celi ali pa so v večini primerov počili. To znamenje ima večina kmetovalcev za začetek poroda. Plodna voda ne sme imeti vonja in ne sme biti umazana ali pomešana s kosmiči.

Pri preiskavi ploda ugotavljamo velikost ploda, število plodov, ali je plod živ, ali je v pravilni legi in položaju in ali ima glavo in okončine v normalni drži.

Ker smo omenili lego, položaj in držo plodu, moramo te pojme pojasniti, da bo lažje razumeti besedilo.

Legi. Pod tem pojmom razumemo odnos podolžne osi plodu s podolžno osjo matere. Normalna je samo prednja podolžna lega, pri kateri je plod obrnjen s prednjim koncem v porodni kanal, njegova os pa je vzporedna z osjo matere. Zadnja podolžna lega (plod je obrnjen z zadnjim koncem proti porodnemu kanalu) ima večina strokovnjakov za napačno.

Pri kobilih je take lege 1 %, pri kravah 5 %. To mnenje ne velja za druge domače živali, ki imajo več kot en plod. Napačne lege so zadnja podolžna, prečna hrbtna in trebušna ter navpična hrbtna in trebušna.

Položaj določamo po tem, na katero stran je obrnjen hrbet plodu. To velja samo za podolžne lege. Normalen položaj je samo zgornji, kadar je hrbet ploda obrnjen navzgor proti hrbtni mater. Napačni položaji so desni in levi stranski ter spodnji.

Drža označuje lego premičnih delov ploda (okončin, glave in vratu) glede na telo ploda. V prednji ali v zadnji podolžni legi morajo biti premični deli iztegnjeni stran od telesa in obrnjeni v porodni kanal. V prednji podolžni legi gre za napačne drže, če je noga upognjena v bicepsem, kolenskem sklepu, hkrati pa še v komolčnem in ramenskem ter samo v ramenskem sklepu. Lahko je upognjena samo ena okončina ali obe hkrati v istem sklepu ali v raznih sklepih. V prednji podolžni legi so napačne drže glave, če je glava upognjena na levo ali na desno stran, navzgor ali navzdol t. j. na hrbet ali na prsi in zavita okoli podolžne osi. V zadnji podolžni legi sta zadnji okončini, ena ali obe, lahko upognjeni v skočnem in kolčnem sklepu.

Pri kravi in kobili mora biti plod pri normalnem porodu v prednji podolžni legi, v zgornjem položaju z glavo in okončinami, iztegnjenimi v porodni kanal. V zadnji podolžni legi mora biti plod prav tako v zgornjem položaju, okončine pa morajo biti iztegnjene v porodni kanal.

Pregled po končanem porodu moramo opraviti enako skrbno in vestno, kot smo preiskali porodnico in plod, preden smo začeli pomagati. Otipati moramo sleherni del porodnega kanala in maternice ter ugotoviti, da ni nobenega ploda več v maternici in da med porodom niso nastale poškodbe, ki bi lahko ogrozile življenje porodnice ali motile normalen potek porodnega obdobja.

SPLOŠNA NAVODILA ZA PORODNIŠKO POMOČ

Porodniška preiskava in pomoč zahteva dovolj prostora v porodnem kanalu in maternici, ki ga moramo dobiti, preden začnemo delati. Prostor je velikega pomena za reševanje porodov. Prostor je veliko več v maternici kot v porodnem kanalu. Zaradi tega naravnave napačnih leg, položajev in drž praviloma opravimo v maternici in ne v porodnem kanalu, ki je v večini primerov preozek za take posege in obdan z mehaničnimi kostmi.



Mladi jeseniški železarji med vojaki na Bohinjski Beli ob dnevu JLA



Martinar pri SM peči (Foto I. Kučina)

DOBRO SODELOVANJE Z VOJAKI

V soboto, 31. januarja, so se srečali mladi železarji in vojaki MB voda z Bohinjske Bele. Pomerili so se v streljanju z zračno puško, v namiznem tenisu in šahu, boljši pa so bili mladi vojaki. Mladi z Jesenice so si ogledali tudi stavbo voda, njihovo oborožitev, ob koncu srečanja pa so se pogovorili o življenju in delu mladih v vodu, predstavnik Železarnice pa je vojakom tudi izročil knjižno darilo.

Mladi jeseniški železarji so se pred kratkim z vojaki na Bohinjski Beli dogovorili še za eno obliko sodelovanja. Skupaj z otroki in vzgojiteljicami iz vrta Angelce Očepek pri osnovni šoli na Plavžu so že pripravili razstavo izdelkov otrok v vojašnici. Do 29. januarja, so mladi nadbudneži razstavljali na temo zima in dan JLA, 30. januarja pa so v vojašnici na Bohinjski Beli pripravili že drugo razstavo. Vsak mesec naj bi se vrstile nove teme, spomladi pa naj bi otroci iz jeseniškega vrta pripravili tudi kratek kulturni program za vojake.

Rk

PRIPRAVE NA III. KONGRES SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE V JESENIŠKI OBČINI

(Nadaljevanje s 1. strani)

— omogočal delavcem demokracijo izražanje svojih mnenj in opredelitev o vprašanih in predlogih, ki bodo vsebovani v dokumentih za pripravo kongresa in o katerih naj bi kongres sprejel svoja stališča. Omogočil bo v različnih samoupravnih okoljih analizo rezultatov in izkušenj o razvoju samoupravljanja, da bi s tem še bolj spodbujali reševanje spoznanih problemov in odporov ter tendenc, ki zavirajo razvoj samoupravnih odnosov;

— spodbujal v predkongresni aktivnosti sprejemanje stališč in opredelitev na podlagi interesov delavskega razreda in temeljnih vrednot samoupravnega sistema.

V rednem programu dela je treba doseči pravočasno uresničevanje nalog, ki so vsebinsko povezane s kongresnimi pripravami. Pri tem bomo še posebej upoštevali usmeritve za pripravo III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije in teze za javno razpravo.

Tako bomo dosegli, da bodo posamezna vprašanja in predlogi z javne razprave, podlaga za oblikovanje stališč, ki naj jih kongres sprejme.

AKTIVNOSTI OBČINSKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE - JESENICE IN KOORDINACIJSKEGA ODBORA ZA PRIPRAVO III. KONGRESA SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE - PRI IZBIRI DELEGATOV ZA III. KONGRES

Občinski svet Zveze sindikatov Slovenije - Jesenice in koordinacijski odbor za pripravo III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije imata glede na svojo družbeno vlogo posebno odgovornost pri izbiri delegatov za kongres. Skladno z navodilom o izbiri delegatov za kongres bodo osnovne organizacije in občinski svet ZSS Jesenice v svoji politični aktivnosti zagotovili:

— da bodo dosledno upoštevani kriteriji navodil o izbiri delegatov in še posebno, da bo sestava izbranih delegatov skladna s strukturo zaposlenih (dejavnost, spol, kvalifikacija, starost, idr.);

— da bodo za delegate kongresa izbrani samoupravljalci, ki so se v praksi uveljavili v svojem okolju kot dosledni borci za razvoj samoupravnih odnosov, za uresničitev ustave in zakona o združenem delu, za odločujočo vlogo delavskega razreda v družbi, za uresničevanje politike stabilizacije, za uresničevanje načela, da samo delo in rezultati dela določajo materialni in družbeni položaj človeka;

— da bodo izbrani tisti samoupravljalci, ki so si pridobili ugled in zaupanje med delavci s svojim prizadevanjem za napredek samoupravljanja, s svojo načelnostjo in pa rezultati dela, s socialističnim samoupravnim angažiranjem, z osebno odgovornostjo in z odnosom do družbenih sredstev za proizvodnjo;

— da bodo izbrani delegati, ki bodo s svojimi samoupravnimi izkušnjami in znanjem prispevali, da bo kongres uspešno uresničil svoj namen.

NEPOSREDNE NALOGE OSNOVNIH ORGANIZACIJ IN SINDIKALNIH KONFERENC OOOZ V PRIPRAVAH NA III. KONGRES SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE

Osnovne organizacije zveze sindikatov morajo pravočasno organizirati razprave o najpomembnejših vprašanih in vsebini, ki bodo predmet razprav na kongresu. To nalogo lahko osnovne organizacije uresničijo na različne načine: na sestankih osnovnih organizacij, s tematskimi razpravami, z razgovori v sindikalnih skupinah in na članskih sestankih v organizacijskih delih temeljnih in drugih organizacij združenega dela, na sestankih delegacij in delegatov, itd.

Osnovne organizacije zveze sindikatov morajo zagotoviti:

— da v razpravah sodeluje čim irši krog delavcev,

— da bodo kritično analizirali lastno samoupravno prakso,

— da člani oblikujejo po razpravi predloge in svoja mnenja o vsebini odločitev, stališč in vprašanj, na katera naj bi kongres dal ustrezno opredelitev,

— da bo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in skupnostih sprejet dogovor za hitrejšo odpravljanje slabosti in problemov pri razvijanju samoupravnih odnosov.

NALOGE OBČINSKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE - JESENICE

Občinski svet Zveze sindikatov Slovenije - Jesenice bo s pomočjo koordinacijskega odbora zagotovil v vseh osnovnih organizacijah zveze sindikatov ustrezno aktivnost.

Občinski svet Zveze sindikatov Slovenije - Jesenice je sprejel program aktivnosti, v katerega je vključil tudi naloge o pripravah in izvedbi III. kongresa. V teh programih je predvideno:

— opredelitev vprašanj iz redne aktivnosti občinskih svetov zveze sindikatov, ki se po vsebini in času uvrščajo v priprave na kongres;

— program tematskih razprav po vsebinskih področjih z nosilci in z roki za razprave, tudi tistih razprav, ki jih občinski svet zveze sindikatov organizira skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami;

— sodelujejo pri odločitvah temeljnih in drugih organizacij združenega dela in skupnosti, ki bodo pripravile poročila za kongres - usklajeno s koordinacijskim odborom Slovenije za priprave na III. kongres samoupravljalcev;

— izdelavo poročila o razpravah in povzetka konkretnih predlogov in mnenja o kongresnih dokumentih;

— način sodelovanja pri izbiri delegatov za kongres in pri njihovi pravi za delo na kongresu;

— sodelovanje v občinskih koordinacijskih odborih in v pomoči osnovnim organizacijam zveze sindikatov pri vodenju razprav v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

V RAZPRAVE VKLJUČITI ČIM VEČ DELAVCEV IN VSEH DELOVNIH LJUDI

V minulih desetletjih je naša država izvedla zgodovinske spremembe v družbenih odnosih in v družbenoekonomskem razvoju. Uresničeno je bilo revolucionarno geslo tovariša TITA, izrečene pred tridesetimi leti TOVARNE DELAVCEM. Postavljeni so temelji samoupravljanja in socialistične demokracije, veliko smo dosegli v razvoju samoupravljanja in krepitvi materialne podlage družbe. Izboljšali in humanizirali smo življenjske in delovne pogoje delovnih ljudi in vseh občanov.

K usmeritvam v priprave na tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo junija letos, moramo pritegniti ves delavski razred in vse subjektivne socialistične sile družbe, znanstvene in druge ustvarjalne kadre, da bi v dejavni akciji, ustvarjalni in demokratični razpravi in izmenjavi mnenj določili smeri nadaljne akcije.

Cilji tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije ter družbenoekonomski in politični trenutek, v katerem bo kongres opredeljeval temeljno temo je ZDRUŽENO DELO V BOJU ZA SOCIALISTIČNO SAMOUPRAVLJANJE IN DRUŽBENO-EKONOMSKI RAZVOJ.

Naj ob sklepu pripomnimo, da si je občinski svet Zveze sindikatov Slovenije - Jesenice v pripravah na tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije omislil posebno lično Informacijo s katero bo obveščal svoje osnovne organizacije o pripravah in iz katere smo tudi mi črpali danes ta zapis.

DELO SKUPNE DISCIPLINSKE KOMISIJE V LETU 1980

V letu 1980 je bilo v Železarni vloženih 865 zahtevkov za uvedbo in vodenje disciplinskega postopka, od tega je bilo izrečenih 695 disciplinskih ukrepov.

Zahtevke za uvedbo in vodenje disciplinskega postopka so v vseh primerih kršitve delovne obveznosti vložili vodje TOZD oziroma sektorjev. Število vloženih zahtevkov po TOZD in delovnih skupnostih je naslednje:

TOZD - DELOVNA SKUPNOST	ŠT. ZAHTEVKOV
JEKLARNA	173
VALJARNA BLUMING ŠTEKEL	142
HLADNA VALJARNA BELA ŽICA	78
HLADNA VALJARNA JESENICE	58
JEKLOVLEK	45
TRANSPORT	39
REMONTNE DELAVNICE	38
VZDRŽEVANJE	33
STROJNE DELAVNICE	32
ŽEKLARNA	24
ENERGETIKA	23
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	23
VALJARNA ŽICE IN PROFILOV	19
ZA EKONOMIKO. TKR IN NOVOGRADNJE	19
PLAVZ	17
ELEKTRODE	16
PROFILARNA	15
ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE	14
VRATNI PODBOJI	9
ZA KOMERCIJALNE IN FINANCE	9
DRUŽBENA PREHRANA	5
LIVARNA	2
SKUPAJ vloženih zahtevkov	865

KRŠITVE DELOVNIH OBVEZNOSTI

Delavci TOZD in delovnih skupnosti so kršili delovno obveznost in sicer (število primerov)

— neopravičeni izostanki z dela	589
— zamujanje in predčasno zapuščanje dela	90
— malomarno opravljanje dela	51
— uživanje alkohola - vinjenost	45
— odklonitev dela	31
— žalitve, fizični napad, obrekovanje	25
— nezakonita dejanja	13
— prilaščanje materiala	5
— povzročanje nereda in pretepa	4
— nezadostna skrb za varstvo delavca	3
— preprečevanje sestanov delavcev	3
— zloraba bolezenske odsotnosti	3
— nedovoljeno delo med delovnim časom	3
SKUPAJ storjenih kršitev	865

OBRAVNAVE

Skupna disciplinska komisija je v letu 1980 imela 77 obravnav oziroma 881 obravnavanih primerov. Poprečno je na eni seji obravnavala 11 primerov, od tega je bilo 68 neobravnavanih primerov iz leta 1979.

UKREPI

Skupna disciplinska komisija je izrekla delavcem odgovornim za storjene lažje in hujše kršitve delovne obveznosti naslednje disciplinske ukrepe (primerov):

OSNOVNA ŠOLA GORENJSKEGA ODREDA ŽIROVNICA - SOLSKO KULTURNO DRUŠTVO PREŠERNOV ROD - DPD SVOBODA FRANCE PREŠEREN BREZNICA

VABIJO NA OSREDNJO PROSLAVO OB KULTURNEM PRAZNIKU,

ki bo 6. februarja, ob 18. uri v telovadnici osnovne šole v Žirovnici.

V programu bodo sodelovali:

- MLADINSKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE
- OKTET DPD SVOBODA FRANCE PREŠEREN ŽIROVNICA-BREZNICA
- ORFOV ORKESTER OSNOVNE ŠOLE
- DRAMSKA SKUPINA OSNOVNE ŠOLE
- FOLKLORNA SKUPINA OSNOVNE ŠOLE

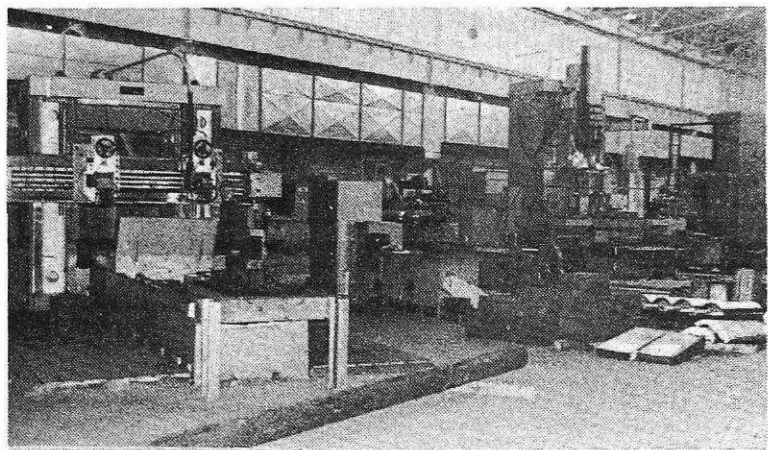
Nekatere posebnosti osrednje slovesnosti ob slovenskem kulturnem prazniku:

— Ker ima Prešernova družba v krajevni skupnosti Žirovnica veliko število naročnikov, bodo na prireditvi sodelovali trije pisatelji, in sicer: Branka Jurca, Smiljan Rozman in Ivan Potrč, predsednik Prešernove družbe.

— Med prireditvijo bo potekal mladinski kviz s poudarkom na poznavanju naše kulturne dediščine v krajevni skupnosti, poznavanju življenja in dela Franceta Prešerna in ustvarjanja drugih slovenskih pesnikov in pisateljev.

Na prireditvi bodo izžrebali pet obiskovalcev in jih nagradili s knjižnimi nagradami Prešernove družbe.

— Podelili bodo posebna bralna priznanja učencem, ki so vsa leta vztrajali v tekmovanju za Finžgarjevo bralno značko.



Nove strojne delavnice na Javorniku (Foto S. Kokalj)

— prenehanje delovnega razmerja	247
— preklic pogoja	45
— prenehanje del. razmerja pogojno za 12. mesecev	43
— prenehanje del. razmerja pogojno za 9 mesecev	4
— prenehanje del. razmerja pogojno za 6 mesecev	86
— prenehanje del. razmerja pogojno za 3 mesece	59
— denarna kazen	17
— razporeditev k drugim delovnim nalogam	5
— javni opomin	84
— opomin	105

SKUPAJ izrečenih ukrepov 695

— ustavila postopek	31
— oprostila	57
— združila zahtevke	98

SKUPAJ obravnavanih primerov 881

V 27 primerih je odločila, da morajo škodo, ki so jo ugotovile oziroma odmerile komisije za ugotavljanje odškodninske odgovornosti v TOZD, delavci povrniti. Škodo so delavci povzročili s storjenimi kršitvami delovne obveznosti. V treh primerih je bila odmerjena dejanska škoda, v 24 primerih pa je bila odmerjena pavšalna odškodnina.

Na odločitev skupne disciplinske komisije so delavci TOZD in delovnih skupnosti ugovarjali pri delavskih svetih v 35 primerih, vodje TOZD pa v treh primerih.

Delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti so v 19 primerih potrdili ukrep skupne disciplinske komisije, v 12 primerih ukrep spremenili, v petih primerih pa odločili, da se postopek obnovi, dva primera pa še niso obravnavali.

POGOSTNOST POSAMEZNIH KRŠITEV

— neopravičeni izostanki z dela	198 prim. TOZD Valj BL. Štekel
— zapuščanje dela in TOZD	40 prim. TOZD Jeklarna
— odklonitev dela	17 prim. TOZD Jeklarna
— malomarno opravljanje dela	9 prim. TOZD Jeklarna
— nezakonita dejanja	7 prim. TOZD Remont. del.
— fizični napad, žalitve, obrekov	6 prim. TOZD Valj. bl. štekel
— vinjenost	5 prim. TOZD Jeklarna
— povzročanje nereda in pretepa	3 prim. TOZD Jeklarna

ZBIR PODATKOV V PRIMERJAVI Z LETOM 1979

	1980	1979	1980 več
— vloženih zahtevkov	865	233	ali 37 %
— obravnavanih primerov	881	275	ali 45 %
— izrečenih ukrepov	695	176	ali 33 %
— obravnav	77	11	ali 16 %
— primeri na eni obravnavi	11	2	ali 22 %
— ustavila postopek	31	9	ali 40 %
— oprostila	57	33	ali 137 %

PROBLEMATIKA

Na zahtevke nekateri pooblaščenici za uvedbo disciplinskega postopka niso vpisovali opisa kršitve delovne obveznosti in ne posledice, ki so nastale, ker zahtevke obvezno pošljejo tudi delavcem, ki so v postopku.

Nekateri delavski sveti svoje odločitve o ugovoru delavcev sploh ne pošiljajo na disciplinsko komisijo, kot samostojno listino. Pošiljajo jih skupaj z vsemi ostalimi sklepi, kar ni v skladu z disciplinskim postopkom. Potrditev ukrepa disciplinske komisije ali njegova sprememba mora biti kot samostojna lista, ki jo mora prejeti poleg delavca tudi disciplinska komisija.

Zelo veliko vloženih zahtevkov, ki so bili v obravnavi se nanašajo na kršitve delovne obveznosti.

Se vedno so bili primeri nevročanja pravočasno disciplinske dokumentacije in ne vračanja dokazil o vročanju. Posledice te malomarnosti povzročajo zavlačevanje postopkov in neučinkovitost izrekanja ukrepov, hkrati pa tudi razmeroma dosti težav v TOZD samih.

Komisija za ugotavljanje škode in odškodninske odgovornosti v TOZD niso ugotavljale dejanske škode, niti obravnavale vzrokov, zakaj dejanske škode niso mogli ugotoviti. V večini primerov niso odločile, da mora delavec zaradi neugotovljene dejanske škode in vzrokov, škodo povrniti v pavšalnem znesku zlasti za neopravičene izostanke z dela.

DOSEŽKI SLOVENSKEGA ŽELEZARJEV V DECEMBRU IN LETU 1980

(Nadaljevanje s 1. strani)

bolj rezultat korektur cen v preteklem letu, kot pa dobrega dela in poslovne uspešnosti.

Težave s polproizvodi, slaba kvaliteta v ognju odpornih materialov in s tem prekomerni zastoji proizvodnih peči v jeklnah, okvare v valjarnah, pomanjkanje delavcev, vse to so vzroki, da je bila tudi decembrska proizvodnja nižja od planskih nalog.

Surovega železa je bilo izdelanega 96 % načrtovanega. Na Jesenicah so zaradi slabega dela plavža št. 1 dosegli le 90 % mesečno načrtovanega surovega železa in izvršili letni načrt 87 %. Zimski meseci so pri malih plavžih običajno slabši zaradi vremenskih vplivov, v decembru 1979. leta so jeseniški plavžarji izdelali še okoli 710 ton manj, kot lanskem decembru.

Na štorskem elektroplavžu so obratovali odlično in v decembru izdelali 23 % več, kot znaša mesečni načrt. Izdelovali so samo specialno surovo železo za nodulacijo iz brazilske rude. Letni načrt so presegli za 4 % in izdelali 20 % več surovega železa, kot leta 1979. Skupno smo v železarnah v decembru izdelali 96 % načrtovanega surovega železa in smo za letnim načrtom zaostali 10 %. Na Jesenicah so izdelali v 1980. letu 7 % manj surovega železa kot leto poprej in zato je tudi skupna količina izdelanega surovega železa v Slovenskih železarnah 2 % manjša, kot je bila leta 1979.

Izdelana količina surovega jekla je bila tudi decembra pod načrtovano količino, do katere je manjkalo še celih 6.439 ton ali 6 %. Nad planom so edino v ravenski jeklni, kjer so mesečni načrt izvršili in presegli za 2 %. Rezultat bi bil lahko še boljši, če ne bi imeli težav s slabo vzdržnostjo dolomitnih blokov za električne obložne peči, kar pa občutijo v vseh naših jeklnah. Slaba kvaliteta jeklenih odpadkov povzroča večkratno zakladanje peči. Če ne bi bilo vseh teh težav, jim prav gotovo ne bi manjkalo 1.000 ton za izvršitev letnega načrta in približno prav toliko do količine, dosežene leta 1979.

V železarni Jesenice so izdelali le 90 % načrtovane količine jekla in so zaostali v elektro jeklni še nekaj več za plansko nalogo, kot v martini. Zaradi remontov zopet niso obratovali ves mesec s petimi SM peči. Občasno jim je manjkalo tekočega surovega železa. V elektro jeklni so imeli več nepredvidenih zastojev, od katerih sta bila največja: okvara v transformatorski postaji 19 ur in okvara stikala pri pečem transformatorju 20 ur. Na napravi za neprekinjeno vlivanje so odšli v decembru 3.416 ton kar je manj, kot je predvideval program in daleč, daleč manj, kot je zmogljivost naprave.

Železarski globus

BOLGARIJA

V drugi največji bolgarski železarni Lenin v Perniku teče obsežen program naložb. Med drugim gradijo tudi novo elektro jeklarno s štirimi 100 tonskimi obložnimi peči in napravo za kontinuirno vlivanje gredic. Ko bo izgradnja končana bodo v novi jeklni skupaj z obstoječo SM jeklarno izdelali letno 1,5 milij. ton surovega jekla.

O štorski elektro jeklni je že v uvodu zapisano, da je bila dosežena rekordna količina, vendar pa še 7 % pod količino, katero so načrtovali kot poprečno mesečno za preteklo leto. Postopno ob upoštevanju peči in odpravi pomanjkljivosti dopolnjujejo pripravo pred pečmi in okoli peči tako, da lahko računamo, da bodo v letošnjem letu, če ne bo prevelikih redukcij in bodo zadovoljivo oskrbljeni z vložkom, dosegli količino načrtovano za preteklo leto. Količina izdelanega jekla je bila v železarni Štore 46 % večja kot leta 1979.

Načrtovana količina surovega jekla je bila v Slovenskih železarnah v lanskem letu dosežena 92 %. Skupna količina izdelanega jekla je bila 3 % večja, kot leta 1979 in približno 16.000 ton manjša, kot doslej največja, leta 1975 dosežena količina. Za trg je bilo v decembru izdelano 97 % načrtovane količine. V železarnah so dosegli 98 % načrta, predelovalci žice pa 82 %. Letni načrt je bil dosežen v železarnah 91 % in pri predelovalcih 93 % tako, da znaša tudi skupna izvršitev 91 % letnega plana. V primerjavi z letom 1979 je to 3 % manj.

V železarni Ravne so mesečni načrt za tržišče izdelanega materiala izvršili 107 % in v železarni Štore 114 %. V železarni Ravne so letni načrt izdelane količine za tržišče praktično dosegli, saj znaša njihov zaostanek le 1.290 ton, v železarni Štore pa načrt za 4 % presegli. V železarni Jesenice so decembra dosegli 89 %, v letu 1980 pa 84 % načrtovane količine za trg. Ta prikaz najbolje pove, kako pomembna je doma izdelana količina jekla in neodvisnost od nabave polproizvodov za zagotovitev izvrševanja programa za trg planirane količine. Ne glede na pogoje nakupa polproizvodov, je treba glavno pozornost osredotočiti na zagotovitev čim večje količine lastnega jekla v razpoložljivih proizvodnih agregatih.

Izdelana količina za trg, če upoštevamo tudi lastno porabo v okviru Slovenskih železarn in mesebojne dobave, je bila okoli 60.000 ton manjša, kot je predvideval letni plan. Takšna je okvira ugotovitev ob tem, da tudi okoli 6.000 ton izdelkov ni bilo dobavljenih v okviru medsebojnih menjav.

Grob pregled po proizvodnih skupinah daje drugačno sliko, ki za kupce gotovo ni ugodnejša.

Za trg je bilo izdelanega 16 % več surovega železa, kot je predvideval načrt.

Toplo valjanega jekla je bilo izdelanega 91 % in iz tega 74 % polizdelkov. Valjanega paličastega jekla je bilo izdelanega 111 %. Plan so presegli na Ravnah in v Štorah. Valjane žice za prodajo so izdelali na Jesenicah 91 % načrtovane količine. Količina izdelane debele pločevine razumljivo zaostaja zaradi že nekaj mesečnega dela na dve izmeni v železarni Jesenice, zaradi pomanjkanja polproizvodov, in znaša izvršitev le 88 %. Planirana količina srednje in tanke pločevine je bila dosežena le 87 %.

Planirana količina odkovkov v železarni Ravne je bila izvršena 102 %. Lansko leto načrtovana količina vlečenega, luženega in brušenega jekla je bila presežena v vseh treh železarnah in znaša skupna izvršitev 105 %.

Načrtovane vlečene žice je bilo izdelane samo 79 %. Tudi letni načrt hladno valjanih trakov in pločevine je bil dosežen samo 86 %, hladno oblikovanih profilov pa 71 %.

Količina načrtovane jeklotitine je bila presežena za 16 %, sive litine pa za 6 %. Nodularne litine pa je bilo izdelane le 84 % načrtovane.

Pri finalnih izdelkih je bil letni načrt dosežen samo pri izdelavi vmeti. Pri vseh drugih izdelkih so manjši ali večji zaostanki in največji ravno pri najvišje vrednih izdelkih, kar gotovo ni v skladu z načrtovano poslovno politiko in postavljenimi poslovnimi cilji, niti v letnem načrtu niti v razvoju Slovenskih železarn.

Letne načrtovane količine za trg so predelovalci dosegli takole: Plamen Kropa 93 %, Tovil Ljubljana 85 %, Veriga Lesce 94 % in Žična Celje 94 %. Vzrokov, da plan ni bil dosežen ne bom ponavljal, ker sem jih že ponavljal iz meseca v mesec in končni rezultat je seštevek tega, kar se je med letom dogajalo. Več kot leto poprej so naredili samo v Žični, skupna izdelana količina predelovalcev žice je za 2 % manjša, kot leta 1979, v katerem je bilo precej manj težav v oskrbi s polproizvodi, kot v preteklem letu.

Letni načrt izvoza so izvršili: železarna Jesenice 70 % načrtovane količine in 87 % načrtovane vrednosti, železarna Štore 99 % količine - 86 % vrednosti, Plamen 96 % količine - 129 % vrednosti. V Tovilu je izvoz šibak in tudi načrtovani obseg majhen. Izvršili so 22 % načrtovane količine in 41 % vrednosti. Po vrednosti in količini je med predelovalci najpomembnejši izvoz Verige Lesce, kjer so izvršili 96 % načrtovanih količin in 108 % vrednosti.

V Žični Celje so po njihovih podatkih dosegli 16 % količinskega izvoza in 81 % vrednostnega! Letni načrt vrednosti prodaje niso izvršili v železarni Jesenice, kjer znaša zaostanek 5 % in v Tovilu, kjer znaša zaostanek odstotek letnega načrta. V vseh drugih delovnih organizacijah so sorazmerno visoko presegli letni načrt vrednosti prodaje, zato je tudi skupna izvršitev za SOZD Slovenske železarne 104 %.

Poprečno število zaposlenih leta 1980 je bilo le 25 več kot leto poprej. V železarni Jesenice, v Plamenu in Tovilu so imeli poprečno celo nekaj manj zaposlenih kot leto poprej, v železarni Ravne 2 % več in v Verigi 1 % več, ostali pa so bili na ravni leta 1979.

Medsebojne dobave niso potekale niti po načrtu, niti po medsebojnih dogovorih. Železarna Jesenice ni dobavila 4.540 ton specifičnih naročil, pretežno Verigi in Plamenu. Železarna Ravne je dobavila več, kot je bilo načrtovano, vendar okoli 300 ton manj kot je bilo specifičirano za Verigo Lesce. Železarna Štore ni dobavila okoli 800 ton specifičnih naročil Ravnam, Verigi in železarni Jesenice.

To je kratek pregled dosežkov za december in o izvršitvi letnega načrta proizvodnje v preteklem 1980. letu. Tako je za nami tudi leto 1980, zadnje leto preteklega srednjeročnega obdobja razvoja Slovenskih železarn. V kratkem, ko bodo znani še vsi preostali poslovni rezultati, bom poročal tudi o izvršitvi srednjeročnega plana. Z današnjim prispevkom pa zaključujem desetletno obdobje, v katerem sem vas vsak mesec obveščal o delovnih uspehih in neuspehih, o novih rekordih in težavah in vam po svojih močeh skušal tekoče pisati o tem, kaj se dogaja v posameznih delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarne.

Milan Marolt

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Vratni podboji

15. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V TOZD Vratni podboji je bila 31. januarja 15. seja delavskega sveta. Dnevni red je obsegal enajst točk.

Sklepi zadnje seje so bili izvršeni. Obravnavali so elaborat o inventuri in potrdili inventuro osnovnih sredstev, investicij v teku, ostalih terjatev in obveznosti, razred 3 in razred 6. Delavski svet je soglašal z ugotovitvami komisije za popis ostalih terjatev in obveznosti. Inventurni višek v vrednosti 42.470,20 din se knjiži pred zaključnim računom kot zmanjšanje stroškov. Primanjkljaj v R-6 v vrednosti 10.644,30 din se knjiži na izredne izdatke TOZD Vratni podboji.

Delegati so potrdili pravilnik o organizaciji in načinu vodenja knjigovodstva v železarni Jesenice, soglasno so sprejeli tudi predlog pravilnika o delu skupne disciplinske komisije.

Obravnavali in sprejeli so: - predlog regionalne zdravstvene skupnosti Kranj o zagotovitvi pravic in sredstev v zvezi z izvajanjem zdravstvenega varstva ob začasni nezmožnosti za delo zaradi poškodb pri delu ali poklicne bolezni;

- samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega plana Ljubljanske banke, temeljne banke Gorenjske Kranj za obdobje 1981 do 1985;

- spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v Jugobanko temeljno banko Ljubljana;

- dopolnitve statuta Jugobanke - temeljne banke Ljubljana;

- samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega plana Jugobanke - temeljne banke Ljubljana za obdobje 1981-1985.

Soglašali so s predlagano višino nagrad za učence in študente na počitniški praksi. Delegati so bili seznanjeni z informacijo o zmanjšanju obremenitev bruto osebnih dohodkov oziroma ekvivalentnem povečanju izplačila neto OD in sklepi 4. seje občinske konference ZKS Jesenice.

MJ

TOZD Vzdrževanje

17. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delegati delavskega sveta TOZD Vzdrževanje so se 29. januarja zbrali na 17. seji in pri pregledu izvajanja sklepov zadnje seje ugotovili, da so bili izvršeni.

Predsednik inventurne komisije, tov. Burja je v nadaljevanju seje podal poročilo o delu inventurne komisije. Elaborat je bil predhodno že obravnavan na odboru za gospodarstvo in odboru samoupravnega delavske kontrole. Predložene sklepe s teh sej je delavski svet obravnaval in jih potrdil in sicer:

- z likvidacijo osnovnih sredstev, ki so predlagana v elaboratu soglašajo in zadoljujejo komisijo, da izvede še postopek za odpravo ali fizično likvidacijo;

- v bodoče ni možna odprava osnovnih sredstev ali fizična likvidacija, predno ne sprejemo ustreznih sklepov samoupravnih organov;

- v letu 1981 je treba izvesti oštevilčenje ključnih osnovnih sredstev, da bo na ta način zagotovljen višji red ob popisih pri naslednjih inventurah;

- po inventuri stanja v skladišču na Javorniku je ugotovljeno, da je skladišče pravilno vodeno, vendar se takšno stanje, zaradi velikega števila pozicij in neustreznih skladiščnih prostorov, zelo težko zagotavlja. Delavski svet predlaga, da se razmere uredijo v okviru finančnih možnosti in usklajenosti s selitvijo strojnih delavnic v nove prostore;

- soglašajo z odpisom terjatve hokejskemu klubu Jesenice, ker smatrajo da po novi obliki financiranja športnikov, do takih razlik ne bo več prihajalo.

Inventurne komisije so svoje delo dobro opravile v skladu s pravilnikom o inventurah in se komisija lahko razreši s tem, da so posamezni člani zadolženi za ureditev stanja, navedenega v sklepih.

Obravnavali in sprejeli so pravilnik o organizaciji in načinu vodenja knjigovodstva v železarni Jesenice in poslovnik o delu skupne disciplinske komisije.

ske komisije Železarnarje s pripombo, da naj se po možnosti zahtevki obravnavajo hitreje in preveri možnost, da bi se nekateri tipični primeri začeli reševati brez dolgih postopkov.

Delavski svet je menil, da je predlog regionalne zdravstvene skupnosti Kranj, o zagotovitvi pravic in sredstev v zvezi z izvajanjem zdravstvenega varstva ob začasni nezmožnosti za delo, zaradi poškodb pri delu ali poklicne bolezni, zelo pomanjkljivo. Pri tako pomembnih zadevah bi morala biti razlaga taka, da bi bili vidni tudi razlogi, ki vodijo do spremembe načina financiranja. S sklepom bodo počakali toliko časa, da bo znano stališče, ki ga bo sprejela delegacija Železarnarje.

Potrdili so normativne spremembe delovnih nalog v vzdrževanju jeklarn s tem, da se poviša normativ na šifri 7715 - vodja RS elektrifikacij iz 1 na 2 osebi in zniža normativ na šifri 7721 - II. elektrifikacij iz 4 na 3 osebe.

Ob zaključku seje je delavski svet ugodno rešil vlogo člana kolektiva, ki je zaprosil za podaljšanje soglasja za opravljanje male obrti.

Na seji je bila podana tudi kritična ocena delovne in tehnološke discipline.

Č. B.

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

ENO NAJSLABŠIH LET ZA AVTOMOBILSKO INDUSTRIJO ZDA

Leto 1980 je bilo za ameriške avtomobilске družbe v pogledu prodaje najslabše po letu 1961, glede na finančno realizacijo pa sploh najslabše. Število prodanih avtomobilov je bilo, v primerjavi z letom 1979, ki je bilo že tako slabo, več kot za 20 % manjše. V prvih desetih mesecih so narasle izgube »velikih treh« (General Motors, Ford in Chrysler) že preko 3,5 milijarde dolarjev, pa tudi v zadnjem četrtletju ni bila situacija nič boljša. V tekočem letu pričakujejo avtomobilске družbe določeno izboljšanje, vendar še vedno ne normalizacije prodaje in realizacije.

ZMANJŠANJE PRODAJE ZA 20 %

Skupno je pet ameriških proizvajalcev (GM, Ford, Chrysler, American Motors in Volkswagen of America) prodalo 6,55 milij. osebnih avtomobilov, kar je v primerjavi z letom 1979 za 20,3 % manj (8,21 milij.). Samo Volkswagen, katerega domača proizvodnja je še v izgradnji, je uspel povečati prodajo svojih vozil s 166.869 na 177.140 ali za 6,2 %. S tem je povečal svoj delež na ameriškem tržišču s prejšnjih 2,0 na 2,7 %. Istočasno pa je nazadoval uvoz osebnih avtomobilov znamke Volkswagen s 125.072 na 90.923.

General Motors je prodal v preteklem letu še 4,12 (leta 1979 4,89) milij. vozil in je s tem uspel povečati delež svoje prodaje na domačem tržišču s 59,5 % na 62,9 %. Ford je z 1,48 (2,10)

milij. vozil znižal svojo udeležbo na tržišču ZDA s prejšnjih 25,6 % na 22,5 %. Chrysler je znižal svojo prodajo v ZDA za 27,4 % na 660.017 (909.025) avtomobilov, medtem ko je American Motors prodal samo 116.797 (147.956) vozil in dosegel udeležbo 10,1 % in Jani 11,1 %.

Nasprotno s tem, pa je bil povečan uvoz osebnih avtomobilov za 3,4 % in je dosegel 2,37 (2,28) milij. Celotna prodaja osebnih vozil v ZDA je dosegla lani število 8,92 milij. ali 15,2 % manj kot v letu 1979. Preko 80 % vseh uvoženih avtomobilov je bilo japonskih in glavni predstavniki Toyota, Datsun, Honda, Mazda ter Subaru so dosegli nadpovprečno povečanja prodaje. Pri tem so najpomembnejšo vlogo odigrale predvsem ugodnejše cene. V prvi polovici leta je negativno vplivalo na prodajo avtomobilov ameriških izdelovalcev - poleg splošnega poslabšanja situacije in visokih obresti za posojila - predvsem pomanjkanje ponudbe manjših in varnejših vozil. V jeseni sta Ford in Chrysler predstavila tržišču svoje nove majhne avtomobile, vendar po znatno višjih cenah kot so veljala podobna uvožena vozila. Zato doslej kljub takšni situaciji ni bilo mogoče ustaviti velik uvoz.

BREZ ZAŠČITE PRED UVOZOM

Bližnja perspektiva ameriške avtomobilске industrije ostaja slaba. Zaščite pred uvozom, ki so jo zahtevali proizvajalci in sindikati delavcev zaposlenih v avtomobilski industriji, Carterjeva administracija ni uvedla. Kaže, da bo pri novi administraciji Ronalda Reagana za to še dosti manj posluha, čeprav sta Reaganova ministra za finance in trgovino opozorila na ključno vlogo avtomobilске industrije pri celotnem gospodarskem razvoju. Negotovo pa je, če bo nova vlada tudi

skušala pomagati, ker doslej še ni bilo nobenih predlogov konkretnih ukrepov.

OHRABRUJOČA ZNAMENJA

V krogih avtomobilске industrije upajo, da se bo situacija v letošnjem letu nekoliko izboljšala. Na eni strani računajo na pozitivno delovanje celoma celo drastičnih racionalizacij, ki so bile povezane z visokimi enkratnimi stroški. Na drugi strani pa pričakujejo povečanje prodaje, če bodo kot kaže v prihodnjih mesecih znižane obresti za posojila. Večina prodanih avtomobilov financirajo s posojili in naraščajoče obrestne mere otežujejo ali celo onemogočajo nakupe.

Določeni optimizem podpira tudi dejstvo, da se kljub naraščajočim cenam bencina prebivalci ZDA, gledano v celoti, komaj manj vozijo z avtomobili. To pomeni, da bo ob naraščajoči obrabi nakup rezervnih delov, ki predstavlja precejšen del celotne prodaje, spet postopno narastel.

Vendar je treba na drugi strani tudi upoštevati, da bo avtomobilska industrija ZDA tudi v bodoče morala računati na nadpovprečne visoke investicijske stroške. Ti bodo potrebni zaradi konkurence z manjšimi uvoženimi avtomobili in pa zaradi upoštevanja zakonskih predpisov, povezanih z zaščito pred dimnimi plini, varnostjo in porabo goriva. Zato bo povratek k dobri prodaji in finančni realizaciji, ki sta bili doseženi v letu 1978, komaj možen pred letom 1983.

ROJSTVO METALURGIJE

Vladimir W. Krysko je znan metalurški strokovnjak ruskega rodu, ki je deloval kot profesor na univerzah v Adealidi (Avstralija) in v Zahodnem Berlinu. Podrobno se je ukvarjal z izdelavo in predelavo svinca ter njegovih zlitin. Raziskoval je tudi zgodovinski razvoj pridobivanja svinca in na podlagi svojih proučevanj postavil zanimivo trditev, da je bil svinec in ne baker prva kovina, ki jo je človek izdelal iz rude. O tem govori njegov sestavek.

Pred pričetkom pridobivanja katerekoli kovine iz rude je človek že znal uporabljati kovine, ki jih je dobil v elementarnem stanju. Velika preseljevanja predzgodovinskih ljudstev, zaradi močnih klimatskih sprememb, nam lahko pomagajo ugotoviti, kdaj je človek pričel spoznavati koristnost elementarnih kovin.

Iz centralnega področja Afrike, za katerega danes smatramo, da je bilo pred milijonom ali celo več leti zibelka človeštva, se je prvi človek pričel preseljevati širom zemeljske oble. V Avstraliji in Tasmaniji, ki sta bili v davni preteklosti združeni, so se pred 30.000–50.000 leti naseljevala plemena, okoli velikih jezer, ki pa so danes že puščavska področja. To predzgodovinsko ljudstvo ni uporabljalo kovin in ker je živelo v obdobju, ko je to celino že ločilo morje, je nadaljevalo z uporabo kamna, kosti in drugih nekovinskih orodij, dokler niso prišli Evropejci. Zato lahko sklepamo, da je bila uporaba elementarnih kovin neznana za obdobje okoli 30.000 let nazaj. Preseljevanje preko Beringove ožine je potekalo pred 12.000 do 15.000 leti in danes vemo, da so naseljenci v Severni Ameriki prinesli s seboj iz Azije znanje o uporabi elementarnih kovin. Zato je mogoče zaključiti, da so pričeli naši predniki uporabljati elementarne kovine pred 30.000–15.000 leti.

V tej dobi je bila uporaba enostavnega nekovinskega orodja za vsakdanje namene v večji meri nadomeščena z izdelki iz kovin — kovanega zlata, bakra in v manjši meri iz srebra. Vendar so našli vse te kovine v naravi v elementarnem stanju. Ljudstvo tega obdobja je iskalo in smatralo te kovine kot koristne kamne iz katerih je lahko izdelalo razna šila, igle in posode. Največ so uporabljali dve kovini — baker za orodje in druge priprave ter zlato za okrasje. Vendar ta zgodnja uporaba elementarnih kovin ne upravičuje, da imenujemo to obdobje začetek kovinske dobe. Ta je povezan s pričetkom izdelave kovin iz rude.

Težko je natančno določiti datume kdaj so izdelali prvo kovino iz rude, posebno še, ker vsako odkritje sega v obdobja nazaj. Vendar so v arheološkem nahajališču v Anatoliji, ki izvira iz obdobja med 8000 in 9000 let pred našim štetjem, med drugim odkrili tudi kovino, ki ni bila najdena v elementarnem stanju. In ta kovina je bila svinec.

V preteklosti so lahko našli v elementarnem stanju kovine baker, zlato, včasih srebro, tu in tam platino ter meteorsko zlitino železa in niklja. To zadnje so v drugih časih uporabljali za izdelavo visoko cenjenih bodal in mečev, katere so, kot pravi legenda, izdelali iz kamnov, ki so padli z neba in so zagotavljali lastniku božansko moč s katero je premagoval nasprotnike. Svinec verjetno niso nikoli našli v elementarnem stanju, ker je zelo redek lahko obstajal samo v delcih med kameninami.

V preteklih obdobjih je bilo mogoče najti čisti elementarni baker zelo pogosto. Možno ga je bilo najti v velikih kosih, ki so tehtali nekaj sto kilogramov in tudi več, pa tudi v manjših, ostro narezanih kosih. Te so lahko uporabili v različne namene.

Naši davni predniki so elementarni baker preprosto kovali in s tem oblikovali predmete, ki so jih potrebovali. Vendar je večkratno kovanje povzročilo, da je postal naprejši bolj trd in nato je počil. Pri tem so ugotovili, da je mogoče z ogrevanjem predmeta doseči omejitve kovine in s tem nadaljnje obdelovanje. Ugotovitev, da je mogoče baker pri obdelovanju z ogre-

vanjem ponovno omejitve, je spodbudila prve predhodnike kovačev, da so poskusili uporabiti enak postopek tudi na drugih kovinah. Večina kamnov je pri ogrevanju in obdelovanju počila in se razletela. Ko pa je opazil bleščec, privlačen in krhek kamen, ki ga danes imenujemo svinčev sijajnik ali galenit — in ga je vrget na ogenj, je bilo dovolj toplote, da se je krhek kamen spremenil v koven material. Drugače povedano, s pomočjo ognja je vpliv reakcije ene snovi na drugo, imelo za posledico nastanek nove. Nova snov je bil svinec in njegovo prvo pridobivanje je bila osnova za vse kasnejše pirometalurške postopke.

Rud raznih kovin je bilo obilo v predzgodovinski dobi. Vendar je bil galenit edina, ki je zahtevala najenostavnejši postopek za izločanje svinca. Dejansko bi bilo v tistem obdobju zelo težko taliti druge kovine iz rud, ker so potrebne znatno višje temperature kot za svinec. Poleg tega so tudi potrebne kemične reakcije bolj zapletene.

Kaže, da so se zgodnje civilizacije razvijale na področju Avstralije in Kavkaza in zato so tudi tu našli največje število predmetov iz kamna, keramike in kovin. Nedavna izkopavanja na Centralni natsolski planoti, na mestu, kjer je nekdanje stalo mesto Catal Hüyük, so odkrili majhne predmete iz zlata in bakra in nekaj kapljic svinca. Te kapljice so bile za metalurge izredno pomembne, ker so lahko nastale samo z izločanjem svinca iz rude. Raziskave so pokazale, da so izkopane nastale vsaj 7000 — 6000 let pred našim štetjem, z možnostjo da je starost še večja za 2000 let.

Skoraj vse objavljene razprave o prvih poskusih taljenja navajajo, da je bila prva taljena kovina baker. In to predvsem zato, ker je bilo največ najdenih kovinskih predmetov iz starih dob bakrenih.

Ene izmed zadnjih dvomljivih teorij navaja, če so na primer, taborni ogenj slučajno kurili na področju z bakrovo rudo, potem je lahko ogljik reducirjal bakrovo rudo pod ognjiščem in okoli njega v bakrene globle. Vendar to ni bilo mogoče, kajti toplota, ki bi nastala tudi pri velikem ognju, ne bi zadostala za taljenje bakra.

Danes ni mogoče ugotoviti ali sta bila zlato in srebro uporabljena za izdelavo raznih predmetov predhodno taljena. Vendar za baker je to mogoče zanesljivo zanikati. Elementarni baker nima svojih oksidov in ti nastanejo le ko baker talimo in pri tem absorbira kisik iz zraka. Ko se baker po taljenju ponovno strdi, ostanejo v njem tudi nastali oksidi. Tako lahko ugotovimo ali so bakreni predmeti iz raznih zgodovinskih obdobj samo kovani ali pa je bil baker med izdelavo tudi taljen. Na vseh najstarejših bakrenih izdelkih v njihovi metalografski strukturi ni nobenih sledov o bakrenih oksidih. Najstarejšo takšno bakreno izkopanino so našli v Iranu in izvira iz obdobja 4500 let pred našim štetjem. Druge izkopanine pa dokazujejo, da so baker prvič talili okoli leta 3800 pred našim štetjem. Bron, ki je vseboval 11,1 % kositra je bil izdelan približno leta 3500 pred našim štetjem in predmeti iz brona so nastali 500 let kasneje. To pospeševanje metalurških procesov je bilo usklajeno s splošnim tehnološkim razvojem človeštva.

Dejstvo, ki je bilo redko upoštevano pri domnevah o odkritju izločanja kovin iz njihovih rud je, da so morali ljudje v tistih obdobjih že znatno prej dobro poznati s kovine, kot so jih pričeli sami izdelovati. V slučaju, ko se je kovina pričela izločati zaradi toplote ognja, človek ni prejel postal pozoren na njo dokler ni vedel, da jo pozna in da je primerna za izdelavo orodja in podobno. Zato je bilo pridobivanje kovine iz rude možno šele precej časa kasneje, ko je bila že uporabljena v elementarnem stanju.

Avstralski domorodci niso uporabljali kovin, čeprav so se selili po deželi, v kateri je bilo mnogo zlata v elementarnem stanju, ki so ga odkrili šele Evropejci, ko so prišli v to deželo. Živel so kot v kameni dobi in niso uporabljali niti zlata niti drugih kovin, ki bi jih lahko dobili v elementarnem stanju, kaj šele s taljenjem v ognju.

Iz tega sledi, da tisti, ki trdijo, da je bila prva taljena kovina baker, morajo dokazati to s predmeti, izdelanimi iz

taljenega bakra, ki so starejši kot predmeti iz svinca, ki so jih našli do danes. Kaplje svinca, ki so jih našli v Catal Hüyük so jasen dokaz, da je bil svinec prva kovina taljena iz rude in da se je to zgodilo pred okoli 10.000 leti.

Če je bil pričetek ekstraktivne metalurgije s svincom pred 10.000 leti, zakaj ni bilo to doslej jasno sodobnim raziskovalcem. Odgovor je v tem, da tudi v današnjih dneh vpliva na izdelavo vseh izdelkov ponudba in povpraševanje, in pri vseh na novo odkritih kovinah povpraševanja v pričetku praktično ni bilo. To je bilo tako v starih, kakor tudi današnjih časih. Kot primer je možno navesti titan, ki je bil odkrit leta 1825, vendar je prišlo šele čez 100 let do njegove praktične uporabe.

V primeru odkritja taljenja svinca, je možno, da sta bila stranska proizvoda glajenka (svinčev oksid) in srebro v začetku enako ali celo bolj važna kot svinec. Okrasne predmete prevlečene s svincom so našli iz obdobja 5000 let pred našim štetjem in število srebrnih okraskov je po tem obdobju tudi hitro naraslo. Druga zanimiva ugotovitev je, da so zelo stari okrasni svinčeni predmeti izdelani iz zelo čistega svinca z 99 %, ki ga je bilo mogoče izdelati samo z reduciranjem glajenke v svinec. V grškem mestu Mikena so našli zlate in srebrne predmete med njimi je tudi vaza iz zlitine 60 % srebra in 40 % svinca. Poleg tega je bilo tudi več kep iz svinca nedoločene oblike kar kaže, da je bil to šele pričetek prenašanja te dejavnosti iz Anatolije v Mikeno.

Da je bilo pridobivanje svinca iz rude vmesni proces za pridobivanje srebra je tudi dokazano. Na področju severovzhodno od iranskega mesta Isfahan je več starih svinčnih rudnikov s prostori za taljenje, kjer so našli velike količine glajenke. V teh rudnikih so bile kaplje svinca, kar kaže na to, da so iz rude izdelovali srebro in ne svinec. Ob koncu preteklega stoletja so pri poskusnem taljenju dobili zlitino svinca in 8,1 % srebra.

Drugi zgodovinski dokaz je naveden v asirskih tabelah s klinopisom iz obdobja okoli 200 pred našim štetjem, ki opisuje zelo star način ločitve zlitine svinca in srebra v srebro in glajenko.

Ko je povpraševanje po kovinah naraščalo, in jih je bilo vedno manj v elementarnem stanju in je bilo potrebno preiti na izkoriščanje rud, so izkušnje s taljenjem svinčnih rud privedle do izdelave bakra iz rude. Na osnovi arheoloških podatkov je sestavljena tabela iz katere je razvidno glede na današnja spoznanja potek metalurške izdelave raznih kovin.

Dogajanje	Približno obdobje pred n. š.
Uporaba krhkih kamnov	500.000 — 50.000
Uporaba obdelanih kamnov	50.000 — 10.000
Prva proizvodnja kovine, svinca iz rude	9.000 — 7.000
Svinčev loščilo (rafinacija)	5.000
Bakreni izdelki iz taljenega bakra	4.500
Bakreni izdelki iz proizvedenega bakra	3.800
Okraski iz kositrnega brona	3.500
Okraski iz kositra	3.000
Železno orodje iz proizvedene kovine	2.500
Polnopa uporaba lastnosti jekla (kaljenje)	1.800

Iz pregleda je razvidno, da je bil pričetek izdelovanja bakra iz rude 3000 let za svincom in 1000 let za rafinacijo svinca.

Ko je bil na področju taljenja kovin dosežen prvi uspeh, je le-ta pospešil razvoj, ki je pripeljal do današnjega stanja.

Ob koncu je treba povedati, da je bil svinec nekdanj manj važna kovina, ki ni nikoli dosegla pomembnosti zlata, srebra ali železa. Kljub temu je odkritje možnosti za pridobivanje svinca iz njegove rude, pomenilo za takratnega človeka odkritje nove dobe, kovinsko-tehnološke dobe, s tehniko, ki je bila odkrita skoraj 10.000 let nazaj in je postala osnova za celotno fizikalno-kemično talilno metalurgijo.

O POSLOVANJU IN ZAKLJUČNIH RAČUNIH DO KONCA FEBRUARJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

od poročila oziroma informacije vodij temeljnih organizacij, ki bodo doseženo morali primerjati s cilji in nalogami opredeljenimi v gospodarskih načrtih in primerjalno s preteklim letom in ne nazadnje tudi v primerjavi s drugimi temeljnimi organizacijami in delovno organizacijo kot celoto.

V analizah gospodarjenja in poslovanja bo treba zajeti tudi vse kazalce, s katerimi se izkazujejo rezultati dela delavcev in poslovanja temeljnih organizacij, kakor narekuje 140. člen zakona o združenem delu (dohodek na delavca, dohodek v primerjavi s povprečno uporabljanimi sredstvi, čisti dohodek na delavca, akumulacija v primerjavi z dohodkom, akumulacija v primerjavi s čistim dohodkom, akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljanimi sredstvi, osebni dohodek in sredstva za skupno porabo na delavca in čisti dohodek na delavca).

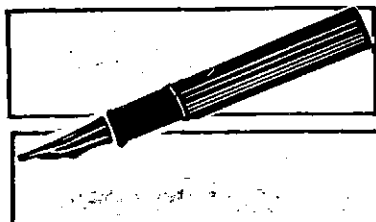
Ker na višino ustvarjenega dohodka bistveno vplivajo porabljena sredstva, bi morali njihovi sestavi in gibanju posvetiti posebno pozornost. Primerjati bi jih morali tako po količini kot vrednosti s planom in kritično oceniti gibanje in sestavo materialnih stroškov, oziroma analizirati vzroke, ki so vplivali nanje (sprememba kvalitete asortimenta, surovine, gibanje cen, varčevanje s surovinami, energijo in podobno). Posebna pozornost bi morala veljati tistim materialnim stroškom, na katere neposredno vplivajo delavci in hkrati predvideti varčevalne ukrepe za naprej.

V primerjalnih podatkih bi morali zajeti tudi razporejanje dohodka po posameznih namenih, v primerjavi z letom nazaj — za financiranje splošne in skupne porabe, za druga združevanja sredstev iz dohodka po

sprejetih samoupravnih sporazumih na podlagi zakonov in druge obveznosti iz dohodka. Še posebej bodo delavci morali oceniti, ali je bilo razporejanje dohodka in čistega dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v skladu s sprejetimi samoupravnimi splošnimi akti.

Že po ustaljeni praksi bodo nosilke razprav v temeljnih organizacijah združenega dela osnovne organizacije zveze sindikatov. Po sklepu republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije pa naj bi razprave v temeljnih organizacijah o poslovanju in zaključnih računih potekale do konca februarja, razprave v delovni organizaciji in SOZD Slovenske železarne pa bi morale biti sklenjene do konca marca.

Ker ta čas že potekajo članski sestanki in konference osnovnih organizacij zveze sindikatov v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, bi bilo zelo pametno te razprave vključiti na te sestanke. Seveda pa morajo izvršni odbori osnovnih organizacij zveze sindikatov dovolj zgodaj zagotoviti, da bodo delavci pravočasno sprejeli ustrezne informacije.



Dopisujte v Železarnjo.

ŽELEZARSKI HUMOR

V hotelu Larix v Kranjski gori je delavec srečal svojega inženirja iz železarne pri avtomatih za otroke in ga uprašal:

»Tovariš inženir ali, se vi tudi s tem igrate?«

»Ne, ne, le preizkušam. Veste, pravijo da bo nova elektrojeklarna vsa avtomatizirana, pa je dobro, če ima človek še malo prakse.« mu odvrne.

Na smučišču v Mojstrani se srečajo trije delavci Železarne pa se razvije takle pogovor:

Prvi: »Jaz imam dopust.«
Drugi: »Jaz pa koristim prostoure.«

Tretji: »Srečneža, jaz pa imam bolezensko odsotnost zaradi nege otroka, sem pa še mulca moral s seboj pripeljati.«

Pri Prešernovi koči na Stolu sedita dva naša sodelavca in gledata v dolino.

»Ali ni čudno,« pravi prvi, »kako se slabo vidi v dolino?«
»To je povsod enako,« odvrne drugi, »saj oni na vrhu tovarne zaradi slabe vidljivosti tudi ne vidijo, kako ga mi spudaj lomimo.«

Med dnino uide delavec čez ograjo domov in se odpravi v gozd po gobe. Naslednji dan se med malico razvije debata o dohodku in delovodja upraša tega delavca:

»No, kaj misliš, koliko si pa včeraj ti dobil za svoj trud?«

Delavec pa korajžno: »Včeraj sem dobil 27 jurjev in tri litre lisic.«

Našega vrtnarja pokličejo po telefonu iz nekega oddelka in ga takole zaprosijo, da bi prišel urediti rože:

»Halo! Tukaj pri nas pa rože že nekaj časa vene.«

»Ja, ja, jo pa zalijte.«

»Saj smo jo že, pa nič ne pomaga.«

»Potem pa zemljo stresite ven in pregledjte, sigurno je črnotri.«

Po tem delu razgovora nastane na drugi strani žive tišina, ker traja to kar precej časa, vrtnar ves nestrpen čaka, nato pa zatpije v slušalko.

»Halo! Ali ste dobili črva?«

»Ja, kar slušalko bolj stran od sebe drži, bo takoj na tvoji strani ven prilezel.«

Kaj je železarska brzina?

Brzina je, ko sirena še tuli konec dneve, so ta pridni železarji že pri Čufarju na Plavžu.

Prvi samoupravljalec: »Pri nas bi rabili 200 in še več vrtarjev.«

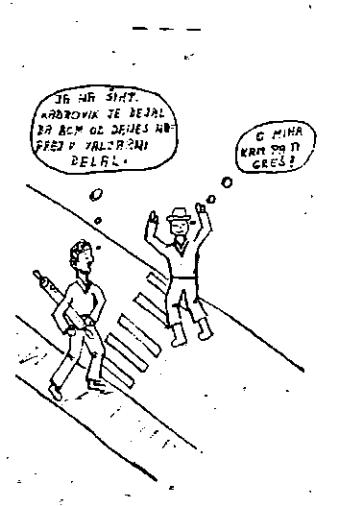
Drugi samoupravljalec: »Zakaj?«

Prvi samoupravljalec: »Ja, ker imamo toliko izhodov.«

Joža: »Metka ugani kaj pomenijo izredni in redni vhodi v Železarno.«

Metka: »Ne vem.«

Joža: »Pri rednih gredo delavci preje noter in pozneje ven, pri izrednih pa pozneje noter in preje ven.«



»Oprostite, ali je to vaše stalno in neprekinjeno kimanje posledica vojne ali poliklicne bolezni?«

»Ne! To je posledica mojega aktivnega delovanja v samoupravnih organih.«

»Slišim Janez, da si napredoval in da imaš sedaj več ljudi pod seboj. Kaj pa potem delaš?«

»Vozim žerjav.«
? ! ? !



Januarja letos mineva 40 let odkar je staro jugoslovanski režim interniral v Ivanjico (Majurečje) večino jeseniških komunistov in naprednih ljudi. Na objavljeni fotografiji, ki jo je gorjanski komunist in fotograf Andrej Prešeren posnel na poti v Ivanjico so naslednji:

Od leve proti desni: (sedijo v prvi vrsti) August Rozman, Viktor Kejžar, Feliks Kropivnik, Janez Kos, Anton Klemenc, Jakob Rabič, Franc Zevnik, Ignac Skumavc; (sedijo v drugi vrsti) Ignac Kralj, Franc Jerala, Anton Noč, Tomaž Godec, Andrej Prešeren, Franc Rozman, Stane Osvald, Leopold Stražišar; (stojijo v tretji vrsti) neznan, neznan, Jože Stražišar, Edo Giorgioni, neznan, Matija Šranc, Valentin Vister, Alojz Štravs, Anton Thaler, Jože Finžgar, Martin Noč, Alfonz Oblak, Janez Tavčar, Ciril Grintov, Viktor Stražišar, Pavel Martinjak, Janko Mulej, Ludvik Benedičič, Slavko Demšar, Florjan Jensterle, neznan; (sedijo v četrti vrsti) Rudolf Pančur, Janez Egart, Lovro Albreht, Konrad Šivic, neznan, Karel Destovnik-Kajuh, neznan; (stojijo povsem zadaj) Rok Vergelj, Franc Sirc, Viktor Arzenšek, Vinko Noč, Matija Verdnik-Tomaž, Alojz Vilman, Jože Mavc, neznan.

Na fotografiji je tudi narodni heroj in partizanski pesnik Karel Destovnik-Kajuh (na desni strani zadaj s stisnjeno pestjo). Fotografija je eden najlepših dokumentov iz predvojnega naprednega gibanja na Jesenicah. Zanimivo je, da so omenjeno fotografijo Jeseničani takoj razmnožili in z zbranim denarjem pomagali družinam internirancev. (Tekst TK)

O ŠTIRINAJSTDNEVNIH POČITNICAH-TOKRAT Z DRUGE PLATI

Častitljiva stara stavba vrh klanca sredi Jesenic, ki jo ljudje poznajo kot gimnazijo je 26. in 27. januarja letos doživljala najbrž najbolj mučne trenutke, kar je pod svojo streho nudila gostoljubje ukaželnim mladim glavam, ki so vsrkavala znanje in vednosti že več kot šestdeset let.

Kaj se je dogajalo? Učenci centra srednjih šol so o tem spregovorili v članku z naslovom: Zakaj skrajšane počitnice? Ker je v tem članku vrsta netočnosti in dezinformacij, je prav, da razložim dogodke, jih tudi komentiram, da bi se objektivni bralec laže dokopal do resnice. Zato bom v zaporedju opisal dogodke, ki so vodili k odločitvi o štirinajstdnevnih počitnicah.

V petek, 9. januarja 1981 je na center srednjih šol Jesenice prišlo sporočilo, da komite za vzgojo in izobraževanje SRS zaradi energetske krize priporoča srednjim šolam, da lahko za en teden podaljšajo počitnice, če bi na ta način prihranile kakršnokoli energijo. Učiteljski zbor CSS je bil mnenja, naj šola ostane pri štirinajstdnevnih počitnicah, ker ne izpolnjujemo osnovnega pogoja, ki ga je komite za vzgojo in izobraževanje priporočil kot razlog za podaljšane počitnice. Šola je namreč priključena na mestni toplovod in je stalno ogrevana, naj je v njej pouk ali ga ni. O tem so učitelji v razredih seznanili učence in mnenjem učiteljskega zbora. Tedaj ni bilo nobenih pripomb na tako odločitev ne s strani učencev ne s strani učiteljev. Po koncu pouka so učenci odšli domov in zanje so se začele počitnice.

V ponedeljek, 12. januarja 1981 pa smo s komiteja za vzgojo in izobraževanje SRS dobili tudi pisno obznanje tega priporočila. Tedaj so bili učenci že na počitnicah. V ponedeljek 26. januarja so učenci prišli k pouku ob 8. uri. Ne da bi se prej posvetovali z mladinsko organizacijo ali šolsko skupnostjo ali vodstvom CSS, so prišli na hodnike in zahtevali še en teden počitnic. Ne vem, zakaj se učenci takoj po prihodu v šolo niso s predstavniki ZSMS in šolske skupnosti pojavili s predlogom o podaljšanih počitnicah bodisi v zbornici, bodisi pri ravnatelju. To samoupravno možnost so imeli, a je niso izkoristili. To omenjam zato, ker v tem članku

večkrat trdijo, da smo jim te pravice krtili.

Zato smo jim mi (učitelji) predlagali, naj pošljejo predstavnike šolske skupnosti in mladinske organizacije na razgovor, kjer bi se skupaj pogovorili o nesoglasju, do katerega je prišlo. Ravnatelj in drugi učitelji so delegaciji učencev pojasnili, da ne izpolnjujemo temeljnega pogoja za podaljšanje počitnic, ker ne bi bilo nobenega prihranka energije. Pedagoški razlogi pa odločno govorijo za to, da se pouk po štirinajstdnevnih počitnicah nadaljuje, ker so učenci in učitelji spočiti, in je zato koncentracija pri pouku sedaj mnogo večja, kot če bi te dneve morali nadoknaditi po 20. juniju, ko vemo, da so učenci kot tudi učitelji že utrujeni. Na tem razgovoru sem učence pozval, naj navedejo utemeljen ugovor na našo odločitev. Ker takega utemeljenega ugovora ni bilo, smo menili, da je zadeva urejena in da bo pouk tekkel dalje. pa ni bilo tako! Razvoj dogodkov je krenil na drugačno pota, ki niso imela nič skupnega s samoupravnim dogovarjanjem. Učenci so čez slabe pol ure (okoli 9.30) odšli iz stavbe centra in se postavili pred šolo. Bil je to neke vrste tihi protest učencev, ki so menili, da jih je šola oškodovala za en teden počitnic. Čeprav smo njihovi predstavniki dokazovali in razlagali, da gre le za drugačno razporeditev delovnega koledarja, so trmasto vztrajali pri svojem in odklanjali vse logične razloge za tako stališče šole. Tako je do konca dopoldanskega pouka večina učencev ostala zunaj šole.

In tako je ves nesporazum prerasel v »upor brez razloga«, razen če ne razmišljamo tako, kot so to storili učenci: »Zakaj ne bi sedaj izkoristili vsega, kar se da, junija bo pa že kako!« To dokazujejo tudi izjave učencev, ki so jih na razgovoru v zbornici večkrat poudarili: »Zakaj ne bi še mi, če že drugod, junija pa bo, kar bo!« Tako lahko razmišljajo učenci, ne pa tudi pedagogi. Navsezadnje imamo tudi letni delovni načrt, ki natančno določa naše delo v šolskem letu. Tu je bilo tudi jedro vsega spora. Zagotovo moramo del krivde pripisati tudi komiteju za vzgojo in izobraževanje. Pa ne zaradi alternativne možnosti o izbiri počitnic. Bolj zato, ker je bila taka možnost dana prepozno. V dveh urah se zagotovo ne da uskladiti vseh mnenj in proti mnenj. Prepričan sem, da bi se tudi učenci, če bi o tem lahko razmišljali nekaj dni, v veliki večini odločali za to, da počitnic ne bi podaljšali in da bi zato raje junija prej nehali s poukom.

V to me prepričuje tudi dejstvo, da sta se tega dne tretji in četrti razred ekonomske šole odločila za reden pouk, naslednjega dne pa je bilo pri pouku že 177 učencev, se pravi, dobra tretjina. V ponedeljek je ob 17. uri zasedal svet centra srednjih šol, kjer sem delegatom staršev, družbenopolitičnih organizacij, učencem in učiteljem razložil situacijo in razloge, ki so učiteljski zbor vodili k takim za-

ključkom. Svet Centra je podprl razloge in ukrepe CSS in se ni mogel strinjati z načinom, kako so hoteli učenci izsiliti še tretji teden počitnic. Trditev v članku, da smo na tem sestanku prikazali učence kot »leno, domišljavo mladino«, je neresnična in tendenciozna, kar lahko potrdijo vsi člani sveta centra CSS.

V torek 27. januarja so učenci prišli pred šolo, v razrede k pouku pa, kot smo že zapisali, 177 učencev od 519, kolikor jih je na centru. Ponovno smo povabili na razgovor predstavnike OO ZSMS centra, članee OO ZK CSS, razgovoru pa je prisostvoval tudi predsednik občinske konference ZSMS in podpredsednik SOB Jesenice. Ko smo učencem ponovno razložili vse razloge, ki so nas vodili k taki odločitvi, so OO ZSMS CSS, komunisti OO ZK na šoli sprejeli sklep, da se počitnice ne podaljšajo. Zato je OO ZSMS pozvala vse učence, naj pridejo v sredo 28. januarja v šolo k rednemu pouku. Najprej pa naj bi se zjutraj ob 8. uri vsi zbrali v telovadnici, da bi skupaj pretrgli razloge za nastalo situacijo in skušali poiskati vzroke tega nesporazuma. Učenci so se odzvali, prišli v telovadnico, prav tako pa tudi vsi učitelji in pet članov občinske konference ZSMS. Tu smo se sporazumeli, da bo pouk v prihodnjih dneh tekkel normalno dalje. Po razgovoru so učenci odšli v razrede, nakar se je pričel redni pouk. Pregledali smo tudi prisotnost in ugotovili, da je na gimnaziji splošne smeri in na gimnaziji pedagoške smeri bilo prisotnih 377 učencev od 390, kar menimo, da je popolnoma normalno stanje. Posebno pozornost pa zasluži trditev učencev, ki jo v celoti citiram:

»Nekaj predstavnikov je odšlo na obično in se pozanimalo, če je res nemogoče podaljšati počitnice za pet dni. Odgovorili so jim, da je potrebno in ravnatelj podpis. Nam pa so profesorji zatrdili, da ne morejo storiti ničesar več. Je res potrebno, da se nekdo poslužuje laži, kadar bi resnica prehudo pritisnila v kot.«

Naj takoj pribijem: Nobenih predstavnikov ni bilo na obično, nihče ni nikomur rekel, da je potreben le ravnatelj podpis, zato sedaj jaz vprašujem, če spregovorim v njihovem jeziku: »Komu so potrebne laži, (dezinformacije), kadar bi resnica nekoga prehudo pritisnila v kot?« Učenka, avtorica članka, je na sestanku predsedstva OO ZSMS na centru srednjih šol »pojasnila« vso stvar tako, da je to »nekje« slišala. V članku je tudi zapisano, da so profesorji grozili posameznikom iz četrtih letnikov, da ne bodo tako zlepa naredili mature, če jo sploh bodo. Sam takih izjav nisem slišal, če pa je kdo od pedagogov resnično kaj takega rekel, je prav gotovo ravnal napak in proti vsem pedagoškim pa tudi humanim načelom.

V zvezi s temi dogodki je bilo mogoče na Jesenicah slušati najrazličnejša ugibanja pa tudi dezinformacije o tem, kako smo učence zaradi tega kaznovali. O kaznih naj rečem samo to, kar sem povedal učencem v sredo zjutraj v telovadnici. V zvezi s temi dogodki ne bomo nikogar kaznovali (baje smo že dva izključili). Pa ne da bi bilo koga strah, temveč preprosto zato, ker za to ni nobenega razloga. V nobenem primeru ne morejo biti namreč samo učenci »grešni kozli«; v kolikor smo učitelji, kot so nam očitali učenci, zadnji dan pouka premalo jasno razložili obe možnosti, potem bo nekaj tega treba prevzeti tudi na naš rvaš. Zagotovo pa do vsega tega ne bi prišlo, če bi nas komite za vzgojo in izobraževanje pravočasno obvestil.

Direktor CSS Jesenice
prof. Bratko Škrli

ZVEZA SLOVENSKEH ORGANIZACIJ OB NOVEM LETU

Celovec, 8. januarja (SINDOK) — »Sedmi člen avstrijske državne pogodbe je bil in ostaja najbolj pomemben mednarodni dokument, ki določa naše narodne pravice. Zato bo sedmi člen tudi v prihodnje ostal osnova in izhodišče za naše narodnostne zahteve,« tako je rečeno v izjavi, ki sta jo ob začetku novega leta sklenila upravni in nadzorni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

»Tudi v naslednjem desetletju bo borba za izpolnitev sedmega člena v ospredju naše narodne politike,« nadaljuje izjava na drugem mestu. »Pri tem se zavedamo, da gre pri uveljavljanju manjšinskih pravic za dolgoročen proces. Nesporno dejstvo ostaja, da je za izpolnitev sedmega člena državne pogodbe pristojna avstrijska zvezna vlada. Vendar sedmočlenski zakonodaja, za katero še vedno trdijo, da pomeni dokončno izpolnitev člena sedem, ovira konstruktivni dialog med prizadeto manjšino in pristojno vlado. Zato smo predložili operativni koledar, ki vsebuje konkretizacijo nekaterih odprtih vprašanj, kot izraz naše pripravljenosti iskati konstruktivno skupno rešitev.«

Odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem v izjavi izražata željo, da bi tudi na koroški deželni ravni prišlo do plodnega dialoga, od koroških politikov pa v tej zvezi zahteva več razumevanja in zavesti o tem, da mora skupni razvoj Koroške omogočati vsem Korošcem ne glede na jezik in narodnost enak razvoj, pri tem pa mora biti manjšina deležna še posebne podpore.

Kot izredno pomemben rezultat zadnjega desetletja izjavi navaja dejstvo, da se je položaj slovenskih osrednjih organizacij kot priznane zastopstva slovenske manjšine utr-

dil in da so spodleteli vsi poskusi, da bi organizaciji izolirali in ustoličili drugo manjšinsko zastopstvo.

Izjava poudarja frontovsko obliko dela Zveze slovenskih organizacij in akcijsko enotnost vseh narodnih sil ter pozdravlja pozitivni razvoj avstrijsko-jugoslovanskega sodelovanja. Pri tem odborniki ZSO pričakujejo od nadaljnjega razvoja teh odnosov korak naprej tudi glede položaja in pravic slovenske narodne skupnosti. Hkrati poudarjajo, da bo odnos do matičnega naroda ostal takšen, kakršen je bil skovan v času borbe proti fašizmu.

Za novo desetletje izjavi zahtuje smernice za nadaljevanje konkretnega dela, predvsem na gospodarskem, predšolskem in kulturnem področju. Na koncu pa poudarja povezanost z nemškogovorečimi demokrati v boju za udržiteljno demokratično ustroja, katerega del so tudi narodnostne pravice. V tej zvezi izraža prepričanje, da pri tem ne gre le za podporo slovenski narodni skupnosti, temveč je demokratični razvoj v državi osnovni interes in cilj vseh demokratično mislečih ljudi ne glede na narodnost v republiki Avstriji.

(SINDOK — Slovenski informativni in dokumentacijski center, Celovec)

OPROSTITEV V PROCESU PROTI REINERJU V CELOVCU

Celovec, 23. januarja, (SINDOK) — Z oprostilno sodbjo se je sredi januarja v Celovcu pred porotnim sodiščem končala kazenska obravnava proti sinu in hčerki nekdanjega nacističnega gauleiterja za Koroško Friedricha Rainerja.

Inž. Friedrich Rainer in njegova sestra Erika Hanneschläger sta bila obtožena, da sta kršila zakon, ki prepoveduje delovanje v nacističnem smislu. Porota, ki jo je sestavljalo osem porotnikov, med njimi žena predsednika koroške svobodnjaške stranke Ferrarja, je po večurnem posvetu prišla do zaključka, da obtožbenca nista kriva v smislu obtožnice. Porotno sodišče treh politiknih sodnikov pa je sodbjo takoj odložilo zaradi pravne zmote. O nadaljnjem postopku mora zdaj odločiti avstrijsko vrhovno sodišče.

Porotni proces, prvi te vrste na Koroškem, sta si obtožbenca nakopala s tem, da sta, kot sta zatrdila, skušala rehabilitirati svojega očeta in ga predvsem oprati očitka, da je sodeloval pri umorih židov v »žarki Rižarni. Vendar pa je njuna aktivnost daleč presegla ta cilj. V odprtem pismu, ki sta ga naslovila na vodjo židovskega dokumentacijskega centra na Dunaju Simona Wiesenthala in ga razdelila okoli 60 somišljenikom, sta namreč vehementno zagovarjala Hitlerjevo strahovladu, ki da je bila velika ovira za prizadevanja svetovnega židovstva

po oblasti nad svetom. Nastopala sta proti »lažem o dozdnevni množični uničevanju Hebrejcev« in sta sploh tajila genocidno politiko nacistov. Friedrich Rainer pa je poleg tega še razširjal literaturo, ki jo je naročal v ZRN in ZDA in ki vsebuje — kot je poudaril državni tožilec — »rehabilitacijo in glorifikacijo nacističnega režima.«

Proti takemu delovanju so številne židovske organizacije v Avstriji in odporiška združenja nastopila s prijavo državnemu tožilcu, ta pa je sestavil obtožnico po zakonu, ki prepoveduje delovanje v nacionalsocialističnem smislu. Na januarski obravnavi je z utemeljenim zagovorom zahteval obsodbo obtožencev.

Poslojpe sodišča je policija strogo zastražila, v sodni dvorani pa se je zbralo precej ljudi, ki so po skoraj sedemurni obravnavi z odobravnjem sprejeli oprostilno sodbjo. Med demokratičnimi krogi na Koroški je oprostilna sodba sprožila veliko ogorčenje.

Železarski globus

JAPONSKA

Japonska železarska družba Nippon Steel Co. se je odločila za drugo petletno obdobje 1979—1983 povečati plan znižanja porabe energije v svojih železarnah s prejšnjih 7% na 10%. Da bo to dosegla, bo modernizirala jeklaro s povečanjem deleža kontinuirno odlitega jekla, kakor tudi z uvedbo najmodernejše tehnologije za zmanjšanje porabe izkoriščanja odpadle energije. V ta namen bodo izvedli tudi nekaj naložb. Svoj prvi cilj za znižanje porabe energije si je ta družba postavila leta 1974 in sicer do leta 1980 za 10%. Ta cilj je bil dosežen že leta 1978 znižanjem porabe energije za 10,4%.

»Pomoči! upije gospod. — »Ho, v krtovo bi me rad pognal,« rentati brezdomec. — »Spustite me!« prosi gospod.

Stori to brez skrbi!« svetuje Mirko brezdomcu, ki prepozna študenta in se ga razveseli: »Ho, bajejarjev! Od krito povej, ali ni spicelja?« — »Kje neki!« se zasmee Mirko. »V večnost se odpravila in je toliko galanten, da je spotoma se tebi ponudil vozni listek.«

»Če je on sit življenja, jaz se nisem sklenil z nim vseh računov. Mislim, da me tudi naznanil ne bo, ko se je že poživljal na ves svet. Kaj meni, ali sem tukaj varen pred mestno sabljjo? Poprej sem bil brez skrbi, ampak nocoj!« — »Andrej je pri cučku.«

»Zdaj razumem,« se oglasi gospod, »zakaj je grobar pravil o zlikovcih, ki zahajajo sem.« — »Ne per se s tujim milom! Tudi ti si stisnil rep pred policajem,« mu očita študent. — »Ničesar nisem zakrivil; a vaš prijatelj, za katerega vam smo gratulirali, ima nekaj na vesti.«

»Izvirni greh,« se zareži brezdomec, »da sem proletarec. Milijonov se drži ta pečat. Sam sem se o tem prepričal. Pol sveta imam za sabo. Povsod mizerija! Mislim, da bo doma bolje. Nič! Nocoj sem se na veselici tako zameril našim veljakom, da mi odpovedo domovinsko pravico, če bodo držali besedo. Jutri vzemem spet pot pod nogo.«

»Kaj se je zgodilo tako hudega?« zanima Sonjo. — »Glej na radovednega čmrlja!« — »Hčerka gospodovkrovniteljice že sme vedeti, kaj se dogaja pod Knezovim protektoratom,« pojasnjuje Mirko, a brezdomec se zavzame: »Knezova je tu? Zato so stari tako na kraju s svojimi živci. Mislim, da je že konec vsega dobrodelnega veselja.« — »Godi se zmeraj muzicirajo,« pravi Mirko.

»Plesalcev ne manjka,« pojasnjuje brezdomec in pobere culo, »in navadnih pijancev tudi ne. Najvišji frakariji je pa zasmrdelo, ko sem jo prišel pozdravit v imenu vseh, za katere prelivajo šampanjec. Glede čistejšega dobčka bi se rad pomenil z njimi. Kot občan s tolikim premoženjem,« pomaha s culo, »mi že gre nekaj. Pa ne bi vzel. Ne maram, da bi v časopise obešali moje berastvo in svojo hinavsko dobrotljivost. Šlo mi je za princip! Nahrulili so me, zastran dobčka se jim pa niso razvezali jeziki. Narobe, mene bi radi zvezali. Pokazal sem jim fige.«

»Suh kruh mu je večerja. Ubogi človek!« ga pomiluje gospod. »De-

jal je, da so naši na kraju s svojimi živci. »Domov moram,« pove Sonja. — »Gospod kolega,« zapoveduje Mirko, »spremi jo! Knezovi ne bodo ničesar bolj veseli.« — »Prosim, najemita si drugega klovn!« vzroji Gorjan. — »Gospod, še eno samo žaljivo naj slišim,« mu zapreti Sonja »pa vse povem doma, tudi o streljanju na nedolžnega človeka. Kaj sploh mislite? Saj sva se komaj spoznala.« — »Na čuden, nemogoč način,« zatarna gospod. — »Hvali usodo!« se razživi Mirko. »Originalnost je redka v našem uniformiranem času. Trde glave si, ako ne potuhtas, da je gospodična zato morala k tebi, ker tebe ni bilo h Knezovim. Zdaj jo vsaj spremi tja!«

Sonja je že odšla. Gospod se ne spozna več iz vsega. »Gordijski vzlet je še bolj zavozljan,« si reče in odide za njo, da se ubrani še večjih zmed. Mirka je težko videl. Svidenje s tihotapci je padlo v vodo, a zdaj bi vrhu vseh nesreč še Knezova skuhal kaj, kar bi ga docela pokopalo. Moral je za njo, vsaj ta trenutek je čutil potrebo.

MIRKO, ki je s fantovsko hudomušnostjo sprožil tvegano igro gleda za njima. »Sla je,« si govori, »morda za vselej.« Na nevarne karate igram. Vse je že bilo moje, zdaj sem brez adutov. Znova vržem denarju rokavico! Že vem, kaj storim,« vzkligne veselo, skoči k oknu in potrka. »Halo! Martin!« — »Saj še ni zora!« pravi BREZDOMEČ in se dvigne. »Ali te je strah domov?« — »Poglej onadva!« ga opozori Mirko. »Dostoj je hodila z mano, zdaj gre z njim.« — »Ali se bojiš pištole? S pestjo mu posveti pod nos!« — »Denar je najhujša pest. Razbil mi bo srečo. On je vse! Ljubezen, sorodnost duš so fraze!« — »Zaradi tega pouka bi mu lahko privoščil počitek.« — »Bodi solidaren z mano,« ga roti Mirko, »ki s tabo vred nič nimam. Do zdaj si se ti dajal z našimi veljaki, zdaj jim jaz zagodem. Se lep teater bo nocoj! Na svidenje!« zakliče in mu stisne roko. »Sekunde so zame zlato!« Naglo zleze čez zid, ker ima tako najkrajšo pot do veselice prostora.

»Samo, da mi hudiči mestne sablje ne nakopljete na glavo!« zaupje za njim brezdomec, ugrizne kruh, gleda skozi okno in si potoži: »Lepo bi že lahko spal in sanjal, da se mastim na banketu pri japonskem cesarju.«

Sam je kakor že tolikokrat, odkar je šel v svet, ko doma ni bilo zanj kruha. Mrtveci so mu tovariši in godbo poslušajo. Nedaleč stran se vsele ljudje, on pa tuhta, kam pojde, ko se zdani. Vmes se mu krađejo v možgane spomini iz otroških let in iz časov, ko je še drobil kamenje v kamnolomu.

2. SREČANJA V PARKU

GOSPOD je dohitel SONJO in prideta z leve po poti skozi park, kjer so tu in tam klopi. Ona pogleduje nazaj, muči jo, kaj bo naredil Mirko: gospod pa utrujen in vsega naveličan sede na klopi in ji reče. »Gospodična, naprej ne morem in, oprostite, tudi nočem. Nerač bi se znova znašel v nemogočih situacijah.« — »Lep kavalir! Sama naj grem po tem.« — »Oprostite! Tudi na pokopališču ste prišli sami. Bila je že mrliska tema. Seveda, čakal

vas je ljubimec, zato niste poznali strahu.« — »Čudovita fantazija! Iz znanca, ki mi je pomagal priti do vas, ste naredili ljubimca. Potem so vse dame, kar jih poznate, vaše ljubice. Dobro. Kar ostanite tukaj. Bodo naši vsaj vedeli, da ste jim zanašali pokvarili današnji dan,« se razgovori Sonja in hoče naprej po poti na desno.

»Moment, gospodična!« vzkligne gospod, — Sonja počaka in vpraša: »Greste z mano?« — On ji ponuja pismo: »Izvolite za gospoda papana.« — Sonja ne mara vzeti pisma. »Kaj pa mislite!« pravi. »Papa me bo za ušesa, če se prikažem brez vas. Ali se vam nič ne smili? Le pojdite z mano, saj vam ne bomo zavdali.« — »Kako jim obrazloživa srečanje sredi noči?« — »Malenkost!« — »Za vas, ki vam ni tragedije ne ganejo srca.« — »Kakšne tragedije?« sprašuje ona začudeno. »V šoli so nas morili z Edipi in Hamleti; po časopisih beremo, da gredo ljudje v konkurze in na električne stole, to je že tragično. Tu pa ni mrtvih ne drugih nezdov. — »Vzlic temu naročite pri vašem poetu nekrolog za svojo žrtev,« reče on z obupnim mirom in ne more vzdržati, da ne bi priznal: »Sonja, povem vam, da sem blazno hrepenel po vaši bližini. Davi nisem več vzdržal doma. S taksijem sem se neopazno znašel tukaj. Moja največja želja je bila, da se vam približam brez ozira na poslovne vezi najinih staršev.« — »Ali se ni zgodilo dobesedno tako?« ga zbode Sonja. — »Kakor bi lačnemu dali škarkove juhe. Gospodična, nisem vam prisojal ne cinizma ne ponočnih avantur. Saj ste komaj iz internata, ljudje so vas brezmejno hvalili, zdaj pa vidim, kako je. Zakaj se ravno mene poslužujete za kljubovanje svojemu vetrnjaku?« — »Jezus je Mariji Magdaleni odpustil resnične grehe, molil je za svoje morilce; vi pa zame nimate lepe besede,« ga prijazno zavrne Sonja, stopi k njemu in ga celo poboža. »Ali niste kruti?« — »O, zelo!« vzkligne on, razorožen zaradi njene prijaznosti.

A prav tedaj že prihiti za njima ves spehan MIRKO in sede na sošednjo prazno klop. SONJI je nerodno in stopi par korakov od GOSPODA, ki v zadregi vstane.

»Prav res sem se že bal, da vaju ne ulovim,« pojasni Mirko in zapove: »Zdaj nikamor stran! Po vseh zmešnjavah pride prijetna ura. Kmalu bomo na pare.« — »Ste že spet kaj skuhal na moj račun.« — »Ne vem, kdo bo plačal vse nocojsnje račune. Naši veljaki so si že zaradi dobrodelnega veselja v laseh.« — »Ali se je zgodilo kaj hudega?« zanima Sonjo. — »Mogoče! Vaših ni več tam, a drugi se prekaajo. Gospodič preseda paradiranje za siromake.« — »Gospod Henrik,« vzkligne Sonja. »Naši so že doma, midva pa še ne!« — »S temi opomini se obrnite na drug naslov,« je zavrne gospod. »Če je zdaj pusto v Knezovem domu,« razlaga Mirko, »ko še ni princeze in njenega snubca, bo pa pozneje tem več veselja v njem! Le oddahnimo se in počakajmo osebo, ki sem jo povabil.« — »Vaših ljubivosti nisem željan,« pravi gospod, ki bi najrajši odšel. — »Ne boj se takšnih brezdomcev! Denar se rad otepa svoje naravne žlahte, a to pot te ne bodo nadlegovali berači.« — »Večno zbadanje! Sit sem natolcevanja! Jasnoma vam povem, da nočem biti ovira vajini sreči, vi pa venomer lajnate isto pesem. Prosim vas, zakaj?« — »Zem! Odklonil sem žepno reformo.« Gospod seže po listnico in mu ponuja denar: »Izvolite, da bo enkrat mir!«

»Pametnega sina imaš, Rudi,« se je čudil Franc. Za hip je pozabil na Suzano. Strmel je v Bojana in nejeverno odmajeval z glavo. »Kako ti je vse to na kratko povedal. In pravilno,« je ponavljal Franc in s prstom žugal Rudiju.

»Saj je pravnik,« je še zmerom užaljen zategnil oče. »Ti pa morajo imeti namazan jezik.«

»Pravilno, pravilno,« je navdušen ponavljal Franc. »No, si zdaj slišal, kako moraš spremeniti svoje življenje.«

Oče je brez volje odmahnil z roko. Njegov upadli obraz pa je kazal, da ga je zgrabila otožnost, da se počuti zelo nesrečno.

Bojan je pogledal mamo. Tiho je kadila, kot da ta trenutek nima drugih misli. Le negibnost obraza je kazala, da preživlja težke trenutke. Ko bi ga vzbudila, ali bi se ji vsaj zasmilil in vzbudil sočutje, je pomislil Bojan. Tudi oče je postal zbežan, zamišljen. Franc je z nogo pridrsal do njegovega čevlja in ga sunil. Otrpel obraz je kazal, da bi mu rad nekaj povedal.

»Oče, midva z mamo bi šla v restavracijo na kosilo. Kaj bi najraje jedel?« je vprašal Bojan.

»Nič, nobenega teka nimam,« je mrko odvrnil oče.

»Bova povprašala, kaj imajo. Nekaj zanesljivo prineseva,« je rekel Bojan in pomignil mami, da bi odšla.

Precej je vstala. S privajenim nasmehom, ki ga je uporabljala tudi pri slovesu s strankami, se je mama poslovila od očeta. Bojan je stopil k postelji, krepko stisnil očeta za roko in pokimal Francu, da se vrne.

Mama je šele na ulici pokazala, kako je na obisku trpela. Kot bi ji pohajale zadnje moči, tako obupano je strmela v Bojana. Čakala je, da bo spregovoril in pregledal bolečine. Bojan pa ni mogel. Obsojal je mamo, ki se je tako slabo obvladovala. Je to napravila nalašč ali pa ji je oče res tako mrzek.

Ko sta sedla v restavraciji za mizo, je mama s prisiljenim nasmehom poskušala odtažati Bojanovo zavrtost.

VINKO TRINKHAUS

»PO PRIZNANJU« 30

»Bojan, le tebi na ljubo sem zdržala,« je rekla mama. »Drugače bi zbežala, ko sem zagledala sobo, v kateri je komaj mogoče živeti. To mi obljubi: v prihodnje me ne boš vabil s sabo. Ti pa le pojdi na obisk, kolikokrat utegneš.«

Trpi, razboljenosti ne igra, je ugotavljal Bojan. Hkrati pa je čutil kako ga zaplavlja novo razočaranje. Mama bi se rada odrešila vsega hudega. Njemu pa prepusti, naj ravna po svojih željah. Le njo naj odreši bolečin. Kot zmerom. Mama je pred hudim bežala. Zdržala je le tam, kjer je bilo upanje na uspeh, kjer ni bilo prehudih bolečin in brezizhodnosti. Zmerom umik, pozaba, kaj je bilo včeraj, če ni prav ona povzročila trpljenja.

In on, res ima več obveznosti do očeta, kot mama do nekoga, s katerim je brez ljubezni počela otroka. Niti zato ne, ker si ga je želela, ker se je z njim reševala hudega. Razočaranje je preraščalo v obup, jezo, sovraštvo. Čutil je, da mora prizadeti mamo, da bo vsaj za trenutek, če dalj ni sposobna, spoznala, kako ne more odobravati njenih želja.

»Mama, saj sem kriv, da je oče tam kjer je. Ker sem prišel na svet. To je očetove načrte pokopalo! Vendar, takrat ko se je to spodelo v tvoji glavi, takrat me še ni bilo. Res te ne razumem. Praviš, da v takem, kot živi oče, ne bi mogla živeti.«

Mama, ki osupla ni razumela, zakaj ji Bojan tako ostro očita, je užaljena odvrnila:

»Ne bi mogla! V takem že ne! Je to sploh kakšno življenje, da imaš nekaj kosov starega pohištva, ki komaj služi namenu, da v tej umazani živis?«

»Morebiti je v zaporu boljše. Res imaš prav, novejši zapor so svetlejši od očetove sobe, tudi oprava, kolikor jo imajo jetniki je novejša. Zakaj si potlej v želji, da se rešiš zopora, pahnila očeta v čumnat, kjer po tvojem ni mogoče živeti? Celotako brezupno je, da še na obisk ne moreš?«

Ni se sprenevedala. Mama je razumela njegove očitke. S široko razprtimi usti je težko dihala. Potem si je s tresočo roko prižgala cigareto.

»Misiš s tem nadaljevati,« je zdraženo, vendar tudi v strahu vprašala mama. »Bi se rad prelevil v mojo poosebljeno slabo vest, da bi mi tako grenil življenje?«

»Trudim se, da bi postavil stvari na svojo mesto, sestavil življenje, če bi bilo seveda mogoče. Najšibkejša točka si ti, mama. Kot zmerom.«

Mama je strastno povlekla dim cigarete. Nosnici sta ji zaplali v razburjenju, v očeh kljubovalen, kovinski lesk.

»Torej z očitki,« je pikro odvrnila mama.

»Ne! S pojasnjevanjem, s primerjavo. Če bi prestavili tvoje Fonzie v očetovo sobo, kak bi se ti zdel? Bi želela živeti z njim?«

»Dobro veš, da je taka primerjava nesmiselna.«

»Popolnoma na mestu. Premišljam in ne ugotovim, v čem bi bil Fonzi boljši od očeta? Edino, to drži: po obnašanju, po videzu je zdajšnji Fonzi bližje uglašenemu moškemu kot oče. Udobje, občutek moči, bogastva, tudi zadovoljstva so pustili na njegovem obrazu nekaj prijetnejših sledov. Fonzi je zapisani lastnik obrti.«

taborišč. Glavni komandant taborišča je imel vsa pooblastila od komandanta SS garnizona za vodenje uprave tega uničevalnega taborišča.

Da bi preprečili pobege in zavarovali tajnost taborišča, so v krogu 40 km izselili vse prebivalce in uvedli letne straže. Glavno taborišče je bilo zavarovano s dvojno žično ograjo, v katero je bil napeljan trifazni električni tok. V notranjosti za žično ograjo je bil tri metre širok jarek napolnjen z vodo. Če se je zapornik približal temu jarku, je stražar iz stražnega stolpa streljal brez vsakega opozorila. V taborišču Birkenau je bila žična ograja samo enojna, za njo pa tri metre širok jarek napolnjen z vodo.

Neutrálne cone so bile označene z napisnimi tablicami »Halt« — stoj. Na mnogih mestih pa so bile velike table z napisi: »pozor!«, »visoka napetost!«, »življenjsko nevarno!«. Ob reki Sole in ob cesti imenovani Pappelstrasse, je bil postavljen tri m visok betonski zid, na njem pa žična ograja, v katero je bil napeljan električni tok. Na vsakih 80 m so bili postavljeni stražni stolpi. Na vsakem stolpu je bil stalno SS-stražar oborožen s strojnico. Zvečer in ponoči je stražar osvetljeval okolico z žarometom. Stražni stolpi z navedenimi napravami so sestavljali tako imenovano »nizko stražno verigo«. V oddaljenosti 40 km od koncentracijskega taborišča je bila varovalna ograja za napisi »prepovedana cona«. Tudi tu so bili postavljeni stražarski stolpi iz katerih je stražar streljal brez vsakega poziva.

V koncentracijska taborišča Auschwitz in Birkenau so transportirali zapornike različnih starosti — moške, žene in tudi otroke. Ljudje z različnimi poklici in različnih veroizpovedi. Po večini so bili to ljudje, ki niso zagrešili drugega, kakor da so se politično udeleževali. Veliko pa je bilo zaprtih zaradi svoje nacionalne in rasne pripadnosti. Tu so jih uporabljali za suženjsko delo dokler niso bili dokončno »izrabljeni«, potem pa jih uničili in to zato ker so bili Poljaki, Židje, Rusi, Romi...

Nadaljevanje

GROZOTE KONCENTRACIJSKEGA TABORIŠČA OŚWIECIM-AUSCHWITZ

Dne 7. oktobra 1944 je uprava taborišča odredila novo skupino in sicer 700 zapornikov, da se jih odpelje v neznano in tam uniči v plinskih celicah.

Borbena skupina zapornikov je krematorij števil. 4 zažgala in delno uničila tudi naprave krematorija števil. 3. Vse zapornike, ki so se udeležili upora in požiga krematorijev so na samem mestu postrelili.

Dne 17. januarja 1945 sta bila v taborišču Oświęcim in v sosednjem taborišču Birkenau poslednja apela (preštevavanja). Skupno je bilo 66.020 moških in žena. Dne 18. januarja 1945 je bila evakuacija taborišča in na pot se je podal dolg transport. Vse, kateri so na poti onemogli in niso mogli nadaljevati poti, so SS-ovci postrelili in pobili.

27. januarja 1945 ob 15. uri so bili zaporniki, ki so še ostali v taborišču Oświęcim in Birkenau osvobodjeni. V taborišča so prišle enote rdeče armade. Nad 5000 zapornikov, po večini bolnikov, ki niso bili sposobni za peščenje, je namesto uničenja doživelo osvoboditev.

Zemljišča za ta taborišča so bila izbrana s posebnim namenom. Kraji, kjer so bila zgrajena taborišča, leže ob ustju reke Visle in Sole v središču od tretjega Rajha zasedene Evrope: 1800 km od Stalingrada (danas Volgograd), 286 km ravne linije od Varšave in 50 km od Krakova. Okolica taborišča Oświęcim je vlažna in močvirnata, voda in zrak nezdruva. Vse to je bilo seveda nacističnim oblastem prav dobro znano. Neprekuhana voda je bila za umivanje in pitje SS-ovcem prepovedana. Tu je bilo leglo raznih bolezni, malarije in pegavice, čemur so bili zaporniki izpostavljeni. Tu so bile najprej kasarne za avstro-ogrsko vojsko (14 nizkih in 6 višjih stavb). V juniju, leta 1940, ko so pripeljali prve transporte zapornikov, se je začelo z izgradnjo in povečanjem taborišča. Prostor za preštevavanje zapornikov (apele) je leta 1941 imel prostora za 12.000 zapornikov in je bil leta 1942 povečan za 30.000 zapornikov. Toda to je bilo še vedno premalo. Nezasičen teror z uničevalnimi akcijami je bil vedno bolj intenziven, zahteve nemške oboroževalne industrije po suženjski delovni sili pa vedno večje.

V mesecu oktobru 1941 so na osebno povelje Henrika Himmlerja začeli na ogromnem močvirnatem kompleksu z gradnjo novih barak. Gradnja je bila locirana 3 km od taborišča Birkenau. Na tem prostoru so bili v kratkem času zgrajeni trije novi oddelki. Zahteva pa je bila, da se mora dobiti prostor še za moško in žensko taborišče, družinsko taborišče, imenovano Terezijeno mesto (za židovske družine preseljene v to taborišče), dalje posebno taborišče za Rome in karantene.

V 263 barakah v taborišču Birkenau se je število zapornikov povečalo na 120.000.

Uprava taborišča Oświęcim (Auschwitz) — Birkenau je imela pod vodstvom še 39 stranskih taborišč. Ta taborišča so bila zgrajena za zapornike, ki so delali za nemško oboroževalno industrijo. V mesecu novembru 1943 se je število zapornikov povečalo na 140.000. Porazdeljeni so bili v tri taborišča in sicer: koncentracijsko taborišče Auschwitz — kot glavno taborišče, taborišče Auschwitz II, Birkenau in Auschwitz III kot stransko taborišče. Za vsa taborišča je bila skupna uprava. Komandantu taborišča Auschwitz so bili podrejeni komandanti vseh ostalih

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 128. seji, 27. januarja obravnaval osnutek samoupravnega sporazuma o pridobivanju in razporejanju dohodka delovne skupnosti uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko, program dela uprave, delovni načrt realizacije programa dela in poročilo k letnemu programu dela uprave za 1981. leto. Na seji so proučili javni republiški natečaj za programsko in arhitektonsko zasnovano centralnega območja Radovljice, ki ga pripravljata Zveza urbanistov Slovenije in Zveza arhitektov Slovenije. Potrdili so sklepno poročilo komisije izvršnega sveta o ugotovitvi škode zaradi zemeljskega plazu lanskega novembra na Selu pri Bledu in soglašali s poročilom delovne skupine o oblikovanju predlogov k zakonu o triglavskem narodnem parku, ki jih bo posredovala delegatom skupščine SRS.

Komite OK ZK Radovljica je na 9. seji, 27. januarja obravnaval gradivo za problemsko konferenco CK ZKS o gradbeništvu. V tej zvezi so sklenili oblikovati akcijski program za izvajanje stališč o vlogi zveze komunistov pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije v gradbeništvu na območju občine. Dogovorili so se tudi o pripravah na občinsko programsko konferenco ZK, ki bo v marcu. Za konferenco bodo pripravili oceno delovanja ZK v preteklem obdobju, zasnove za delo v 1981. letu in kadrovske dopolnitve v organih OK ZK. Na seji so potrdili finančni načrt medobčinskega študijskega središča politične šole CK ZKS za Gorenjsko v Kranju. Delež OK ZK Radovljica za to središče znaša 85.109 din ali 16,33 % od celotnega letnega proračuna potrebnih sredstev za 1981. leto.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 13. seji, 26. januarja obravnavalo in izreklo več pripomb na osnutek resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine v letu 1981 ter predlog odloka o pravicah in dolžnostih občinskih organov na področju družbene kontrole cen ter o načinu uresničevanja posebnega družbenega interesa pri opravljanju nalog občinske skupnosti za cene. Na seji so člani predsedstva potrdili program občinskih prireditev in proslav v jubilejnem 1981. letu, ki ga je predlagal odbor za proslave. V koordinacijski odbor občinskih družbenih svetov so za delegata imenovali Draga Rozmana, Avgusta Weithauserja in Vitomirja Remsa, v komisijo za zmanjšanje administracije pri IS Radovljica pa Jošta Rolca.

Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je na 29. seji, 28. januarja podrobno proučilo poročilo občinske zdravstvene skupnosti o problematiki zdravstvenega varstva s posebnim ozirom na bolezenske odsotnosti delavcev in izplačil nadomestil osebnih dohodkov zaradi bolezenskih izostankov v 1980. letu. Spregovorili so o vsebinskih pripravah na sejo občinskega sveta ZSS v februarju v zvezi z analizo humanizacije dela z vidika varstva pri delu in zdravstvenega varstva delavcev v 1981. letu. Razpravljali so tudi o predlogu družbenega dogovora o skupnosti za cene občine Radovljica in imenovali svoje delegate v nekatere delovna telesa izvršnega sveta in OK SZDL.

V razpravi o predlogu samoupravnega sporazuma o osnovah srednjeročnega plana CP Glas Kranj je svet za informacije pri OK SZDL Radovljica med drugimi pripombami opozoril na neusklajeno visok porast zaposlenosti delavcev Glas v naslednjih petih letih in na neustrezno razmerje deležev financiranja Glasa s strani ustanoviteljev v posameznih gorenjskih občinah. Razen tega je svet vztrajal na potrebi večjega upoštevanja in usposabljanja dopisnikov po krajevnih skupnostih. Vse pripombe je posredoval v obravnavo predsedstvu OK SZDL.

Na območju radovljiške občine je po podatkih statistične službe komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo še okoli 700 gospodinjstev, ki pridobivajo dohodek iz kmetijstva in so upravičenci kmetijskega zdravstvenega zavarovanja. S kmetijstvom v celoti ali delno se ukvarja v občini še 3.300 občanov, ki so davčni zavezanci iz kmetijstva. Med slednjimi je velika večina polkmetov, oziroma tistih, ki jim je kmetijska dejavnost dopolnilni vir dohodka in ne ustvarjajo nobenih tržnih viškov.

HOJA NAŠ VSAKDANJI ŠPORT

V teoriji sodobne telesne vzgoje vse bolj uveljavljamo misel, da je hoja najbolj človeška telesna vaja in da je narava naše skupno vadišče. Skupno vadišče vseh tistih, ki smo se s pridobitvami civilizacije naravi odtujili, pa se spet vračamo na trate, polja, v gozdove, hribe in vode kot privrženci hodilnih športov, kot ljubitelji smučanja, atletike, plavanja, vadbe na trimskih stezah...

S plavanjem ali, na primer, smučanjem se ukvarjamo le občasno, tudi visoke gore obiskujemo le kdaj pa kdaj, po cestah in drugih poteh pa hodimo vsak dan. Poleg vsakdanjega dela je hoja po opravkih za veliko večino ljudi edina gibalna aktivnost, edina oblika redne vadbe. Hodimo v vseh obdobjih življenja, tudi v visoki starosti, zato je še posebej pomembno, kako hodimo, kako vztrajno in kakšen je tedaj naš odnos do najbolj človeške in najbolj redne telesne vadbe.

Kakšna hoja je pravilna? Znano je, da ima vsakdo v hoji kaj posebnega; svoj stil. Tako je ugotovil že Honore de Balzac v svoji razpravi »O teoriji hoje« leta 1833. Samo veliko hoje nas privede do prave uglašenosti. Vergil je zapisal: »Boginja se razodeva po hoji«, ali pa L. N. Tolstoj, ko je hvalil prikupnost Ane Karenine, ... držala se je nenavadno vzravnanost ...

Zdravniki stare šole so priporočali bolj ali manj lagodne sprehode; sodobni raziskovalci fiziologije dela in športa pa priporočajo večje obremenitve: daljši korak in živahnejši tempo. Internisti zagovarjajo gibanje, pri katerem se je treba spotiti, duhnajski profesor medicine športa dr. L. Prokop piše, da: »mora enkrat na dan zaskripati...«, sovjetski akademik Parin pa svetuje hojo, kakršna priganja srce k hitrejšemu utripanju. Dr. K. Cooper, avtor svetov-

no znane aerobike ugotavlja, da za ležer predvsem tista intenzivnost, pri kateri se frekvenca srčnega utripanja podvoji. V zdraviliščih in okrevališčih, kjer zdravijo med drugim tudi s hojo in tekom v naravi, so za starejše osebe postavili pravilo, da mora biti gibanje tako intenzivno, da se frekvenca pulza vzpne na 170 minus starost let. To se pravi, da bi sedemdesetletnik moral hoditi ali teči tako dolgo, da bi mu srce bilo 100-krat/minuto. Iz tega sledi, da je hoja lahko prav tako učinkovito sredstvo kakor tek, plavanje, smučanje, ...

S treniranjem postane človek odpornejši, vzdržljivejši in izgubi tudi odvečno toščo. Najugodnejši čas za treniranje mišic je med adolescenco, možno pa je izboljšanje zanemarljive mišice tudi v zrelih letih in celo v starosti. Če hodi človek s palico, z eno ali dvema, kar je priporočljivo zlasti za starejše, si krepi tudi mišice rok in ramenskega obroča. Taka hoja je glede učinka na skeletne mišice enakovredna najbolj mnogostanskemu športu, to je hoji in tekni na smučeh.

Za sklepni hrustanec v gležnjih, kolenih, kolkih, ... pomeni hoja spodbudo za izločanje sklepne maže. Med premikanjem v sklepih in med spreminjanjem pritiska na sklepne površine pronicata raztopljena hrustanec skozi gosto medstanično hrustančevino do celic. Pogoj za ugoden

V domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici sta se prejšnji teden sešli komisiji za protokolarne naloge in informiranje pri izvršnem odboru petega smučarskega prvenstva JLA ljubljanskega vojne območja. Dogovorili so se o pripravah na to veliko športno prireditev pripadnikov JLA, ki bo od 5. do 7. marca v Bohinju. V delovnih telesih in izvršnem odboru sodelujejo starešine JLA in predstavniki radovljiške občine in krajevne skupnosti Bohinjska Bistrica.

Na 19. seji sveta KS Radovljica prejšnji teden so obravnavali javni republiški natečaj za programsko urbanistično in arhitektonsko zasnovano osrednjega mestnega območja Radovljice. Člani sveta so soglašali s stališči komisije za komunalne zadeve pri krajevni skupnosti, da je dosedanj predlog zazidalnega načrta nesprejemljiv, ker so meje tega načrta preozke. Predlagali so, da se načrt središča razširi na Prešernovo cesto, celotno Cankarjevo naselje ter naselje desno od Gorenjske ceste do gostilne Kunstelj, kjer že stojijo objekti širšega javnega pomena. Prav tako so menili, da zapor ne sodijo v središče tega načrta in da je potrebno določiti ustrežnejšo lokacijo stavbe nove banke in lokacijo za dozidavo hotela Grajski dvor.

V desetih vrtcih v radovljiški občini je letos v varstvu 1040 predšolskih otrok, kar je 31 % vseh otrok do sedem let starosti in 40 % otrok od 3 do 7 let. Od 1. do 3. leta starosti je le 44 otrok, kar predstavlja komaj 4 %. Letos imajo v celotni mali šoli vključenih že 85 % vseh predšolskih otrok.

Po podatkih občinske zdravstvene skupnosti je v 1980. letu mesečno bolehalo v povprečju 1.414 delavcev, skupno pa je bilo 182.000 bolezenskih izostankov. Čeprav je število delavcev in bolezenskih odsotnosti z dela razmeroma veliko, je vendar za 13. dni nižje kot 1979. leta. Lani je znašal odstotek izostankov z dela 4,24 % od skupnega števila delavcev, v regiji pa je znašal v povprečju 4,41 %. Največ bolezenskih izostankov je bilo v stanovanjski in komunalni dejavnosti (8,54 %), sledi proizvodnja žaganega lesa in plošč (7,99 %) ter proizvodnja tekstilne preje in tkanin (6,82 %).

Komite za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve pri OS Radovljica je po sklepu izvršnega sveta podpisal pogodbo s projektantsko delovno organizacijo Planum Radovljica za izdelavo preskusa za klasično gradnjo stanovanjskih hiš na območju zazidalnega načrta Vrhnje pri Radovljici. Dokument bo izdelan do 10. marca. Komite bo razgrnil zazidalne načrte od 1. do 30. aprila, ko se bodo zainteresirani graditelji lahko odločili o potrditvi ali zavrnitvi predloženih načrtov.

Zdravstvena skupnost Radovljica je lansko leto imela zelo neugodno finančno realizacijo, ker so bila sredstva bistveno manjša kot drugod v Sloveniji, saj so bila kar za 21 % nižja kot je znašala poprečje v republiku. Začasna prispevna stopnja v 1981. letu znaša 9,84 % iz dohodka TOZD in OZD ter 1,17 % od bruto osebnih dohodkov. Ker zdravstvena skupnost letos sprejema nove obveznosti bo zelo težko zagotoviti dovolj potrebnega denarja.

Izvršni odbor izobraževalne skupnosti Radovljica je prejšnji teden obravnaval pripombe in dopolnila k predlogu samoupravnega sporazuma o temeljih plana za obdobje 1981-1985, ki ga bo predlagal v potrditev svoji skupščini. V zvezi s tem je proučil pripombe Delavske univerze Radovljica, ki se nanašajo na financiranje izobraževalnih oblik za odrasle. Na seji so soglašali s predlogom o razveljavitvi samoupravnega sporazuma o izgradnji centra usmerjenega izobraževanja in o spremembi namembnosti sredstev, ki so se v ta namen zbirala v 1980. letu. Beseda je tekla tudi o zboljšanju sistema štipendiranja, o odpiranju oddelkov v osnovnih šolah z dodatnim poukom nemščine. Seznanili so se tudi z izidom ankete o predvidenem prehodu na dvoimenski pouk v osnovni šoli Radovljica.

Po podatkih komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri občinski skupščini Radovljica je pristopne izjave k sklenitvi samoupravnih sporazumov o temeljih planov SIS družbenih dejavnosti do 31. decembra 1980 poslalo od 104 delovnih organizacij z 10.244 delavci 96 % vseh zaposlenih v občini.

Komisija za kulturo pri OK ZSMS Radovljica, ki jo vodi Metka Razinger iz OO ZSMS Sukno Zapuže, načrtuje za 1981. leto močno poživitev in vsestransko vključevanje mladih v kulturno dejavnost. V januarju bo komisija v sodelovanju z ZKO, knjižnicami in drugimi kulturnimi institucijami oblikovala letni program s posebnim poudarkom na poživitev klubske dejavnosti. Za zdaj je delaven le mladinski klub na Bledu.

Izvršni odbor Kulturne skupnosti Radovljica je na 21. seji, 22. januarja na osnovi sklepa decembrske seje skupščine kulturne skupnosti razporedil neporabljen sredstva iz 1980. leta za vzdrževalna dela na kulturnih domovih v višini 95.000 din. Obravnaval je samoupravni sporazum o temeljih plana posebne izobraževalne skupnosti za kulturo in predlog o zagotovitvi pravic in sredstev zdravstvenega varstva delavcev občasni nezmožnosti za delo. Člani odbora so bili seznanjeni s programom in organizacijo osrednje gorenjske Prešernove proslave, ki je zaupana radovljiški kulturni skupnosti in bo 6. februarja na Bledu.

Kot že več let nazaj bo tudi v sedanjem srednjeročnem obdobju delež prispevkov za kulturno dejavnost v Radovljici najnižji na Gorenjskem. Vse slovenske kulturne skupnosti bodo po samoupravnem sporazumu prispevale za skupni program Kulturne skupnosti Slovenije 0,56 % od bruto osebnih dohodkov zaposlenih, za občinski program v radovljiški občini pa je začasno dogovorjeno, da bo znašala prispevna stopnja le 0,38 % od bruto osebnih dohodkov zaposlenih. V 1981. letu bo znašala prispevna stopnja za občinski program v Škofji Loki 0,42, na Jesenicah 0,44, v Trzinu 0,45 in v Kranju 0,67 %.

V počastitev slovenskega kulturnega praznika Prešernovega dne je DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno organiziralo od 30. januarja do 8. februarja »teden kulturnih večerov«. V petek, 30. januarja je nastopil s celovečernim koncertom moški zbor KUD Zasip, v soboto, 31. januarja je domača dramska sekcija uprizorila komedijo A. P. Čehova »Tri šale«, v nedeljo, 1. februarja je gostovala dramska skupina KUD Ljubno z igro »Veselo popoldne«. V petek, 6. februarja bo igrala godba na pihala iz Gorij, v soboto, 7. februarja bo v gosteh na odru v združenem domu amatersko gledališče Tone Cufar z Jesenic, ki se bo predstavilo z Linhartovo veseligr »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Sklepna prireditev bo na Prešernov dan v nedeljo, 8. februarja, ko bo domača mladinska dramska skupina uprizorila zgodbo iz stare Kitajske »Rdeče in modro v mavrici«.

Po programu kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini je 23. januarja zvečer v dvorani doma Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici nastopil s samostojnim koncertom ljudskih, borbenih in umetnih pesmi komorni zbor KUD iz Zasipa. Gledališka skupina DPD Svoboda Rudi Jedretič pa je naslednjega dne 24. januarja zvečer gostovala z igro »Rdeče in modro v mavrici« v Bohinjski Češnjici.

V organizaciji krajevne organizacije ZB NOV in drugih DPO so marljivi športni delavci v nedeljo, 25. januarja zelo dobro opravili 1. patrolno tekmovalanje v smučarskih tehnikah na narodnega heroja in revolucionarja Staneta Žagarja na Srednji Dobravi. Nastopilo je 240 tekmovalcev in tekmovalk iz Slovenije, ki so nastopili v različnih starostnih tričlanskih skupinah.

Za številne občane Radovljice in Lesc, ki se v zadnjem času vse bolj navdušujejo za rekreativni tek na smučeh, je Telesnokulturna skupnost Radovljica to zimo strojno uredila tekaške proge med Radovljico in Lescami od Gradnikovega naselja proti Trati, medtem pa so tekaške proge ob železniški progi sami utrli rekreativci, največ iz Cankarjevega in Roblekovskega naselja. Te proge pa kvarijo pešci in konjeniki, zato je bilo izrečenih že veliko zahtev, da se strojno uredijo in zavarujejo tudi te smučine.

dihanju. Prsni koš se širi, dihalne mišice se krepijo, povečuje se pljučna kapaciteta.

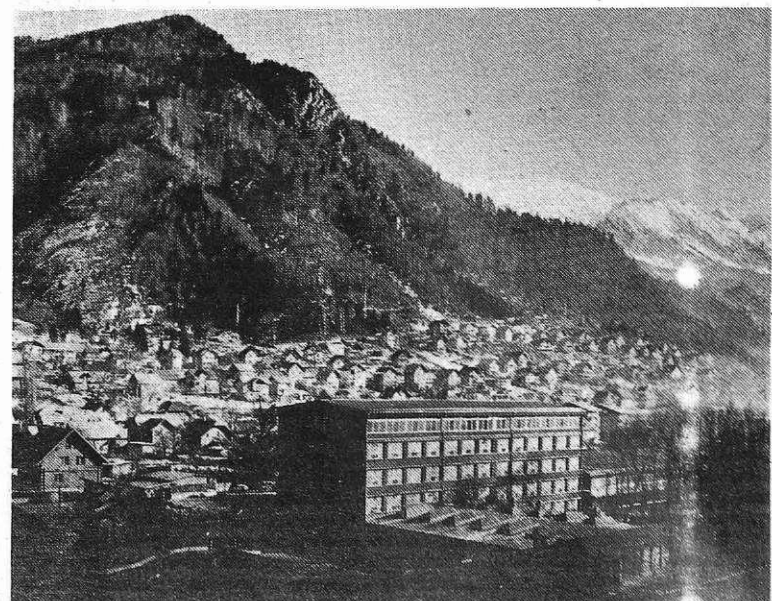
Seveda pa ne gre samo za učinek hoje na notranje organe in tudi ne samo za boj proti rejenosti, proti odvečni teži. Poživitev krvnega obtoka deluje spodbudno tudi na druge organe, celo na možgane. Med hojo so misli jasnejše, človek se vsaj za nekaj časa osvobodi vsakdanjega usmerjenega mišljenja, neredko pa se prebudi njegov dremajoči jaz in se oglašajo ustvarjalne sile.

Znani so primeri, ko se znanstveniki umikajo na samotne gozdne steze, da bi kaj temeljito premislili. Peš hoja »napravi modreca in poetičnega«.

Za športni način hoje je značilno, da se zavestno potrudimo, da ne hodimo samo lagodno. Srce se kaj kmalu odzove s pospešenim utripanjem, tudi dihanje postane globlje, posebno še, če se vzpenjamo navkreber. Med hojo se v prvih desetih minutah postopno ogrejemo - pretok krvi se med tem usmeri v delujoče mišice, kapilare se odpirajo, do mišičnih vlaken pronicata kisikom nasičena kri. Stanju, ko so mišice optimalno prekravljene, pravimo, da se je človek s svojo aktivnostjo »ogrel«. Seže zdaj so dani pogoji za večjo intenzivnost, za hitrejšo hojo in tek. Povečana obremenitev, če je redna in vztrajna, učinkuje na prilagajanje srca, ožilja in dihal na nove, to je povečane potrebe. Srce se s treniranjem hoje okrepi in poveča. Sposobnost treniranega srca se izraža v bolj gospodarnem delovanju: s počasnejšim utripanjem bolje oskrbuje tkiva s kisikom kakor poprej. Izboljša se tudi ožilje: arterije se širijo, kapilare pa se še bolj razvejajo in postanejo gostejše. Prizadevna in pospešena športna hoja je med drugim tudi učinkovita dihalna vaja. Lakota po kisiku spodbuja k hitrejšemu in poglobljenemu

ta», je zapisal profesor Leopold Stanek. Jakob Aljaž je med hojo komponiral, Lenin je hodil po sobi, ko je razmišljal in diktilal, Cronin je svoje ustvarjalno pisanje prekinjal s sprehajanjem po vrtu.

Hoja - šport naš vsakdanji - globoko smo prepričani, da gre za pomembno dejavnost, pri človeku vrača trud z zdravjem, največjim bogastvom. Ko razmišljamo o telesni kulturi za vsakogar ali o sistemu telesne vzgoje, primernem za prebivalce Slovenije - za ljudi s kulturnim odnosom do narave in z žlahtno planinsko tradicijo - pripisujemo hoji, prizadevni, živahni in vztrajni, izredno pomembno vlogo.



Jeseniška razglednica
(Foto I. Kučina)

ŠE ENKRAT: POLJE, KDO BO TEBE LJUBIL...?

V drugi številki glasila **Železar** je bil objavljen članek z naslovom **Polje, kdo bo tebe ljubil...?** Če bi avtorju odgovoril v svojem imenu, bi mu takole: »nihče, ker polja več ne bo...!«

Vsebinska tega sestavka je vsekakor vzbudila veliko pozornosti med jese- niško javnostjo, gotovo pa največ med institucijami, ki so omenjene in tako ali drugače prizadete. Med nji- mi tudi Kmetijsko zemljiška skup- nost občine Jesenice. Z vsebino član- ka je bil seznanjen izvršni odbor, ki je zavzel stališče, da na članek odgo- vorimo odkrito, brez ovinkarjenja, brez skrivanja stališč naše skupnosti do konkretnega vprašanja v Moj- strani in če bo potrebno tudi do ostalih spornejših lokacij na območ- ju naše občine.

Vsi, ki delamo in sodelujemo pri skupnosti smo bili začuden, ko pisec članka že uvodoma izvrši odboj, ki naj bi se prej zavedali proble- ma odtujevanja kmetijskih zemljišč primarni kmetijski dejavnosti, kot pa strokovnjaki – agronomi. Trdi- mo, da to ni res! Vendar ne samo strokovnjaki, temveč predvsem kmetje, ki tvorijo večino delegatov v samoupravnih organih kmetijske zemljiške skupnosti.

Ker je delo Kmetijske zemljiške skupnosti javno, smo pripravljene odpreti naš »arhiv člankov«, ki so nastajali ob »jeseničnem problemu« širše razsežnosti, kot je lokacija v Mojstrani in na katero se konkretno nanaša vsebina članka. Prav tako tudi naš arhiv, ki shranjuje proble- matiko večjih dimenzij. Izvolite to- variš Klinar!

Vendar to ni bistveno, kdo je tisti, ki mu je bolj pri srcu gruda zemlje, ki nas je vse, nas in jih (naše zanam- ce namreč) bo morala tudi v bodoče preživljati. Bistvenejše je, kdo je v trenutni situaciji bolj učinkovit, da zajezí plaz, ki še vedno drsi na rodna polja in jih oži.

Če bi bili kmetijski tako močni, da bi se lahko zoperstavili pritisku ostalih porabnikov prostora – kme- tijskega namreč – v nekmetijske namene, nam lahko avtor verjame, da se ta ne bi več odtujeval kmetu, ki ga je ustvaril, ga kultiviral, zalival z znojem in v času narodnoosvobo- dilnega boja celo s krvjo. Žal tisti, ki so članek prebrali, niso mogli biti se- znanjeni s kalvarijo prehojene poti ljudi, ki delamo pri Kmetijski zem- ljiški skupnosti. Zato želimo poveda- ti, da je bilo v tej smeri vloženega največ truda, največ skrbi za očuva- nje, čeprav skope kmetijske zemlje. Smer zemljiške politike je namreč natančno opredeljena v ustavi, za- konih s kmetijskega področja in na teh dokumentih napisanih resoluci- jah pristojnih upravnih in družbe- nopolitičnih organov na nivoju republike in tudi naše občine.

Vsekakor pa pisec članka pravilno ocenjuje kmetijsko vprašanje s širše- ga stališča, čeprav izhaja iz ene sa- me lokacije. Pri Kmetijsko zemljiški skupnosti smo zato še posebej zado- voljni, da v prizadevanjih za ohrani- tev kmetijskih tal – nenadomestljiv- vem osnovnem sredstvu za kmetij- sko proizvodnjo in ki ima široko druž- beno verifikacijo kot zgolj pridobi- vanje hrane (to je gotovo najvažnej- ši faktor) – nismo osamljeni. Nasprotno! Še radikalnejši zagovor- niki so med ljudmi, kakršen je tova- riš Klinar, ki je v časopisu posredo- val svoje misli vsem Jeseničanom. Prav je tako, predvsem za jeseničse razmere, kjer je kmetijske zemlje malo in ravno zato jo je treba ohran- jati ter z njo ravnati čim bolj racio- nalno. Tega žal na Jesenicah še ne moremo dojeti in nekateri nikoli ne bodo. Ali pa?

Vendar moramo kmetijski reči od- krito, kakšno je bilo naše stališče do tega prostora v Mojstrani, ki se mu spreminja namembnost. Že leta 1974 ali 1975, ko je šele pričela delovati in bila ustanovljena Kmetijska zemlji- ška skupnost, je bila tudi zaprosena za soglasje za spremembo namem- bnosti tega zemljišča, ki meri nekaj več kot 0,5 ha. Za jeseniške razmere velik prostor! Ni dvoma, da se ga ne bi izplačalo ohraniti tudi s stališča pridelovanja hrane! Vendar smo ta- krat – moramo priznati, še ne do- volj osveščeni – na osnovi zatečene- ga stanja in obstoječe urbanistične dokumentacije dali soglasje k spre- membi namembnosti. Poleg tega pa je temeljila naša ocena tudi na tem, da je to del prostora, ki je nekot z ostalim že urbaniziranim delom predstavljal kmetijski kompleks, vendar storjenih napak ni moč po- pravljati. Urbanizacija je stisnila in zaobjela ta prostor v meje naselja. Mogoče čvrsto zavestno – sistema- tično, morda zaradi strokovne zmote, morda zaradi naše neosveščeno- sti, morda zaradi miselnosti, da je naše blagostanje pogojeno le s teh- ničnim napredkom, morda zaradi preobledenosti »belega kruha«, mor- da... Prav gotovo pa zaradi »širo- kogrudnosti« naše družbe, da vsak

lahko načrtuje v prostoru, če je zato usposobljen ali pa ne. Na žalost zato največkrat prevlada »širši družbeni interes«, ki je ali ni interes občanov. Naš skupni interes je gotovo kom- plex vprašanj, ki se jih mora v tako tesnem prostoru reševati tenkočut- no, da bi zadostili vsem potrebam po prehrani ljudi, stanovanjih, locira- nju vseh infrastrukturnih objektov, komunikacij itd. A vse to se lahko reši in se tudi mora s pravilnim pri- stopom k razreševanju tvorstne pro- blematike.

Pri izdaji soglasja je KZS ocenila tudi kmečko vprašanje. Eden od pri- zadetih kmetov se je oglasil v pisarni naše skupnosti in smo mu pomagali rešiti njegov problem. To se sicer vedno ne da, pri skupnem in pred- vem pravočasnem reševanju zemlji- ških zadev, kar do sedaj ni bila prak- sa na Jesenicah, pa bi marsikateri problem vsaj omilili.

V decembru mesecu minulega leta je bila KZS ponovno pozvana, da poda svojo oceno, oziroma mnenje k tej lokaciji. Ko si je komisija ogleda- la prostor (v tem času je delegatski sistem zahteval nove člane v komisi- ji za prostorske ureditve pri KZS), je

ugotovila, da je tu že gradbišče in da bi bilo kakršnokoli mnenje z naše strani post-festum, zato smo organu tudi tako odgovorili in nismo dali nobenega mnenja.

Ni to linija najmanjšega odpora, vendar je treba reči še to, da je Kme- tijska zemljiška skupnost občine Je- senice ves čas optimalno sodelovala pri pripravi za sklenitev družbene- ga dogovora o prostorskem planu za območje občine. Ta lokacija pri usklajenem postopku vseh sode- lujočih ni bila nikoli sporna, niti omenjena. Kako se je KS Dovje- Mojstrana opredelila za to lokacijo nam ni znano.

Vsekakor se je treba zavedati, da imamo v občini Jesenice izrazito me- šana kmečko-delavska naselja, kar še danes povzroča določene težave pri lociranju delavskih stanovanj- skih enot v vaška kmečka jedra, bli- žino kmečkih gospodarstev in celo njihovo spreminjanje v stanovanj- ske objekte. Konkreten primer v Mojstrani nam je manj znan in tudi ni pristojnost KZS, da bi projektan- tu sugerirala kaj naj gradi na tej in nekaterih podobnih lokacijah.

Odgovorili smo iskreno, nikakor pa nismo prepričani, da smo tudi za- dostili avtorju članka.

Za KZS J. Šavor

V JESENIŠKI OBČINI POTEKAJO PREDAVANJA O LO

Med številnimi nalogami s po- dročja obrambnih priprav s katerimi se skorajda vsakodnevno srečujemo, je brez dvoma še posebno pomemb- no izobraževanje delovnih ljudi in občanov. Oddelek za ljudsko obram- bo pri skupščini občine Jesenice v dogovoru s komitejem za ljudsko obrambo in družbeno samozasči- to občine Jesenice in komiteji v kra- jevnih skupnostih vsako leto orga- nizira različna predavanja s področ- ja ljudske obrambe. Predavanja po- tekaajo v jesensko-zimskih mesecih v vseh krajevnih skupnostih v občini.

Lani v decembru so se ponovno začela predavanja, ki tokrat vsebu- jejo tri teme: Vojaško-politični po- ložaj v svetu, varnostne razmere pri nas in oblike subverzivne propagan- de; druga tema ima naslov Narodna zaščita in njene naloge in tretja Zračni desanti in protizračna ob-

ramba, služba opazovanja, obvešča- nja in alarmiranja.

Predavanja o vseh teh temah bodo potekala do meseca marca.

Zanimanje občanov je za to obliko izobraževanja s področja obrambnih priprav iz leta v leto večje, kar kaže udeležba na predavanjih. Pri tem je zanimiva ugotovitev, da je udeležba vedno boljša v izvenmestnih kra- jevnih skupnostih, prav na področju mesta Jesenic pa se z udeležbo gledi- na število prebivalcev ne morejo najbolj pohvaliti. Prizadevanja or- ganizatorjev teh predavanj so us- merjena tudi v to, da predavanja organizirajo na več krajih, pa tudi v bolj oddaljenih krajih, na primer, v Radovni. Tako so predavanja orga- nizirana na 32 krajih v vseh krajev- nih skupnostih jeseniške občine.

J. R.

KVIZ IN RAZGLASITEV REZULTATOV NA XI. SREČANJU TURISTIČNIH DELAVCEV GORENJSKE

Na XI. srečanju turističnih delav- cev Gorenjske, ki je bilo minulo soboto, 31. januarja, v Trzinu, se je pomerilo v znanju o turističnih zani- mivostih tržiške občine sedem turi- stičnih podmakov Gorenjske. Iz radovljiške občine se je ekipa osnov- ne šole Josip Plemelj z Bleda uvr- stila na drugo mesto, ekipa osnovne šole Prežihov Voranc z Jesenic pa je bila peta.

Prvo mesto in prehodni pokal je že tretjič zapored osvojila ekipa pod- mladka Turističnega društva Naklo, tretji so bili učenci osnovne šole Lucijan Seljak iz Kranja, četrta iz osnovne šole France Prešeren iz Kranja, šesto in sedmo mesto pa sta osvojili ekipi osnovnih šol Simon Jenko iz Kranja in Peter Kavčič iz Škofje Loke.

Na tem srečanju so vsem dru- štvom, ki so sodelovala na tekmo- vanju v prizadevanjih za lepo oko-

lico podelili priznanja in sporočili, da so v prvi skupini dosegli največ točk in to 110 v Lescah, s 108 točka- mi je bil drugi Predvor, tretje pa Cerklje, kjer so bili ocenjeni s 106 točkami. V drugi skupini sta bila z 98 točkami prva Naklo in Jezersko, s 97 točkami sta se uvrstila na drugo mesto Brezje in Jesenice, Poljane, ki so dobile 96 točk pa so bile tretje.

Vsi najbolje uvrščeni podmladki so prejeli pisna priznanja, za na- gradno pa se bodo udeležili izleta, ki bo marca v Portorožu. Kot prizna- nje za sodelovanje v prizadevanjih za lepo okolico pa bo avgusta izlet o spoznavanju lepote Gorenjske, ki se ga bodo lahko udeležili vsi, ki se bodo za to prijavili.

B.

LEP OBISK V VRBI IN DOSLOVIČAH

V jeseniški občini si vsako leto največ obisko- valcev ogleda dve rojstni hiši naših velikanov – Prešernovo v Vrbi in Finžgar- jevo v Doslovičah. Obisk v obeh hišah je bil v pretek- lem letu sicer nekoliko manjši kot leto poprej, pa vseeno zadovoljiv.

Prešernovo hišo si je lani ogledalo 27.046 ljudi, med njimi 18.762 otrok. Hiša je odprta vsak dan razen po- nedeljka od 9. do 12. in od 13. do 16. ure.

V Doslovičah pa si je Finžgarjevo hišo ogledalo 3834 ljudi, med njimi 3244 otrok. Ta hiša je bila lani tudi manj odprta kot prejš- nja leta. Sedaj si jo lahko ogledate ob torkih, četrt- kih, petkih in nedeljah od 9. do 13. ure ob sredah in so- botah pa od 13.30 do 17.30. Rk

Jure Košir, 3. r. OŠ
16. december, Mojstrana

PRETEKLO LETO JE BIL ZA KINOAMATERJE USPEŠNO

V petek, 23. januarja, so se na svoji redni seji zbrali člani filmske skupine Odeon. Najprej so obravna- vali organizacijo letošnjega desetega jubilejnega mednarodnega festivala amaterskega filma, ki bo od 14. do 19. aprila na Jesenicah. Jesečni ki- noamaterji bodo festival organizirali le v primeru, če bodo do začetka fe- stivala zagotovljena denarna sred- stva. Ker pa do festivala ni več dolgo in bo treba kmalu razposlati razpise, bodo morali čim prej dobiti denar.

Spremenile pa se bodo tudi propo- zicije festivala. Tako žiriranje fil- mov ne bo več štirinajst dni pred fe- stivalom temveč pred samim začet- kom prireditve. Žirija bo ocenjevala filme od ponedeljka, 14. aprila, do četrta, 17. aprila, v dopoldanskem času, v popoldanskem času pa bodo prikazali najboljši izbor filmov tiste- ga dne. Žiriranje filmov in popold-anske projekcije bodo v prostorih filmske skupine Odeon. V petek, 18. aprila, pa bo svečana otvoritev festivala in prikaz najboljših film- skih stvaritev kinoamaterjev, v so- boto, 19. aprila, pa podelitev nagrad, projekcija nagrajenih filmov in za- ključek festivala. V petek in soboto naj bi festival potekal v dvorani gla- dališča Tone Čufar na Jesenicah, kar pa še ni potrjeno.

V nadaljevanju so govorili o opravljenem delu v preteklem letu. Kinoamaterji so leto 1980 zaključili dokaj uspešno. Organizirali so deveti mednarodni festival amaterskega fil- ma, ki je uspel po finančni kot po organizacijski plati. S festivalom pa

so proslavili tudi 15-letnico skupine. Posneli so dva filma, ki sta uspešno zastopala skupino na festivalih, po osnovnih šolah so bili organizirani kino krožki, dva člana pa sta se ude- ležila seminarja za filmske mentorje v Kopru. Pripravili so tudi novelet- ne projekcije po vrstih ter projekcije za razne organizacije.

Za letošnje leto člani načrtujejo več akcij. Organizirali bodo filmski festival, ki bo jubilejni. S festivalom pa bodo proslavili 40-letnico Osvo- bodilne fronte, in 40-letnico vstaje jugoslovanskih narodov. V teku so tudi delovne akcije pri urejanju klubskih prostorov, začeli pa bodo tudi s snemanjem filmov za festiva- le. Organizirali bodo tečaj za kino amaterje v klubu in sicer konec februarja z zaključkom ob koncu marca.

Jesečni kinoamaterji so tudi predlagali, da bi bila vsak petek od 17. do 18. ure v društvenih prostorih dežurna služba za člane skupine in vse tiste, ki jih zanima filmska de- javnost. Po zaključku dežurstva pa naj bi bili filmski večeri, kjer naj bi člani Odeona in drugih kino klubov prikazali svoje filmske stvaritve. Prvič bodo uvedli dežurstvo 6. fe- bruarja v svojih prostorih na Cesti železarjev 26. Sledila bo seja izvršne- ga odbora skupine, po seji pa bo prvi filmski večer v tem letu, na katerem bo Ciril Svetina pokazal svoje filme o gorskem svetu pri nas in v tujini. Ob 15. uri istega dne pa bo delovna akcija pri urejanju tonskega studia in so na akcijo vabljeni vsi člani.

A. Kerštan

ČAROVNICE IZ MOJSTRANE (NE S KLEKA)

(O DRAMSKI PREDSTAVI MOJSTRANŠKIH OSNOVNOŠOLCEV)

Nekega četrta v oktobru nas je na dramskem krožku tov. Pečnikov presenetila z vprašanjem: »Ste za to, da postavimo na oder mladinsko igrco »Mala čarovnica, ki ni mogla biti zlobna? Ste pripravljeni zaigra- ti zares strašne, hudobne in zlobne čarovnice? Bi se poskusili v čarov- niškem krohotanju?« Vsi smo bili takoj zato, saj je bil naslov privlačen in zanimiv. In da bi se poskusili v čarovniškem krohotanju? Zakaj pa ne!

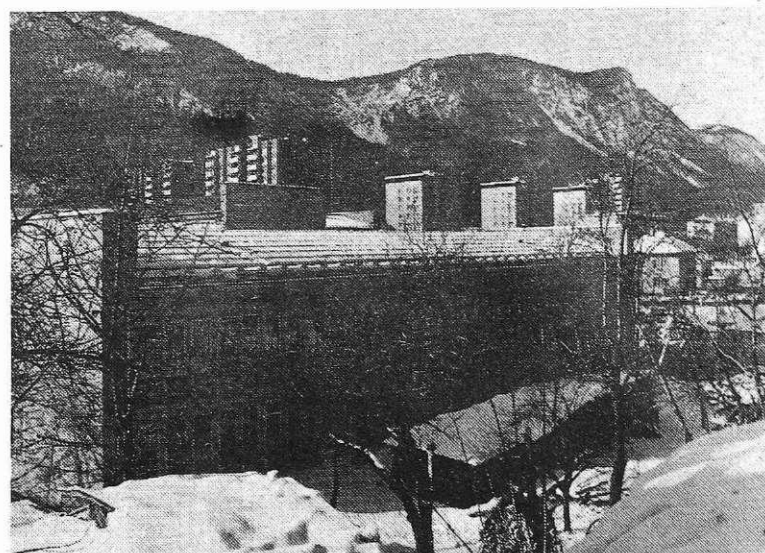
Navdušeno smo prihajali na vaje. Bolj ko smo tekste znali, privlače- nejša je bila igrca. Vzivali smo se v igranje in vsakič dodali še kaj no- vega. Končno smo se začeli pogo- varjati še o kostumih. Vse »čarovni- ce« smo si naredile volnene lasulje strupenih in kričavih barv, pri li- kovnem krožku smo oblikovali ko- stume – dolge obleke z visokim razporkom. Rešiti smo morali še zadnji problem – glasbeno spreml- javo. S pomočjo tovarišic smo iz- brali primerno in zelo učinkovito glasbeno spremljavo, ki je delovalo zares dramatično in čarovniško. Ob

glasbi se nam je ples na metlah zdel prav privlačen. Ko nam je tovariš za tehniko naredil še »light show«, smo bili pripravljeni, da se predstavimo gledalcem.

Končno je napočil naš »veliki dan«. Naličeni smo čakali, kdaj se bo dvignila težka zavesa. Končno! V nas so zasijali reflektorji, glasba je naznanila ples čarovnic. Dvorana je bila nabito polna in vsakdo od nas je sklenil, da se bo zelo potrudil. In res smo igro odigrali skoraj brez napake. Na koncu predstave smo še vzeli čarovniške metle in se priklonili navdušenim gledalcem. Vsi smo bili srečni, da smo igro zaigrali brez napak in zapletov. Čez nekaj dni smo igro ponovili tudi v Kranjski gori.

Vsebine Male čarovnice vam ne bom pravila. Bomo raje zajahali svoje metle, poleteli k vam in vam zaigrali igrco o mali čarovnici Marjetici, ki ni mogla biti zlobna.

Elica Sprager, 8. r.
Literarni krožek OŠ
16. december Mojstrana



Motiv iz Plavža (Foto I. Kučina)

NAJVEČJA KRAJEVNA SKUPNOST BO KONČNO LE DOBILA KNJIŽNICO

V ponedeljek, 9. februarja, ob 17. uri bo občinska knjižni- ca Jesenice slovesno odprla prostore izposojevališča na Plav- žu, Cesta na Golico 7.

Izposojevališče bo odprto za obiskovalce vsak ponedeljek in petek popoldne od 15. do 18,30 in vsak četrtek dopoldne od 9. do 12. ure.

Osnovni knjižni fond je sestavljen predvsem iz romanov in povesti, lažje memoarske ter poljudnoznanstvene književ- nosti in knjig za otroke. Tudi v bodoče bo matična knjižnica v to izposojevališče pošiljala predvsem knjige, ki jih ljudje radi bero. Tistim Plavžarjem, ki bi želeli kaj posebnega, pa priporočamo obisk v matični knjižnici na Trgu T. Čufarja.

Vljudno vabimo vse krajanje – zlasti tiste, ki knjižnice doslej zaradi prevelike oddaljenosti niso mogli obiskovati, da pridejo v izposojevalnico na Plavžu.

Marlyn FRENCH: Ženske. Založba Lipa 1981.

Zadnja leta sem v tej rubriki kramljal z bralci — med drugim — tudi o nekaterih sodobnih ameriških romanih, v katerih je bila v ospredju problematika odnosov med spoloma. Iz teh romanov — avtorji so možje kot E. Kazan, S. Bellow, J. Updike, N. Mailer — sem si ustvaril določeno predstavo o sodobni ameriški ženski, o zakonski zvezi in o tem, kakšni so odnosi po ločitvi. Mogoče je predstava, ki jo ti romani zbuja, je predstava, ki jo ti romani zbuja, če ima tudi ta medalja — kot vsaka — drugo plat, zakaj si je ne bi ogledali? Pravzaprav pa pričujoči izrazito feministični roman ni samo »druga plat te medalje«. Ne, to je prejšnji frontalni napad na prej omenjenih pisateljih črno, je pri Frenchevi belo — in obratno.

Pred nami je torej roman, ki bi mu težko očitali, kar tako radi očitamo modernim delom — namreč, da ni jasno, kaj je z njim avtorica želela povedati. Brez slepomišljenja lahko trdim: hotela nam je (dopovedati, da so ženske nasploh, torej skorajda brez izjeme, čudovita, zatirana in tragična bitija; na razliko od njih so možki — z zanemarljivimi izjemami — prazni in brezčutni, nasilni in diktatorski).

Nekje sredi romana se sicer zazdi, da vrag le ni tako črn; in da morda ne gre za avtoričine pogoje, ampak za poglede nekaterih junakinj. Podrobnosti vsebujejo nešteto odtiskov, ki niso črnbeli, ampak pričajo o razumevanju, pravičnosti, občutku za resnico. Zasnova celote pa cilja neizprosno v prej nakazano smer. Ko prebereš roman do konca, ti postane povsem jasna njegova »retorika«. Vprašujem se, ali je avtorica vsa leta, ko je pisala to velikansko delo, ostajala obsedena od ene same uprte misli? Ali pa je mogoče, kar se mi dozdeva, da je bilo tudi v njenem življenju — tako kot v romanu — idilično obdobje, ko ni bila prepričana, da so vsi možki fašisti?

Retorika tega romana je, kot reče, razvidna iz celote: iz njegove trdnosti. Ker se ta notranja razdelitev ne ujema z delitvijo na knjige in dele, bom raje govoril o treh fazah.

V prvi fazi pripovedi — lahko bi jo poimenovali »mračna predzgodovina zgodbe« — gre za mladostna leta glavne junakinje in za izčrpen oris njenega zakona. Avtoričina protimoška tendenca se tu razmahne z vso močjo. Junakinja je v zakonu zapostavljena in zatirana. Hkrati nam avtorica slika nešteto epizod iz soseke, v kateri junakinja živi s svojim možem zdravnikom.

Povsod pa naletimo na isto: v tej družbi je ženska na slabšem od zatiranih manjšin, recimo od črncev.

V NEDELJO PROSLAVA V VRBI

Zveza kulturnih organizacij občine Jesenice organizira v nedeljo, 8. februarja ob 17. uri v rojstni hiši dr. Franceta Prešerna v Vrbi proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku.

V kulturnem programu bodo sodelovali recitatorji amaterskega gledališča Tone Čufar z Jesenic in vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica.

FRANC DOLINŠEK RAZSTAVLJA V VERIGI

Od preteklega tedna dalje v sejni in sprejemni dvorani delovne organizacije Veriga Lesce razstavlja 14 svojih barvnih grafik — motivov iz jeseniške jeklarne — član likovnega kluba DOLIK France DOLINŠEK.

Svoje barvne grafike je v lanskem letu že razstavljal na Jesenicah, v prostorih delovne skupnosti skupnih služb SOZD Slovenske železarne v Ljubljani in v kulturnem domu v Kropi, v aranzmaju tovarne Plamen Kropa. Tako so prek grafik spoznali mnogi delavci skupnih služb SOZD in v dveh predelovalnih kolektivih delo jeseniških jeklarjev, ki jim je Dolinšek s svojimi grafikami dal izjemno mesto v slikarski ustvarjalnosti.

Razmere so dejansko take, da je ne pehajo le v samoodrekanje, ampak v popoln propad. Samomor in duševna bolezen sta nekaj čisto vsakdanjega. In kaj tiči za vsem tem? Niti ena teh žensk nima moža, ki bi bil zmožen spoštovati njeno osebnost. Najbolj boleče se to čuti na področju spolnosti. Vse te ženske so bodisi spolno hladne bodisi pretirano čutne. Možje ravno temu primerno: prve vesele posiljujejo, drugim kratijo vsako veselje.

In čeprav je tu stran za stranjo govora o samih vsakdanjih in hkrati mučnih zadevah, te roman vseeno čedalje bolj priteza. Je to čar resnice? In če je tako, potem se vprašam, ali je resnica lahko pristranska? Ali pa »resnica«, ki popravlja neko drugo »resnico« nujno mora biti pristranska in po svoje fanatična?

Porajajo se tudi bolj konkretna vprašanja. Na primer, zakaj so ti možki take pošasti? Zakaj so se spremenili v nekatere stroje za pridobivanje denarja? Kje je njihova človečnost — če je sploh kdaj bila? Se Updike, Bellow in drugi lažejo, ali pa so popolnoma slepi? Vendar je očitno, da ima Frencheva nekaj skupnega s prej omenjenimi možskimi šovinisti: tako ti pisatelji kot Frencheva govorijo ves čas s stališča tistega partnerja, ki je žrtev. Ta partner je umetnik, ali pa vsaj v to stran udarjen. Junak vedno stoji zunaj pridobitniškega kapitalizma, mu nasprotuje, se z njim tako ali drugače spopada — ali pa vsaj nima poslušna za poslovnost. Drugi — hudobni — partner pa je kajpak povsem prilagojen pridobitniškemu sistemu in je zato razčlovečen. Vsi torej govorijo o istem: le v tem je razlika, da je junak tega ali drugega spola.

Druga faza pripovedi: junakinja je mož zapustil, po petnajstih letih življenja se je odločila, da bo začela samostojno življenje. Vpiše se na univerzo in se udeležuje živahnega revolucionarnega vrveža ob koncu šestdesetih let. Vendar junakinja zdaj ni več v središču pozornosti. V ospredje stopi kolektiv njenih kolegic, ki so zvečine fanatične feministke. Tej fazi bi lahko rekli »vmesna idila«. Tudi glavna junakinja končno doživi srečno ljubezen, ko najde moškega, ki po vsem videzu

ni tak, kakršni so vsi. Zdi se, da so vse teze iz prvega razdobja ovržene ali vsaj ublažene.

Gre za opis obdobja, ko se je zazdelo, da se bo družba izobčila (in odtujenosti) konec koncev spametovala in prerodila v nekakšno kulturno revolucijo. (Gre za plimo, ki je navsezadnje segla tudi do naših obal in ki jo zvečine poznamo pod imenom hipijevstvo.) Studentovska klapa, ki jo avtorica tu opisuje, je na trenutke podobna srečni utopiji. Možki so v tej klapi le nekaj nenevarnih in bolj ali manj brezbarvnih dodatkov. Jedro klape so starejši študentke, med njimi je tudi nekaj pravih lezbijk. Posebno pozornost zasluži avtoričina vera v prerodenje kolektiva: vera v človeško, bolj rečeno v žensko solidarnost.

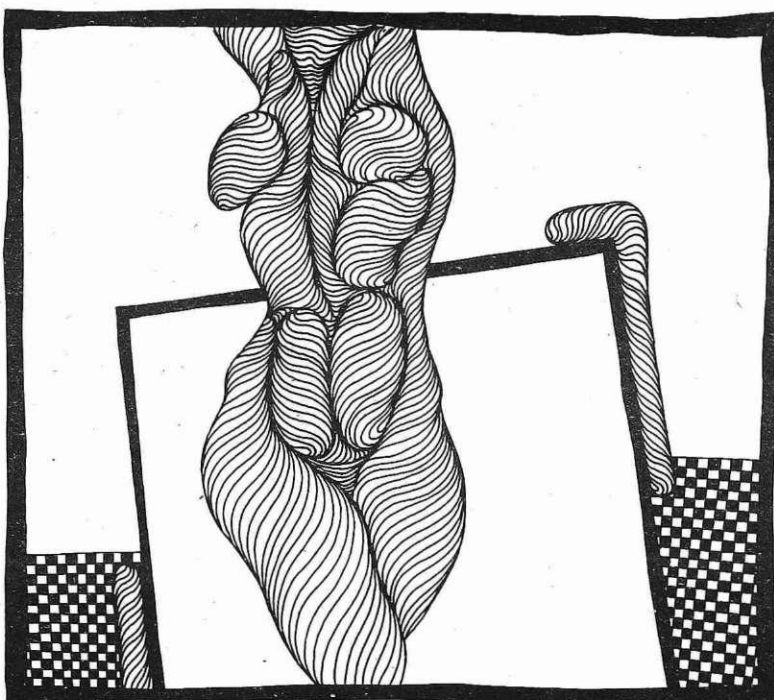
Pravila dobrega govornišva pa pravijo, da je treba najmočnejše argumente prihraniti za konec. Po vmesni idili mora torej priti do tragične katastrofe — če je namreč tako, da je ta svet nenaklonjen človeški sreči, in če so hkrati temu krivi možki kot slepo in nepopolnoročno orodje zla. Avtorica je za vrhunec prihranila podoben opis nekega zelo grdega posilstva. Posiljena je bila hči ene izmed junakinjin prijateljic. Epilog na sodišču je bil po svoje še huji. Obe — mati in hči — sta odslej povoženi bitiji. Vzporedno s tem pa se skrha tudi idila glavne junakinje. Tudi njen ljubimec, tako se izkaže, ni zmožen razumeti, da ima njegova partnerka svojo lastno osebnost. Ko se ona noče odreči karijeri njemu v prid, jo zapusti. Kar nam je avtorica hotela povedati, je s tem dokončno dokazano.

Privlačnost romana pa seveda ni v njegovi tendenčnosti. Pristranskost in tendenčnost nista uničili pisateljičnega talenta, nasprotno, dali sta mu krila. Bojim se samo, da bodo po tej knjigi segale predvsem osebe, ki si bodo ob njej še bolj razvemale protimoška čustva, se pravi ženske, ki že vnaprej delijo avtoričine pogoje na to tematiko. Seveda jim grenkega veselja, ki ga bodo imele ob tem, ne kaže zavidati. Sam pa bi knjigo rajši priporočil tistim, ki se jim bodo ob branju odprli čisto novi pogledi na nekatera bistvena življenjska področja. Podobno, kot so se meni.

Marko Hudnik

NEJČ SLAPAR ZA OTVORITEV LETOŠNJE RAZSTAVNE SEZONE

Letošnjo razstavno sezono bodo jeseniški Dolikovci pričeli v petek, 6. februarja z otvoritvijo rastave slik kranjskega slikarja Nejča SLAPARJA, ki s po petletnem premoru znova predstavlja na Jesenicah s samostojno razstavo.



S to razstavo bodo tudi počastili slovenski kulturni praznik, ki ga praznujemo ob obletnici smrti dr. Franceta Prešerna. Po tradiciji so se za ta praznik predstavili s kolektivno razstavo svojih del člani likovnega kluba DOLIK, ki bodo tokrat svojo kolektivno razstavo odprli 20. februarja in z njo slavili tudi 35. letnico svojega neprekinjenega delovanja. Toda to stvari nič ne spreminja, kajti Dolikovci kot organizatorji likovnih razstav na Jesenicah so ostali zvesti obljubi, da vsako leto počastijo Prešerna in kulturni praznik Slovencev z likovno razstavo.

Nejča Slaparja in njegovo likovno ustvarjalnost je umetnostni zgodovinar in likovni kritik dr. Čene Avguštin predstavil takole:

NEJČ SLAPAR, rojen 10. marca 1945 v Stražišču pri Kranju, grafik — oblikovalec v TK Gorenjski tisk Kranj.

Grafične zasnove Nejča Slaparja, ki so jih sestavljale kontrastno obarvane in v obdajajočem ambientom tako ali drugače povezane črte, ploške in telesa, s katerimi se je avtor nekaj let soočal z občinstvom in prostorom v različnih galerijah pri nas in drugod, so v zadnjem času izgubile svoj pretežno geometrični oblikovni značaj in se prelevile v izrazito tonsko ugašeno krajinsko sceno. Slaparjeva dosedanja oblikovno čista likovna stremjenja so naenkrat prestopila meje grafičnega, se začele usmerjati v slikarstvo in dobila poudarjen izpovedni značaj. To nihanje med nekdanjim grafič-

1. **Prešernov koledar 1982** bo kakor vedno opremljen z reprodukcijami enega izmed velikih slovenskih slikarstev. Poleg koledarskega dela bo imel še vrsto člankov iz družbenopolitičnega, narodnega in kulturnega dogajanja v sedanjosti in preteklosti ter zanimive zapise o aktualnih svetovnih zanimivostih in problemih.

2. **Smiljan Rozman: Ta glavna Urša** — To naj bi bila mladinska povest, čeprav je bolj namenjena odraslim. Pisatelj je zapisal: »V zgodbi želim prikazati razvoj otroka, vkljenjenega v družino, ki je zagledana v današnjo stvarnost, otroka pa vzgajajo še vedno v malomeščanščini.«

3. **France Bevk: Ljudje pod Osojnikom** — V knjigi je z veliko silo prikazan kmetiški svet. Godi se v hribovskem svetu, v Bevkovi rodni deželi pod Kočko. Knjiga bo današnjemu bralcu povedala o kmetištvu še več, kakor je mogla ob izidu pred petinštiridesetimi leti. Roman je sprejela Prešernova družba ob deseti obletnici pisateljeve smrti in ob devetdesetletnici rojstva. France Bevk je bil med ustanovitelji Prešernove družbe in njen zvesti sodelavec.

4. **Miroslav Pahor s sodelovanjem Ilonke Hajnal: Po Jamborni cesti ... v mesto na peklu** — Knjiga je zgodovinsko branje, napisana je po ustnih izročilih. Pripoveduje o stari rimski cesti pod Nanosom, po kateri so prevažali naš les predvsem v tržaške ladjedelnice. Spoznamo, kako je bila slovenska pokrajina pomorska vse tja do Ljutomerja.

5. **Andreja Grum: Hitro pripravljene jedi** — Je priročnik, kako je mogoče dan za dnem pripravljati okusne tople obroke brez daljšega izgubljanja časa.

Prednaročniška cena celotne zbirke znaša 300 din (broširana izdaja) in 400 (vezana v celo platno). Velja za tiste naročnike, ki bodo poravnali naročnino do 30. junija 1981.

Zbirko **Ljudska knjiga** želi Prešernova družba predstaviti dela uglednih pisateljev z vseh kontinentov.

1. **Adil Jakubov: Ulugbegovi zakladi** — Ta obsežni in napeti roman je postavljen v sredino 15. stoletja. Takrat so v deželah okrog pravljicnega Samarkanda divjali neizprosni boji med potomci slovitega turkana Timurlenka. Njegov vnuk Ulugbeg je bil izredno napreden mož, pomemben znanstvenik in izumitelj. Prav njegova razgledanost in človečanska naprednost sta bila marsikomu iz njegove barbarske okolice trn v peti. Njegov častihlepi sin je zbral okrog sebe najbolj zagrizene Ulugbegove sovražnike, verske fanatike in druge mračnjake, ki se hotel polastiti oblasti in bogastva. Učenjak in ljubitelj umetnosti mora v boju proti lastnemu sinu, ki si je že prisvojil dober del dežele. In tu se začne razpletati napeti roman.

2. **Janosch: Holonek ali dobri bog iz gline** — Janosch, s pravim imenom Horst Eckert, je gotovo eden najbolj privlačnih pisateljev v Zvezi republik Nemčiji. V Holoneku opisuje dogajanje v letih 1930 do 1945, čas tako imenovane »velike nemške zgodovine«, kakor se ta kaže prebivalcem vasi ob nemško-poljski meji. Delo je napisano s sijajnim humorjem in proti koncu tudi s krepko satiro.

3. **Philip Roth: Zbogom, Columbus** — Je prva daljša pripoved danes že znamenitega ameriškega avtorja. Napisana je izredno tekoče, lahko, s hudo mušnimi opisi razmer pri siromašnem Neilu doma in s privlačno ironijo na račun bogate Brendine družine. Brendina družina je vzela k sebi za štirinajst dni trindvajsetletnega študenta filozofije Neila. Med njim in najstniko Brendo se splete prežgodnja ljubezen, ki Brendinim staršem ni všeč.

4. **Leonard Kibera: Glasovi v temi** — Gerald, dramatika, spodbujajo vsi, naj piše o sedanjem afriškem trenutku. Med njim in učiteljico Wilno se stkejo globoke ljubezenske vezi. Ob njuni zgodbi se prepletajo ostro zarisane podobe bogatašev in revežev, črncev in belcev, izkoriščevalcev in zatiranih. Njihova srečanja so bežna, so kot glasovi v temi. Najrevnejša množica se sprašuje, kaj je ostalo od vseh sanj, ki so bogate in revne povezovala v dolgih, temnih dnevih kolonialne zgodovine Kenije. Delo je izredno prodoren prikaz razmer, kakršne so zavladale v Keniji, potem ko si je dežela priborila neodvisnost.

5. **Kobo Abe: Ženska s peščin** — Roman je delo japonskega avtorja in je bil preveden v vse svetovne jezike. Po njem je bil posnet film, ki je prejel posebno priznanje kritikov v Cannesu leta 1963. Džumpei Niki, čigar strast je zbiranje metuljev in drugih žuželk, nekega dne izgine in proglasijo ga za mrtvega. V resnici mož živi v majhni obmorski vasi, ki jo nenehno ogroža povsod prodirajoči pesek. Vaščani v boju v tej nenavadni nevarnosti možu ne pustijo oditi, saj jim je vsak par rok življenjsko potreben. Prisilijo ga, da sredi peščin živi z mlado žensko, kajti pesek grozi, da bo zasul njen dom. Žena zanosi. Džumpei pa se znova znajde na robu sipin. Bo pobegnil?

6. **Siegfried Lenz: Vzor** — trije pedagogi se zberejo, da bi predstavili mladini našega časa vzor. Medtem, ko ti učitelji-znanstveniki iščejo vzornike, se vsak po svoje ubadajo z zasebnimi težavami. Vsak si zamišlja drugačnega vzornika. Končno se jim zazdi, da bi bila vzor biologinja, Lucy Beerbaums, ki je šla v Grčijo in se tam priključila gibanju, ki se upira oblasti polkovniške hunte.

Vseh teh šest romanov, vezanih v platno, dobite za 800 din.

Mesečna revija za mlado in staro OBZORNİK stane 300 din. Pri Prešernovi družbi lahko vedno dobite tudi Poezije, slike in značke dr. F. Prešerna ter knjigo Franca Šetince: Misel in delo Edvarda Kardelja.

Vse to lahko naročite pri poverjenikih družbe, ki so po vseh šolah, v mnogih organizacijah in knjigarnah. Lahko naročite tudi po pošti ali telefonu. Naslov: Prešernova družba, Borsetova 27, p.p. 41/1, 61000 Ljubljana, telefon (061) 21-440.

nim in novim, slikarski govoric bližjim izrazom daje razstavljenim skrilnim platnom poseben značaj in tezo predvsem v smislu vsebinske poglobljenosti likovnega dela.

Nejč Slapar je svoja krajinska vidanja postavil v ostro nasprotno luč, s čimer so iz ozadja izstopajoče arhitekturne dominante skupaj z zdaj vidno, zdaj zopet skrito podobo avtorja postale nosilke dogajanja. Njihovo s tragiko prežeto vlogo podčrtuje krajinski okvir s svojimi razpoloženskimi primesmi, ki jih sestavljajo tako grafični kot slikarski elementi.

Kot trdo zvite kite konopljinih vlaken se nam kažejo elementi, iz katerih sestavlja Nejč Slapar svoje, na aparistični stilni imenovalec oprte risarske kompozicije. Vendar ti svitki s svojimi spremenljivimi oblikami in položaji ne sodijo le v sestav nekega izvirnega likovnega komponiranja, temveč imajo tudi globlji, simboličen pomen. So pravzaprav stilizirani deli človeškega telesa, ki v svojih spleth in prepleth ustvarjajo podobo razgibanega dogajanja. Substanca opartistično zasnovane šahovnične mreže oziroma

črtovja, ki se pojavlja kot polnilo med personificiranimi risanimi svitki, deluje kot neke vrste medcelična tekočina, ki omogoča neovirano gibanje likovnih elementov.

Po tematski strani predstavlja cikel Slaparjevih risb s tušem zbirko erotično obarvanih prizorov v skupnim naslovom: Slutnja poletja. Slikar erotičnih scen ne prikazuje, temveč jih le nakazuje. Razstavljeno vrsto risanih prizorov bi lahko imenovali erotično občuteno igro poosebljenih likovnih prvin, s katerimi slikar dosegla željen izraz, ne da bi pri tem zašel v banalnost. V erotično sceno Slaparjevih listov je pogosto vnešena spremljajoča obrobna tema, ki pojasnjuje osnovno motiviko, opredeljuje odnose med slikarjem in dogajanjem v sliki in s tem ustvarja tisto potrebno atmosfero, ki daje kompoziciji vsebinsko polnost in oblikovno zrelost.

Razstava slik Nejča Slaparja, ki jo bodo odprli jutri v petek, 6. februarja ob 18. uri s krajšim kulturnim programom, ki ga bodo izvajali učenci Glasbene šole Jesenice, bo odprta do vključno 17. februarja vsak dan, razen nedelje, od 7.30 do 12. ure od 16.30 do 19. ure.

PRED 60 LETI, 2. FEBRUARJA 1921, SE JE RODIL TK SKALA

V dvajsetih letih je Slovensko planinsko društvo, od leta 1893 do prve svetovne vojne, izšlo iz svojih prvih letov. V prvih letih je bilo društvo v obliki ljubiteljskega združenja, ki je bilo namenjeno predvsem izobraževanju in raziskovanju. Vendar je bilo tudi v prvih letih društvo v obliki ljubiteljskega združenja, ki je bilo namenjeno predvsem izobraževanju in raziskovanju.

Vajenci, dijaki, trgovski pomočniki, delavci, tehnik in drugi iz ljubljanskih predmestij so prvi prišli na planinsko bleda. Prvi prišli na planinsko bleda so bili predvsem vajenci, dijaki, trgovski pomočniki, delavci, tehnik in drugi iz ljubljanskih predmestij.

Pred 60 leti, 29. novembra leta 1920, so bila sestavljena pravila turističnega kluba. Prvi prišli na planinsko bleda so bili predvsem vajenci, dijaki, trgovski pomočniki, delavci, tehnik in drugi iz ljubljanskih predmestij.

Prvi občni zbor TK Skala je bil 2. februarja 1921 v Prešernovi sobi restavracije Novi svet v Ljubljani. Udeležilo se ga je 23 aktivnih članov.

TK Skala je takoj po ustanovitvi s svojimi aktivnimi člani razvil izredno vsestrano aktivnost. Prvi predsednik Karl Zorko je bil skupaj s podpredsednikom Metodjem Badjurjem in vsemi ostalimi dvajsetimi člani odbora izredno aktiven. Skalaši so organizirali članom Slovenskega planinskega društva ponudili najtežje sodelovanje. Skalaški so se kolektivno pridružili tudi člani Gada, ki so znatno pomladili in pomnožili njihove vrste. Tako po občnem zboru, 5. februarja 1921, so v Skalo pristopili številni pomladni aktivni plezalci - brata Vladimir in Mirko Kajželj, Ante Gnidovec, Stane Hudnik, Karlo Tauzer, Herbert Brandt in drugi, ki so se hitreje zavrteli razvojno kolo Skale v plezalni in smučarski šport. Skala je bila pozneje, med obema vojnama naš najštevilnejši in najboljši klub zbranih plezalcev, alpinistov in smučarjev vseh zvrsteh.

Sedmega junija leta 1921 je bil sklican izredni občni zbor na katerem je bil za predsednika izvoljen Stane Tominec, ki je pomiril ekstremiste in opozicijo.

Skalaši so marljivo sodelovali in pomagali pri širjenju planinstva planinskega društva, vztrajno so nadelovali planinske in plezalne poti, veliko so prispevali tudi k mobilizaciji planincev v plezalnoalpinistični in smučarski šport. Razvijali so tudi foto in filmsko aktivnost (V kraljestvu Zlatoroga in Triglavske strmine).

28. junija 1921. leta se je v Turški gori smrtno ponesrečil prvi Skalaški Karlo Tauzer, leta 1924 se je Skala ovila v črni žarni trak. V Kotu pod Peklom se je smrtno ponesrečil 16. aprila Ante Lenarčič, pozneje pa je gora zahtevala življenja Antona Hlebanja, Klementa Juga in Vladimirja Topolovca.

Z Rudolfom Badjurjem in Antejem Gnidovcem so Skalaši močno podpirali in razvijali visokogorski smučarski šport. Že leta 1921 so skupaj z drugimi smučarji ustanovili jugoslovansko zimskošportno zvezo, istega leta pa so 20. februarja kot zmagovalec nastopili tudi na prvi jugoslovanski smučarski tekmi v Bohinju.

USPELA SNAKAŠKA PRIREDITEV

Društvo upokojencev Žirovnica je v prizadevanju za pozitivno športno rekreativno dejavnost in za večje sodelovanje med društvi upokojencev v jesenski občini organiziralo prvo sankaško tekmovalno za prehodni pokal društva upokojencev Žirovnica, ki naj bi postalo tradicionalno. Tekmovanje je bilo v soboto, 31. januarja na prelepi, zelo gozdni in nezahtevni progi, ki poteka po gozdni poti od Valvasorja v Zavrčnico. Na tej poti se lahko postavijo sankaške proge za vse razrede tekmovalcev, od cibicencev do veteranov, kar je odvisno od postavljene starta in cilja. Izredna je tudi za rekreativce, zlasti za tiste, ki so fizično sposobni, da se povzpnejo (po »rudi poti«) do Valvasorja saj bodo nazaj grede uživali v prijetni vožnji na lepi nekaj kilometrov dolgi progi, ki poteka po gozdni poti.

Skoda, da se sobotnega tekmovalnega ni udeležilo več društev upokojencev naše občine. Sodelovali so le društvo upokojencev Jesenice in Dovoje-Mojstrana s po tremi tekmovalci in domače društvo s sedmimi tekmovalci.

REZULTATI:

V ekipnem tekmovalju (3 tekmovalci) za prehodni pokal je zmagala 1. ekipa DU Žirovnica (Anton Zupan, Ivan Lužnik in Matevž Klemenec) v času 16,29 pred ekipo DU Jesenice (17,08), drugo ekipo DU Žirovnica (17,30) in ekipo DU Dovoje-Mojstrana (17,38).

Med posamezniki je bil najboljši Vinko Razinger (05,09) - DU Jesenice, 2. Anton Zupan (05,26), 3. Ivan Lužnik (05,30) oba DU Žirovnica, 4. Pristavc (05,31) - DU Mojstrana, 5. Klemenec (05,33) - DU Žirovnica, 6. Gorše (05,39) DU Jesenice, 7. Hribnik (05,39) - DU Žirovnica, 8. in 9. mesto si delita s časom 05,48 Smolej - DU Mojstrana in Dolar - DU Žirovnica, 10. Jauh (06,05) - DU Žirovnica, 11. in 12. mesto si delita s časom 06,21 Jereb - DU Mojstrana in Košir - DU Jesenice, zadnji pa je bil Kokalj (06,49) - DU Žirovnica.

Rezultati kažejo na zagriben boj tekmovalcev, čeprav starejših in večina nad 60 let starih. Drugo zimsko sezono pričakujemo večji udeležbo. Želimo celo, da bi se tekmovalci udeležili vsa društva upokojencev naše občine.

Društvo upokojencev Žirovnica

Janko Ravnik je 9. marca 1922 postal predsednik skalaškega foto odseka.

Smrti prvih Skalašev leta 1921 in še posebej leta 1924, ni zavrla aktivnost plezalcev in alpinistov, nasprotno, najvišje in najtežje stene v Savinjsko-kamniških planinah in Julijskih Alpah so dobivale težke in ekstremno težke prvenstvene »skalaške« smeri.

S prihodom in nastopom dr. Henrika Tuma, Mire Marko Debeljakove in številnih drugih ki so bili vajeni pisati so Skalaši znatno popestrili in obogatili slovensko planinsko-alpinistično literaturo (Nas alpinizem 1932, Pomen in razvoj alpinizma in drugo). V veliki želji, da bi približali plezalcem in alpinistom skalni svet so Skalaši začeli prvi graditi gorska zavetišča, bivače. Leta 1935 bivač št. I, ali Matevžev (Freljov) v Veliki Dnini pod severno steno Skrlatice in že naslednje leto (1936) bivač št. II na Jezerih pod Rokavi in Oltarji. Zgradiili pa so tudi skalaški dom na Rjavji skali leta 1934 na Voglju in skalaško koto na Rožni nad Jesenicami v Karavankah (1932-1934).

Skalaši so 17. septembra 1922 ustanovili tudi svojo podružnico v Bohinju, ki pa je že naslednjega leta prenehala delovati in je bil nje sedež 16. decembra 1923 prenehan na Jesenice, kjer se je v kratkem času razvila najaktivnejša in najmočnejša skalaška organizacija z odličnimi in vrhunskimi plezalci, alpinisti, sankci, smučarji, fotografi, slikarji in graditelji skalaških planinskih postojank in bivačev. Bili so tudi najuspešnejši, nesebični in pošteno vredni gorski reševalci.

Glas o vsestranskosti vrhunskih dosežkih Skalašev je mogoče odjeknil ne samo širom Slovenije, temveč so temu glaslu prisluhnili tudi v ostalih krajih Jugoslavije, kjer so se delovni ljudje in mladina zanimali in navduševali za planinstvo, plezanje, alpinizem in smučarski šport.

DO PRIHODNJE ZIME NOVA SMUČIŠČA ZA 3.600 SMUČARJEV

Turistični delavci Kranjske gore in jeseniške občine nasploh, že dolgo vedo, da sedanje zimskošportne zmogljivosti tega področja ne morejo zadovoljiti povpraševanja. Vedno več je smučarjev, ki zaradi vsestransko ugodnih pogojev prihajajo na smučišča od Mojsstrane do Rateč.

Da bi ugodili vedno večjemu povpraševanju in da se naši smučarji ne bi vozili iskat prostor naprej čez mejo, so pri turističnem društvu v Kranjski gori, skupaj z drugimi dejavniki, že pred več kot petimi leti začeli načrtovati nova smučišča na Vršici, s Kurjega vrha, z Vitranca, Petelinjke, Vrtaške planine in Črne gore. Načrti za edino možno rezervno progo za svetovni pokal z Vršice, ki so jih izdelali pri Emona projektu, so običajni v predalih, ker so zagovorniki varstva narave, zavili njihovo uresničitev.

Vid Černe, direktor TOZD Žičnice Kranjska gora, je v zvezi s tem dejal: »Vršičke žičnice ne bi pokvarile narave. Vršič z ureditvijo smučišč nima kaj izgubiti! Nasprotno, z ureditvijo tega področja bi se ustvaril zaokrožen sistem, razen tega pa bi z ureditvijo smučišč na tem območju, nekdo moral bežati nad hudoourniki in plazovi. Sedaj pa je to področje popolnoma ne nadzorovano, kljub temu, da ga dosti obiskujejo planinci in številni smučarji v času pred in po smučarski sezoni v Kranjski gori.«

Idejni načrti za zgraditev smučišč s Kurjega vrha niso detajlno obdelani, ker Kranjska gora ni dobila svetovnega prvenstva v letu 1982. Ko so turistični načrtovalci zvedeli, da tudi že s pripravljenimi Vršicem zaenkrat ne sme in ne more biti nič, so se takoj lotili obdelave novih prog z Vitranca proti Podkorenju, proti Zelencem in Ratečam. Tu pod Vitrancom in Ciprnikom so namreč veliki, prostrani travniki, pašniki, nekaj pa je tudi polja, tako da za ureditev smučišč ne bo potrebnih večjih posekov in zemeljskih del.

Tako bo prihodnja zimsko sezona za smučarje na tem področju več prostora. Tudi za prenočitvene zmogljivosti kaže dobro. V zvezi s tem bodo predvsem v Podkorenju in v Ratečah povečali število postelj in to pri zasebnikih.

Izvajalci, ki bodo prevzeli ta dela, bodo morali krepko planirati v roke, da bodo nove žičnice stekle do roka, ko se v Dolini začne polna zimska sezona. Žičničarji so v zvezi s tem poudarili, da bo to moralo biti do roka brezpogojno narejeno, ker ne bodo priznali nobenih opravičljivih izvajalcev.

Ob vsem tem se lahko vprašamo, kje so viri za to in kaj smo naredili, da bi dvorano dokončno uredili. In ne samo to, ta čas dvorane zahteva tudi nujno sanacijo. Sprašujem se, ali zase še danes ne znamo ali pa ne znamo poskrbeti, da bi se v dvorani gledalci bolje počutili, še posebno pa da bi številni mladim hokejistom in mladim zagotavlili boljše pogoje za delo. Mladim rod jesijskih hokejistov zadnja leta dokazuje, da hokej ne bo izumrl, ampak da kvaliteten raste naprej. To je en vidik, ki zahteva ureditev dvorane, drugi se bolj pomeni pa je, da se na dvorani dela že gospodarska škoda.

Podružnico TK Skala so leta 1923 hoteli ustanoviti tudi v Kranjski gori, po letu 1925 pa tudi v Kranju in na Bledu. O uspehih Skalašev so govorili tudi v Celju, Rušah, Mariboru in po letu 1937 tudi v Trzinu. Na žalost pa je vse bolj ali manj ostalo le pri željah.

Skalaši iz Ljubljane, Bohinja in še prav posebej z Jesenic so med obema vojnama od leta 1921 do 1941 pospešili razvoj našega klasičnega planinstva v vrhunski smučarski, plezalni šport in alpinizem. Poleg teh osnovnih zvrsti pa so usmerjali mladino v načrtno aktivno psihično in fizično rekreacijo in krepili ljubezen do domovine. Iz vrst Skalašev je izšlo veliko prekaljenih smučarjev, plezalcev in alpinistov, ki so te zahtevne športe dostojno in častno reprezentirali v najtežjih domačih in tujih stensih in gorah ter mnogih domačih in tujih smučarskih tekmovanjih.

Skalaši so vsakakor med obema vojnama odigrali pomembno vlogo v zgodovini našega planinstva, smučarskega in plezalnega športa. Pred šestdesetimi leti, leta 1921 so z ljubeznijo in idealizmom začeli uresničevati visoko postavljene cilje. Vseh niso dosegli, kajti svet je po letu 1936 začel z veliko naglico drveti v novo blazno morijo. Tudi v delo Skale so se vtrili lažni, sovražni elementi, ki so grobo rušili tekočo doseženo.

Vsekakor Skalaši v naši zgodovini zaslužijo ustrezno mesto, saj je njihovo vzgojno delo darovalo našemu osvobodilnemu boju številne junake: Bena Andervalca, Franceta Ogrija, Ceneča Padaršiča, Roka Kramarja, Slavka Prevca, Miha Ariha, Mirana Cizija, Aleša Stanovnika, Matevža Frelja, Bogdana Jordana, Tomaža Godca, Franca Hereta in mnoge, mnoge druge, ki so v predvojni letih kovali in kalili v gorah, katere so v NOB znali tudi braniti in zanje in našo svobodo tudi krvaveti in umirati.

P.S. Sredi letošnjega poletja, v času glavne triglavske planinskoturistične sezone bo triglavska planinska muzejska zbirka v Mojsstrani v sili 16. december uredila bogato razstavo o delu in življenju Skalašev med obema vojnama.

Planinska zveza Slovenije pa bo jeseni, ob zaključku letošnje planinsko-alpinistične sezone, organizirala na Vršču jubilejni zbor preživelih Skalašev.

Zur

PREDNOSTNA LISTA UPRAVIČENCEV ZA LETO 1980-1981

ki bodo upoštevani pri razdelitvi stanovanj, zgrajenih s sredstvi družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu.

Komisija za dodeljevanje stanovanj, zgrajenih s sredstvi družbene pomoči skladno z določili pravilnika o pogojih za dodeljevanje stanovanj, zgrajenih s sredstvi družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu je razvrstila vse upravičence, ki izpolnjujejo pogoje javnega razpisa v naslednje kategorije:

A. DRUŽINE IN OBCANI Z NIZKIMI OSEBNIMI DOHODKI

Zap. št.	Priimek in ime ter bivališče	Št. druž. članov	Števílo točk
1.	REDŽIĆ Ifeta, Murova 5, Jesenice	2	413
2.	HANŽEK Marija, Koroška c. 2, Jesenice	3	404
3.	BIJELIĆ Ruža, C. 1. maja 28, Jesenice	2	381
4.	GRUBAR Anica, Bl. Dobrava 128, B. Dobrava	2	371
5.	SALKIĆ Munira, C. Zvezarjev 19, Jesenice	2	353
6.	CVETKOVIĆ Radivoje, Dovoje 114, Mojsstrana	4	342
7.	ZIVANOVIĆ Vida, Tavčarjeva 17, Jesenice	3	338
8.	KORBAN Marija, Sl. Črtneta 14, Kr. gora	2	324
9.	ČURUOVIĆ Husina, Benedičičeva 1, Jesenice	5	315
10.	TRIVIĆ Gopava, Tavčarjeva 10, Kr. gora	2	308
11.	IMERI Tahir, G. Martuljek 3/A, G. Martuljek	3	303
12.	HAMBAŠIĆ Asminka, C. revolucije 7, Jesenice	3	302
13.	GRILIĆ Milena, C. v Rovte 13, Jesenice	2	300
14.	IRANOVIĆ Muharem, Titova 53/A, Jesenice	5	296
15.	KOČET Vera, C. 1. maja 28, Jesenice	3	296
16.	HOROZOVIĆ Snadeta, C. 1. maja 28, Jesenice	3	293
17.	BRUNJEŠ Branko, Kurilniška 16, Jesenice	4	284
18.	ŽEČEVIĆ Rosa, Motel Kompas, Kr. gora	2	284
19.	BUCIĆ Mara, Požar 2, Kr. gora	2	279
20.	ŠMITRAN Stojan, C. Zvezarjev 19, Jesenice	3	279
21.	DINIĆ Radisav, Kurilniška 15, Jesenice	4	278
22.	ZEJNČIĆ Sakiba, H. Vernika 36, Jesenice	2	270
23.	JOCIĆ Djordje, Kurilniška 15, Jesenice	5	267
24.	KOBAL Majda, Titova 27, Jesenice	1	266
25.	KOŠIR Emilijana, Hrušica 76, Jesenice	1	266
26.	ROŽIĆ Joz, Medvidova 9, Jesenice	2	245
27.	REBEC Irena, Titova 84, Jesenice	2	244
28.	RISTOV Risto, Titova 81, Jesenice	4	242
29.	KLANEČEK Hedvika, C. revolucije 11, Jesenice	2	236
30.	STRANJAC Francka, Titova 96, Jesenice	2	234
31.	MURNIĆ Jelena, C. revolucije 7, Jesenice	2	226
32.	KONDIĆ Mira, C. Zvezarjev 25, Jesenice	4	221
33.	KOMAC Živa, H. Verdnička 43, Jesenice	2	213
34.	SODJA Božena, Bl. Dobrava 28, Bl. Dobrava	3	200
35.	SALLJI Ismail, Titova 53/A, Jesenice	5	175
36.	ZURMAN Dušan, Titova 56, Jesenice	3	170
37.	SKUMAVEC Edvard, Kejžarjeva 32/b, Jesenice	4	166
38.	JAKAC Radmila, Kejžarjeva 32/b, Jesenice	2	127
39.	TAJMER Tomislav, G. Martuljek 42/A, G. Martuljek	5	131
40.	MUSTEDENAGIĆ Fadil, Hrušica 67, Jesenice	4	76

B. STAREJŠI OBCANI IN DELOVNO NESPOSOBNI OBCANI

Zap. št.	Priimek in ime ter bivališče	Št. druž. članov	Števílo točk
1.	LORENCIĆ Ivo, Hrušica 58, Jesenice	3	438
2.	TOF Franciška, Borovška 83, Kr. gora	1	431
3.	KAVČIĆ Franc, Poljska pot 5, Jesenice	3	408
4.	ROSNARJ Ferdinand, Rateč 12, Rateče	2	405
5.	HOSTNIKAR Danica, Vitranška 3, Kr. gora	3	403
6.	SKENDEROVIĆ Aziz, C. 1. maja 25, Jesenice	5	399
7.	POTOČAR Marija, Trg T. Čufarja 41, Jesenice	2	378
8.	KRAJČIČ J. Pavla, Prešernova 41, Jesenice	2	376
9.	KERST AJN Rozalija, Pod gozdom 9, Jesenice	1	374
10.	PETRIĆ Katarina, Titova 35, Jesenice	1	372
11.	RAJHARD Elizabeta, Prešernova 41, Jesenice	3	371
12.	JANČA Joz, C. Zvezarjev 25, Jesenice	2	356
13.	SMOLEJ Danica, C. 1. maja 4, Jesenice	1	354
14.	KRALJ Julijana, Kidričeva 19, Jesenice	1	354
15.	MEDJA Maja, Hrušica 58, Jesenice	3	353
16.	FERTIN Marija, Titova 53/A, Jesenice	1	350
17.	MAVRIČ Janez, C. revolucije 7, Jesenice	2	341
18.	LONČNER Marija, Titova 27, Jesenice	1	332
19.	JUSTIN Dobriča, Selo 15, Žirovnica	4	327
20.	BABIĆ Franc, Pod gozdom 9, Jesenice	1	324
21.	KNAVS Ana, Trg T. Čufarja 3, Jesenice	1	322
22.	BURNIK Milka, Murova 1, Jesenice	1	320
23.	ŽERJAV Joz, Tomšičeva 13, Jesenice	2	319
24.	GOŠENŠEK Franc, C. na Golico 9, Jesenice	2	308
25.	LEŠNJAK Franc, Pod gozdom 15, Jesenice	2	292
26.	LAHARNAR Helena, Bl. Dobrava 66, Bl. Dobrava	1	291
27.	HABE Maja, Titova 93, Jesenice	2	289
28.	BERČIĆ Marija, C. talcev 15, Jesenice	1	276
29.	MAHNIĆ Barbara, C. na Golico 7, Jesenice	1	267
30.	PURGER Emil, Gorská pot 2, Jesenice	3	267
31.	AMON Terezija, Cankarjeva 10, Jesenice	1	255
32.	SAVINŠEK Minka, Murova 1, Jesenice	1	254
33.	KAPUS Dora, C. v Rovte 16, Jesenice	1	238
34.	KOMAC Reza, H. Verdnička 43, Jesenice	1	237
35.	BONČINA Kristina, Hrušica 66, Jesenice	1	236
36.	REBOLJ Alojz, Titova 32, Jesenice	2	231
37.	STEFELIN Zofija, Murova 1, Jesenice	1	209
38.	HOČEVAR Terezija, Tavčarjeva 5, Jesenice	1	192
39.	BEKTAŠEVIĆ Fanika, Kejžarjeva 32/b, Jesenice	3	175
40.	REJC Ljudmila, Tomšičeva 21/B, Jesenice	1	160
41.	ZUPAN Vida, Titova 76, Jesenice	1	125
42.	KERŠINIĆ Julijana, Svetinova 3/A, Jesenice	1	121
43.	SONC Milka, Bokalo 12, Jesenice	1	116
44.	FRELJ Marija, Titova 76, Jesenice	1	107

C. MLADE DRUŽINE

Zap. št	Priimek in ime ter bivališče	Št. druž. članov	Števílo točk
1.	ŠOBERL Miran, Titova 92, Jesenice	4	441
2.	MOČNIK Janez, Razgledna pot 1, Jesenice	2	437
3.	BULUT Husein, Kidričeva 33, Jesenice	3	418
4.	KAZIĆ Adem, Murova 5, Jesenice	4	417
5.	ČARAPIĆ Ivo, G. Stravsá 4, Jesenice	4	405
6.	KLARIĆ Marko, Borovška 70, Kr. gora	4	390
7.	JAKUPOVIĆ Milan, Bokalo 12, Jesenice	3	388
8.	NEMEČEK Justin, Triglavška 59, Mojsstrana	3	387
9.	TRAKO Mehmed, Savska 16, Jesenice	3	379
10.	HUSKIĆ Mirzet, Murova 5, Jesenice	4	378
11.	JEFTENIĆ Milan, Vrška 28, Kr. gora	3	366
12.	ŠMITRAN Milovan, H. Verdnička 36, Jesenice	3	362
13.	ZIMIC Danica, H. Verdnička 16, Jesenice	3	359
14.	BABAČA Dodo, Benedičičeva 1, Jesenice	4	357
15.	CUMBO Gojko, Log I. Krivca 15, Jesenice	3	357
16.	PIVK Branislav, Savska 22, Jesenice	4	355
17.	ILIĆ Milan, Hrušica 54, Jesenice	3	346
18.	ČELEBIĆ Sead, C. 1. maja 25, Jesenice	3	344
19.	JANDRIĆ Milan, Kidričeva 34, Jesenice	3	338
20.	ZIVANOVIĆ Radivoje, Titova 53/a, Jesenice	2	336
21.	DŽOMBIC Alija, Kurilniška 15, Jesenice	4	327
22.	NARANČIĆ Milivoj, Log 1/A. Kr. gora	3	321
23.	IVANOV Mitko, C. zelezarjev 19, Jesenice	4	318
24.	BOTONJIĆ RASIM, C. zelezarjev 19, Jesenice	3	317
25.	RAKITA Dane, H. Verdnička 38, Jesenice	3	317
26.	CUMBO Dragomir, Log I. Krivca 15, Jesenice	2	317
27.	KOČEVAR Dušica, Titova 84, Jesenice	5	317
28.	RAŽMAN Naja, Titova 10, Jesenice	4	316
29.	JOVANOVIĆ Milorad, C. 1. maja 21, Jesenice	3	310
30.	VIDMAR Olga, C. revolucije 6, Jesenice	3	309
31.	VOJVODIĆ Boro, Kurilniška 16, Jesenice	4	309
32.	GOGIĆ Janko, Tavčarjeva 14, Jesenice	3	302
33.	ROMIŠ Branko, Bl. Dobrava 66, Jesenice	2	301
34.	UŽAR Ana, Podbrag 7, Kr. gora	4	299
35.	VIDOVIĆ Pejo, Vrška 23, Kr. gora	4	289
36.	SEFAJ Vida, C. revolucije 8, Jesenice	3	285
37.	KOSTIĆ Nataša, Savska 22, Jesenice	3	283
38.	DESPOTOVIĆ Savo, Požar 2, Kr. gora	3	283
39.	BREMEČ Stojan, C. revolucije 4, Jesenice	3	276
40.	HOHNJEČ Mira, Aljaževa 18, Jesenice	3	268
41.	VUKALIĆ Tasim, Straža 1, Jesenice	3	256
42.	PANIĆ Velibor, Fr. Jerala 2, Jesenice	3	244
43.	ŠUMEZ Benjamin, Titova 3, Jesenice	3	242
44.	FELIĆ Hato, Vrška 76, Kr. gora	3	235
45.	KVRGIĆ Pemo, Log I. Krivca 15, Jesenice	3	234
46.	HODŽIĆ Saban, Murova 1, Jesenice	3	228
47.	MALINOVIĆ Boško, H. Verdnička 38, Jesenice	3	224
48.	SEKARDI Bolesav, H. Verdnička 41, Jesenice	3	223
49.	ŠPORAR Bojan, Titova 1/A, Jesenice	2	218
50.	ŠUMEZ Edip, Titova 3, Jesenice	3	215
51.	KIJAJIĆ Salih, Log I. Krivca 16, Jesenice	4	210
52.	ROŠIĆ Sulejman, G. Martuljek 46/A, G. Mart.	3	194
53.	SMID Sreto, Bl. Dobrava 66, Jesenice	3	175
54.	DIVJAK Gabriel, Hrušica 57, Jesenice	3	153
55.	OSMANČEVIĆ Mehmed, Tavčarjeva 10, Jesenice	4	123

PRVAKI POLNIJO MREŽE

JESENICE: CELJE 8:4 (4:2, 3:0, 1:2)

Jesenjski hokejski nadaljujejo z zmaga-
mi. Moštvo Celja, ki je v drugem kolu le-
tošnjega 34. državnega prvenstva presene-
tito in v Podmežakliji odločilno točko
Jesenčanom, je v četrtem letošnjem dvo-
boju moralo priznati premoč domačinov.
Srečanje ni bilo kvalitetno, kar ne pomeni
da ni bilo zanimivo.

Po dolgem času se je Jeseničanom pred-
stavil v celjskem moštvu veteran Anton
Gale, pa tudi nekdanji jeseniški igralci
Felic, Poljanšek in Ivo Jan niso razočarali.
Mladi Jeseničani so tudi tokrat igrali
dokaj dobro in zmaga ni izostala.

Gole za Jesenice so dosegli: Šuvak 3,
Bešič 2, Hafner, S. Šcap, in Klemenc po
ena.

JESENICE: VOJVODINA 19:6
(7:1, 4:1, 8:4)

Prijateljske vezi, ki so jih Jeseničani in
Novosadčani spletli v letošnjem prvenstvu
so pokazale, da je možno marsikaj prihrani-
ti. Pred nedavnim so Jeseničani gostovali
v Beogradu in to gostovanje izkoristili
ter v dogovoru z Vojvodino odigrali prven-
stveno tekmo še v Novem Sadu. Tako so
prihranili precej časa in denarja. Enako se
je zgodilo to nedeljo, ko so Vojvodinci, ki
so v soboto gostovali v Ljubljani, odigrali
še tekmo v Podmežakliji. Dvoboj je minil
v pravem prijateljskem vzdušju, saj je bilo
že vnapre znano, kdo bo zmagoval.

Ob tem naj omenimo še dve zanimivosti.
Prva je ta, da je v jeseniškem napadu na-
stopil tudi vratar Pretnar in je celo dosegel
zadelek, nekaj časa pa je v jeseniških vr-
atih stal branilec Berlek, ki pa so ga Voj-
vodinci kar trikrat premagali.

Šuvak je dosegel kar dvanajst zadetkov
in sedaj vodi z veliko prednostjo na listi
strelcev prve zvezne lige.

Strelci za Jesenice so bili: Šuvak 12, Kle-
menc in D. Horvat 2 ter M. Horvat, Mli-
narec in Pretnar po enega.

SLOVENSKO HRVATSKA LIGA

KRANJSKA GORA: TRIGLAV 13:4
(7:2, 3:1, 3:1)

Kranjskogorci so ponovno zmagali v
dvoboju s Kranjčani in prepričljivo vodijo
na lestevici s petimi točkami naskoka.

Proti Triglavu so sicer začeli nekoliko
medlo, saj so gostje povedli z 1:0 in 2:1,
toda v nadaljevanju so Kranjskogorci za-
igrali precej bolje in povsem nadigrali na-
sprotnika.

Igra je bila precej zanimiva žal pa tudi
zelo groba, saj so Kranjskogorci prispeli
kar 40 kazenskih minut, gostje pa 22.
Strelci za Kranjsko goro so bili: D. Brun,
Stros, Borse in Zidarčević po 2, ter Medved,
Markovčič, Kunšič, Vrbnjak in Lah po
ena.

OSTALI PRVENSTVENI NASTOPI

KRANJSKA GORA: OLIMPIJA
(mladinci)
7:1 (4:1, 1:0, 2:0)

Strelci za Jesenice: Kozamara 2, Maran-
če, Tušar, Zanida, Sušan in Šturm po
ena.

Mladinsko in pionirsko moštvo Jesenic
sta gostovali v Mariboru, kjer sta odigrali
prvenstveni tekmi. Mladinci so zmagali s
15:3, gole pa so dosegli: Tokić 4, Šturm in
Seif 2, ter Midžan, Klemenc, Jerev, Ko-
pitar, Kolbi, Bertič in Zager po enega.

Tudi pionirji Jesenic so slavili zmago z
rezultatom 15:3, gole za naše pa so dosegli:
Razinger 6, Bizjak, Lazar in Kadirčič po 2
ter Egert in Kamšek po enega.

PO ŠTIRJE NASLOVI GORENJSKIH PRVAKOV ALPETOURJU IN JESENICAM

V soboto in nedeljo, 31. januarja in 1. fe-
bruarja, je bil na Koblji obračun starejših
pionirjev in mlajših mladincev v slalomu
in veleslalomu. Kot običajno zadnja leta je
šlo tudi tokrat predvsem za boj škofje-
loških in jeseniških smučarjev. Najuspeš-
nejša sta bila naša Saša Robič in Maja Če-
snič s po dvema naslovoma. Po dve medalji
pa so osvojili še Benedičičeva, Lavtizar,
Pogačnik in Naglič.

SLALOM MLAJŠI MLADINCI: 1. Lavti-
zar, Jes.-Kr. gora 1:35,05; 2. Krampl, Tri-
glav, 1:35,26; 3. Štular, Triglav, 1:36,44.

MLAJŠE MLADINKE: 1. Krek, Alpetour,
1:41,11; 2. Benedičič, Jesenice, 1:42,41; 3.
Urb, Radovljica, 1:46,50.

STAREJŠI PIONIRJI: 1. Robič, Jesenice,
1:33,47; 2. Naglič, Jesenice, 1:34,19; 3. Po-
gačnik, Jesenice, 1:35,77; 4. Ravnik,
Jesenice, 1:38,07.

STAREJŠE PIONIRKE: 1. Česnik, Alpe-
tour, 1:37,68; 2. Dežman, Triglav, 1:38,49;
3. Tomažič, Triglav, 1:40,39.

Vse tekmovalke in tekmovalci so oba
dneva smučali na isti progi tako, da so

možne primerjave starostnih kategorij
med seboj.

VELESALOM MLAJŠI MLADINCI: 1.
Knific, Alpetour, 50,89; 2. Lavtizar, Jes.-
Kr. gora, 51,97; 3. Kralj, Tržič, 52,46.

MLAJŠE MLADINKE: 1. Benedičič,
Jesenice, 53,88; 2. Krek Alpetour, 54,35; 3.
Mihelič, Alpetour, 55,62;

STAREJŠI PIONIRJI: 1. Robič, Jesenice,
51,58; 2. Pogačnik, Jesenice, 52,46; 3.
Naglič, Jesenice, 53,07; 4. Žan, Jesenice,
53,66.

STAREJŠE PIONIRKE: 1. Česnik, Alpe-
tour, 53,76; 2. Krnc, Jesenice, 54,19; 3. De-
zman, Triglav, 54,26; 4. Kliner, Jesenice,
54,83.

	zlate	srebrne	bronaste	skupaj
Jesenice	4	5	2	11
Alpetour	4	1	1	6
Triglav	0	2	3	5
Tržič	0	0	1	1
Radovljica	0	0	1	1

MLADINSKO EVROPSKO PRVENSTVO

V enkratnem vremenu pa tudi na kvali-
tetno pripravljenih progah se je v nedeljo
končalo evropsko prvenstvo za mladince
in mladinke na Starem vrhu. Naša ekipa je
bila tokrat izredno mlada, prvo ali drugo
leto v mladinski konkurenci. Dve ali celo
tri leta pa v dobi intenzivnega razvoja iz-
redno veliko pomenijo.

Zakaj tako mlada ekipa? V letniku 1963
in 64 je v kvalitetni veliki praznini. V za-
četku njihove tekmovalne poti so bile zime
zelo slabe. Premik naprej v kvaliteti dela
pa je bil začet prav pri generaciji letnikov
65 in 66. Tako se je zgodilo, da so mlajši
dohiteli starejše. Strokovni svet pri Smu-
čarski zvezi Jugoslavije, je iz tega razloga
v moško B reprezentanco uvrstil Petroviča
(rojen 1966) in Čizmana, Knific ter
našega Oblaka rojene leta 1965.

USPELO REPUBLIŠKO PRVENSTVO, KLJUB TEŽAVAM

Judo sekcija TVD Partizan Jesenice je v
soboto, 31. januarja organizirala republi-
ško prvenstvo žensk v judu za leto 1981.
V domu Staneta Bokala se je zbralo 46
judoistk iz dvanajstih slovenskih klubov.
Boje so sodili Nešmah, Blazič, Fatur in Mu-
šič, jeseniško judo sekcijo pa sta zastopali
v kategoriji do 48 kg, Merima Dizdarevič
in v kategoriji do 72 kg Marija Triplat.

Dizdarevičeva je prvo borbo z doboveco
(Postojna) izgubila s 5:0 v drugi pa je z 10:0
premaga Sulatičeva (Šiška) in tako
pršla v polfinale, kjer se je pomerila z
Sulatičeva II. (Šiška) in zmagala z 10:0. V
finalu je bila njena nasprotnica Kranjčan-
ka Hudovernikova, ki je bila boljša in zma-
gala z 10:0. Dizdarevičeva je pričela borbo
premovala in želje po zmagi, kar se ji je
pridržalo, vendar, vsoeno pa si je priborila
pravo nastopa na državnem prvenstvu,
ki bo 14. in 15. marca v Osijeku. Triplatova
je šele začetnica. Trenira tri mesece in zato
je bil njen nastop le preizkus koliko velja
in koliko možnosti ima na naslednjih tek-
movanjih, ko bo za njo še več treninga. Z
10:0 sta jo premagali Radosavljevičeva in
Žerakova (obe Maribor) s 5:0 pa je izgubila
z Jurjevčeva (Olimpija).

Prvakinje po kategorijah so postale: do
48 kg, Hudovernik (Triglav), 2. Dizdarevič
(Jesenice) (6 tekem), do 52 kg, Greif (Ma-
ribor) (7 tekem), do 56 kg, Pariš (Sl. Gra-
dec) (10 tekem) do 61 kg, Jager (Celje) (10
tekem), do 66 kg, Ocvirk (Olimpija) (5
tekem), do 72 kg, Radosavljevič (Maribor),
4. Triplat (Jesenice) (4 tekme) in nad 72 kg,
Savič (Koper) (4 tekme).

Organizacija prvenstva je bila odlična,
kar so potrdili tudi trenerji, sodniki in tek-
movalke. Sodniki in trenerji so izbrali tudi
najboljšo judoistko prvenstva in to Zdenko
Greif (Maribor), ki ima tudi poleg Slovenj-
grajčanke Pariseve največ možnosti na
državnem prvenstvu.

In sedaj še nekaj problemov, ki so se po-
javili pred prvenstvom, nekateri pa so
stari že nekaj let. Blazine so stare že deset
let, izrabljene in skoraj neuporabne, po-
trebno bi jih bilo preobčiti, kar bi stalo

Če si ogledamo rezultate veleslalomov,
vidimo, da so naši dosegli kljub mladosti
največ doslej. Žal manjka medalja, ki sta
jih doslej osvojila Strel zlato, in Franko
bronasto, toda to vsekakor pride. Velja po-
sebe priznanje Petroviču za veleslalom,
Čizmanu pa za slalom, ne glede na to, da je
bil diskvalificiran.

REZULTATI VELESALOMA: 1. (4)
Hinterseer, Avstrija, (1:17,44; 1:14,26)
2:31,69; 6. (16) Petrovič (1:18,98; 1:14,72)
2:33,70; 17. (42) Čizman (1:20,28; 1:16,03)
2:36,31; 21. (38) Grašič (1:21,11; 1:16,26)
2:37,37; 23. (52) Knific (1:21,44; 1:16,43)
2:37,87; 32. (58) Oblak (1:21,93; 1:17,58)
2:39,51, vsi SFRJ.

V oklepajih so navedene startne števil-
ke, vseh uvrščenih pa je bilo 56.

manj kot stari milijon, nakup novih pa bi
stal družstvo kar nekaj starih milijončkov.
Torej, če želimo imeti judo na Jesenicah
moramo nekaj ukreniti in to čim prej, da
ne bo prepozno, saj je v sekciji veliko
mladih fantov in deklet, ki so pripravljeni
delati in prispevati finančna sredstva, se-
veda ob pomoči starejših, ki so doslej že več-
krat priskočili na pomoč.

V program dela sekcije za leto 1981, ki
je bil tudi sprejet, je bilo tudi republiško
prvenstvo, ko pa bi morali zato v družstvo
odšteti nekaj novih tisočakov, se je zata-
nilo. Na pomoč so priskočili posamezniki
in delovne organizacije, minimalno, toda
veliko, saj so prispevali za prva štiri mesta
in to Almir Radovljica, Sukno
Zapuže, Vezennina Bled, DPD Svoboda Tone
Čufar, Jesenice, Kartonaža Cvetkovič,
lične plakete pa je s pomočjo posamezni-
kov izdelal trener sekcije Brane Dvoršak
sam, pokal za najboljšo pa je prispeval ju-
doist Stanko Anderle. Vsem tem gre velika
zahvala, kakor tudi nekaterim posamezni-
kom za delo in iznajdljivost, ki jim ni težko
žrtvovati prostega časa in truda, da bi bila
neka prireditev uspešno izpeljana od za-
četka do konca. Uspešno jim je, čeprav so
bili odpisani. Graja pa velja tistim, ki bi
lahko pomagali, pa niso. Zaspali so, toda
ne prvi!

Judoisti si na koncu želijo le, da bi v je-
seniški občini veljali enotni kriteriji za vse
športnike, da ne bi bilo delo zanesenjakov,
malih klubov in sekcij postavljeno ob
stran, v kot, kjer le pakji pletejo svoje
mreže, drugi pa delajo v boljših in lepših
pogojih, kjer pa tudi ni vse tako čisto in
jasno. Pogledimo si v obraz in se izjasnimo,
kaj želimo in kaj ne ali pa zaprimo strgo-
vino, zanesenjaki na Jesenicah so.

Pomagajmo jim, ne pa da jim mečemo
polena pod noge, saj želimo kvaliteto,
uspehe, seveda ob odrazu množičnosti. Pa
kaj, ko povsod ni tako in velikokrat vede
ali nevede podpiramo ozke interese ali pa
spimo na starih lovorikah.



SMUČARSKI SKOKI

Ob zatišju na mednarodni sceni so te dni
v Sloveniji v polnem razmahu domača
prvenstva in pokalna tekmovanja. V so-
boto in nedeljo so jeseniški skakalci sode-
lovali kar na štirih od njih. Člani in mla-
dinci OUŠO so se udeležili republiškega
prvenstva, ki je bilo v Žirih pri Logatcu,
pionirji TVD Partizan Žirovnica pa so
odšli v Žiri, od koder so se vrnili s pre-
senetljivo moštveno zmago in osvojenim
pokalom Alpina. Drugo mesto je pripadlo
Triglavu iz Kranja, sicer najboljšemu mo-
štvu v državi. Največ k uspehu Jeseniča-
nov je prispeval Dolar, ki je zmagal med
starejšimi pionirji. Lep dosežek je bilo tudi
četrto mesto Grvala iz Koroške Bele, ki je
praktično šele letos začel z intenzivnim
treningom. Pri mlajših pionirjih je zmagal
Kešnar iz Kranja, Šmid pa je zaostal za
njim le desetino točke. Ostale točke je
prispevala šesterica, ki se je večina
uvrstila v zgornjo polovico nastopajočih.

Rezultati:
2. pionirji: 1. Dolar (Jesenice), 2. Štirn
(Triglav), 3. Mur (Žiri), 4. Grvala (Jesenice),
5. itd.

Mlajši pionirji: 1. Kešnar, (Triglav, 2.
Šmid (Jes.), 3. Kopač (Žiri), 6. Baloh, 7.
Marjanovič, 11. Gasperin, 13. Kaltenekar
in Košelnik, 17. Knafeč (vsi Jes.).

V Žirih je bilo na mali skakalnici tudi
prvenstvo Gorenjske za mlajše cibicane.
Tomaž Knafeč to pot ni ponovil uspeha s
pokala SRS. Za tri desetinke ga je prekosil
Kranjčan Jagodič. Prvič je med cibicani
nastopil Košelnik mlajši in se uvrstil na
deveto mesto.

Dan preje pa je bilo v Besnici pri Kranju
prvenstvo Gorenjske za starejše cibicane.
Med okoli 30 nastopajočimi je bil najboljši
Batistič iz Kranja. Gasperin je zaradi
pada zapravlil mesto pri vrhu, vseeno pa
je zasedel enajsto mesto. Od drugih Jeseni-
čanov je bil soliden še Modrijan. Knafeč
je dosegel tretji rezultat, vendar se mu ne
šteje v konkurenco, ker nima razeda za to
kategorijo.

Rezultati:
Mlajši cibicani: 1. Jagodič, (Tr), 2. Kna-
feč (Jes.), 3. Vehar (Žiri), 9. Košelnik L.
(Jes.).

Starejši cibicani: 1. Batistič, 2. Knific, 3.
Kešnar (vsi Triglav) 11. Gasperin, 13. Mo-
drijan, 16. Legat, 26. Kunšič (vsi Jesenice).
M.G.

VUKOVARČANKE PRVE NA TURNIRJU NA BLEDU

Izvrstna odbojka, odlična organizacija
in odlično sojenje so osnovne karakteri-
stike odbojarskega turnirja, na katerem
so poleg domačink nastopile še Vukovar-
čanke in Rečanke. Vse ekipe so se med
seboj pomerile po dvakrat.

Rezultati prvega dne: Bled: Vukovar 0:3
(0:10,9), Reka: Bled 3:1 (3, 13, -5, 3), Vu-
kovar: Reka 3:0 (7, 4, 5).

Rezultati drugega dne: Bled: Reka 3:0
(11, 14, 4), Vukovar: Bled 3:0 (6, 11, 10),
Reka: Vukovar 3:1 (15, -6, 7, 10).

Končni vrstni red: 1. Vukovar, 2. Reka,
3. Bled.
Ekipi Reke in Vukovarja nastopata v
prvi zvezni ligi. V njihovih vrstah so na-
stopile tudi državne reprezentantke Nova-
kova, Kramaričeva, Petrovičeva in Rok-
ničeva ter mladinske reprezentantke Hor-
vata, Djudjarova in Rodovičeva.

Srečanja so sodili: Zorec z Bleda, Kobal
iz Gorij in P. Končnik z Jesenic.

V ODBOJKI ŽELEZARNA PRI MOŠKIH IN ŽENSKAH

V januarju se je odigralo občinsko
prvenstvo za rekreative v odbojki za mo-
ške in ženske. Tekmovanje je organizirala
komisija za množično rekreacijo pri ZTKO
Jesenice. Sodelovalo pa je po pet ekip v
vsaki konkurenci.

Ob dobri organizaciji smo lahko videli
lepo odbojko, v ženski konkurenci pa tudi
zelo izenačen in kvalitetno.

REZULTATI:

1. kolo: TVD Žirovnica: TOZD Hladna
valjarna Jesenice 2:0, Železnica: VIZ Je-
senice 2:0;

2. kolo: TOZD HV Jesenice: Železnica
0:2, Iskra: Žirovnica 0:2;

3. kolo: Železnica: Iskra 2:0, VIZ Je-
senice: TOZD HV Jesenice 2:0;

4. kolo: Iskra: VIZ Jesenice 0:2, Žele-
znica: Žirovnica 0:2;

5. kolo: VIZ Jesenice: Žirovnica 2:0 b.b.,
HV Jesenice: Iskra 1:2.

KONČNI VRSTNI RED MOŠKI:

1. Železnica 4 4 0 8:0 8
2. VIZ Jesenice 4 3 1 6:2 6
3. TVD Žirovnica 4 2 2 4:4 4
4. Iskra B. Dobrava 4 1 3 2:7 2
5. TOZD HV Jesenice 4 0 4 1:8 0

REZULTATI - ŽENSKE:

1. kolo: VIZ Jesenice: Iskra 2:1, Želez-
nica: Žirovnica 2:0;

2. kolo: Iskra: Železnica 0:2, VIZ Je-
senice: Sob Jesenice 0:2;

3. kolo: Železnica: Sob Jesenice 2:0, Ži-
rovnica: Iskra 2:0;

4. kolo: Sob Jesenice: Žirovnica 0:2, VIZ
Jesenice: Železnica 2:0;

5. kolo: VIZ Jesenice: Žirovnica 2:0, Sob
Jesenice: Iskra 2:1;

KONČNI VRSTNI RED - ŽENSKE:

1. Železnica 4 3 1 6:2 6
2. VIZ Jesenice 4 3 1 6:3 4
3. Žirovnica 4 2 2 4:4 4
4. Sob Jesenice 4 2 2 4:5 4
5. Iskra B. Dobrava 4 0 4 2:8 0

To je bilo izredno koristno tekmovalje,
saj se je pokazalo, da na Jesenicah je za-
nimanje za množično rekreacijo, tako da
bo to lepo uspelo tekmovalje spodbuda ko-
misiji za množično rekreacijo pri ZTKO
Jesenice pri njenem nadaljnjem delu.

KAM NA REKREACIJO?

SPLOŠNA REKREACIJA

- torek od 20. do 22. ure - telovadnica ŽIC
- sredo od 20. do 22. ure - TVD Partizan Jesenice (moški)
- četrtek od 20. do 22. ure - TVD Partizan Jesenice (ženske)
- petek od 20. do 22. ure - telovadnica ŽIC
- petek od 18. do 20. ure - telovadnica in bazen v COŠ Tone Čufar, Plavž

KEGLJANJE NA ASFALTU

- po razporedu, ki so ga dobili športni referenti v TOZD in delovnih skup-
nostih

KOŠARKA

- sredo od 18. do 20. ure v telovadnici ŽIC

ODBOJKA

- petek od 20. do 22. ure v telovadnici ŽIC

DRSANJE

- petek, od 20. do 22. ure v športnem parku v Podmežakliji

KEGLJANJE NA LEDU

- ponedeljek od 18.15 do 22. ure v športnem parku

- četrtek od 20.15 do 22.15 v športnem parku

Rekreacije se lahko udeležijo delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarn
in njihovi svojci, ki so starejši od 18 let.

CENIK VOZOVNIC ZA ŽIČNICE 1980-81, ki jih lahko kupite na sindikatu
Železarn:

KRANJSKA GORA

Točkovne karte, ki veljajo vse dni v tednu. Cena z 20% popustom za 50 točk
je za člane kolektiva 120,00 din.

ZATRNİK

Dnevne karte veljajo od ponedeljka do petka (v sobotah, nedeljah in praz-
nikih ne veljajo). Kupon menjaš za karto v blagajni žičnice Zatrnik. Cena z 20%
popustom za delavce Železarn je 110,00 din.

Točkovne karte, ki veljajo vse dni v tednu. Cena karte z 20% popustom za
50 točk je za železarje 40,00 din.

STRELIŠČE V PODMEŽAKLIJI

Delavci Železarn Jesenice imajo prevoz z žičnico brezplačno. Karta se
dobi na sindikatu Železarn. Obvezna je fotografija.

KRES - KOROŠKA BELA

Delavci Železarn imajo prevoz z žičnico brezplačno.

DEMONSTRACIJA MAZANJA TEKAŠKIH SMUČI

V ponedeljek, 9. februarja, bo ob 19.30 v sejni sobi športnega društva v
športnem parku v Podmežakliji (na kegljišču) demonstracija mazanja tekaških
smučí.

Vabljeni so vsi ljubitelji teka in hoje na smučeh.

V SANKANJU NAJUSPEŠNEJŠI EKIPI TOZD JEKLARNA IN SEO TKR NG

Po nekaj letih slabe udeležbe se je tokrat
na prvenstvu Železarn v sankanju zbralo
lepo število sankalcev. Nastopilo je 16
žensk in 109 moških, skupaj 125. Lani je
bilo na prvenstvu Železarn le 76 udele-
žencev.

REZULTATI:

ZENSKE: 1. Justa Kralj, SEO TKR NG,
1.43,51, 2. Silva Dokl, HV Bela, 1.49,38, 3.
Ladica Sodja, KO-FI, 1.55,27, 4. Ana Čerin,
Elektrode, 1.58,54, 5. Nika Larisi, Rem. de-
lavnice, 1.58,71 itd.

MOŠKI NAD 35 LET: 1. Drago Dokl, Je-
klarna, 1.26,57, 2. Drago Košir, HV Bela,<